

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

**| Národný program reforiem
Slovenskej republiky 2023**

apríl 2023

Obsah

Zhrnutie	1
1 Výzvy slovenskej ekonomiky	4
1.1 Národné priority	4
1.2 Plnenie CSR.....	6
1.3 Plnenie cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj	7
1.4 Plnenie cieľov Európskeho piliera sociálnych práv.....	8
2 Makroekonomický rámec a strednodobá prognóza	11
3 Opatrenia v kľúčových štrukturálnych oblastiach	14
3.1 Verejné financie.....	14
3.2 Vzdelávanie.....	19
3.3 Produktivita: Výskum, vývoj, inovácie a digitalizácia	25
3.4 Trh práce, sociálne veci a bývanie	32
3.5 Kvalita inštitúcií.....	38
3.6 Zdravie a zdravotno-sociálna dlhodobá starostlivosť	44
3.7 Zelená transformácia.....	51
4 Politika súdržnosti EÚ	58
5 Inštitucionálny rámec NPR	61
Príloha č.1: Ciele a ukazovatele	62
Príloha č. 2: Zoznam skratiek	68

Zoznam grafov

Graf 1: Zdroje ekonomického zaostávania Slovenska voči Nemecku (HDP obyvateľa Nemecka = 100)	4
Graf 2: Medzinárodné porovnanie Slovenska v kvalite života (štand. odchýlka od priemeru OECD EÚ)	4
Graf 3: Reformný kompas: Vzďialenosť od cieľov stanovených pre rok 2030 a od najlepšieho výkonu podľa jednotlivých oblastí	5
Graf 4: Agenda 2030: 17 cieľov udržateľného rozvoja a odpočet Slovenska	7
Graf 5: Príspevky jednotlivých zložiek k rastu HDP (stále ceny, p.b.)	11
Graf 6: Dobiehanie zahraničia tľmené v roku 2023 (stále ceny, 2019 = 100)	11
Graf 7: Zamestnanosť ešte nedosiahla predkrízové hodnoty (zamestnanecké vzťahy v tis.)	12
Graf 8: V ďalších rokoch môžu ceny energií stúpnuť (medziročný rast v %)	12

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Európsky pilier sociálnych práv - vybrané ukazovatele, rok 2021	9
Tabuľka 2: Európsky pilier sociálnych práv – 20 zásad	9
Tabuľka 3: Ciele Akčného plánu na realizáciu EPSP do roku 2030	10
Tabuľka 4: Stav čerpania a zazmluvnenia projektov k 31. decembru 2022	58
Tabuľka 5: Prehľad použitých ukazovateľov	63
Tabuľka 6: Popis výsledkových ukazovateľov	66

Zhrnutie

Národný program reforiem Slovenskej republiky 2023 (NPR) popisuje reformné snaženie vlády Slovenskej republiky (SR) v kľúčových štrukturálnych oblastiach. Jeho cieľom je poskytnúť ucelený prehľad o realizovaných a plánovaných opatreniach, ktorými SR reaguje na špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko, a to bez ohľadu na to, či ide o opatrenia realizované prostredníctvom politiky súdržnosti EÚ, z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti (POO) alebo zo zdrojov štátneho rozpočtu. Na úrovni EÚ predstavuje NPR kľúčovú súčasť cyklu európskeho semestra, v rámci ktorého sa prekladá Rade EÚ a Európskej komisii¹ a zohráva ústrednú úlohu pri umožňovaní kolektívneho monitorovania a mnohostrannej diskusie o politických výzvach a spôsoboch ich riešenia. NPR zároveň slúži aj ako nástroj na komunikáciu plnenia cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a Európskeho piliera sociálnych práv.

Pri plánovaní a implementácii reforiem je nutné vychádzať z analýzy súčasného stavu krajiny v najzásadnejších oblastiach rozvoja a zasadiť ich do súvislosti s najväčšími štrukturálnymi výzvami, ktorým Slovenská republika čelí. Alokačná efektívnosť, trh práce a vzdelávanie boli identifikované ako tri hlavné oblasti zaostávania z pohľadu ekonomickej konvergencie. Okrem trvalo udržateľného vyššieho rastu HDP musí štát sledovať aj cieľ zvyšovania kvality života obyvateľov. V tejto sfére sú najväčšími výzvami bývanie, zdravie a opäť vzdelávanie.

Priorita vlády je návrat ku zdravým verejným financiám pri rešpektovaní európskych aj národných rozpočtových pravidiel. Dlhodobá udržateľnosť verejných financií SR, zaťažená aj vysokými budúcimi nákladmi súvisiacimi so starnutím populácie, sa zhoršila počas pandémie COVID-19. Prebiehajúca vojna na Ukrajine a s ňou súvisiaca potreba vlády reagovať na energetickú krízu sú novou výzvou pre verejné financie a ich udržateľnosť. Slovenská republika v súčasnosti patrí medzi krajiny EÚ s najhoršou dlhodobou udržateľnosťou. Tento nežiaduci stav čiastočne kompenzujú zmeny v dôchodkovom systéme. Nosným opatrením je opätovné naviazanie dôchodkového veku na rast strednej dĺžky života. Rovnaký cieľ sleduje aj reforma riadenia verejných financií zameraná na implementáciu viacročných limitov verejných výdavkov. Limity verejných výdavkov boli stanovené pre rozpočet na roky 2023 až 2025, avšak v dôsledku naviazania únikovej klauzuly na európske fiškálne pravidlá došlo k posunu povinnosti ich plnenia na rok 2024. Kvalitu verejných financií súčasne posilnila aj implementácia zmien zameraných na prioritizáciu investícií a ich priebežný monitoring.

Výsledky slovenského vzdelávacieho systému naďalej zaostávajú za priemerom Európskej únie na viacerých úrovniach. Žiaci základných škôl potrebujú vo väčšej miere rozvíjať zručnosti potrebné pre 21. storočie. Pokračuje preto postupný prechod na nové kurikulum, vďaka ktorému budú žiaci môcť vo väčšej miere rozvíjať svoje kritické a tvorivé myslenie či digitálne zručnosti. Zámerom reformy je aj posilnenie kvality schopností pedagogických zamestnancov, aj v kontexte vyššieho vzdelania na nové kurikulum. Nedostatočná miera inklúzie v predprimárnom vzdelávaní sa prejavuje častým zamietnutým žiadosťami o umiestnenie dieťaťa do materskej školy, a taktiež nízkym podielom rôzne znevýhodnených detí navštevujúcich materské školy. Jedným z predpokladov zvýšenia inklúzie je zavedenie právneho nároku na miesto v materskej škole pre deti od štyroch a postupne od troch rokov. Ďalším inkluzívnym opatrením je zmena v prístupe k deťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Vysoký podiel domácich študentov odchádza za štúdiom do zahraničia, kde následne aj začína pracovný život. Reformné úsilie sa preto sústreďuje aj na zvyšovanie výkonnosti vysokých škôl a podporu ich schopnosti lákať a udržiavať talenty. Úprava metodiky rozpisu dotácií zavedeným výkonnostným zmlúv podporí profiláciu a diverzifikáciu vysokých škôl na základe ich

¹ [Nariadenie Rady \(ES\) č. 1466/97](#), [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) č. 1175/2011](#) a [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2021/241](#).

špecifických silných stránok a potenciálu rozvoja. V roku 2022 sa zároveň vykonali hodnotenia výskumu na 20 verejných vysokých školách a identifikovali sa pracoviská so špičkovým výkonom v oblasti vedy a tvorivej činnosti, čo umožní adresne podporiť ich ďalší rozvoj.

Zavádzanie inovácií a úspešné zvládnutie digitálnej transformácie sú kľúčové faktory z hľadiska rastu produktivity slovenského hospodárstva. Vo výsledkoch v oblasti výskumu a inovácií zostáva Slovensko na chvoste EÚ, a to nielen v súkromných výdavkoch na výskum a vývoj, ale aj vo väčšine indikátorov merajúcich inovačný ekosystém v rámci European Innovation Scoreboard. Reformné úsilie sa v uplynulom roku sústredilo na nastavenie základných rámcov efektívneho fungovania politiky výskumu, vývoja a inovácií. Podarilo sa zadefinovať a nastaviť výskum a inovácie ako jednotnú tému so zodpovedným vlastníkom v podobe Úradu vlády. Pripravila sa Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií ako strešný dokument pre túto oblasť. Verejné politiky sa preto v najbližšom období sústredia najmä na zjednocovanie a sprehľadňovanie procesov v agentúrach, plán funkčnej defragmentácie podporného ekosystému a implementáciu ďalších opatrení vyplývajúcich z Národnej stratégie. Kroky na podporu digitalizácie budú smerovať k zvýšeniu využívania elektronických služieb štátu zvyšovaním ich kvality, rozvoju kybernetickej bezpečnosti či zefektívneniu obstarávania štátneho IT vďaka zavedeniu centrálnej platformy.

Napriek odolnosti trhu práce voči pretrvávajúcim krízam posledných rokov sa nepodarilo dostať mieru zamestnanosti obyvateľstva na predkrízovú trajektóriu. Zaostávajú predovšetkým miera zamestnanosti osôb s nízkym vzdelaním (vrátane MRK) a matiek. Na raste zamestnanosti sa vo veľkej miere podpísala vlna zamestnávania osôb utekajúcich pred vojnou na Ukrajine, ktorí sa uplatňujú na ťažšie obsaditeľných pracovných pozíciách. Udržanie súčasnej úrovne zamestnanosti si bude vyžadovať aktiváciu nevyužitého potenciálu pracovnej sily. Demografický tlak v spojení s pretrvávajúcim odlivom mozgov a nízkou participáciou vybraných skupín obyvateľstva spôsobia, že nezamestnanosť už nebude hlavným problémom Slovenska, stane sa ním nedostatok pracovnej sily. Pre zvýšenie prílivu odbornej pracovnej sily sa pokračuje v implementácii reforiem z POO, ktorých cieľom je zníženie bariér pri získavaní pobytu a prístupe na trh práce pre odborných zahraničných pracovníkov. Zjednodušenie uznávania vzdelania a odborných kvalifikácií zvýši atraktivitu slovenského pracovného trhu v nedostatkových povolaniach. Novela zákona o službách zamestnanosti má za cieľ zosúladiť systém celoživotného vzdelávania s potrebami trhu práce. Aliancia sektorových rád bude pre tieto účely monitorovať a komunikovať rezortom vývojové trendy na trhu práce. Zavedenie nového príspevku na rekvalifikáciu uchádzača o zamestnanie podporí investície do zručností dopytovaných na trhu práce. V oblasti bytovej politiky zostáva ponuka cenovo dostupného bývania na chvoste krajín OECD. S cieľom zvýšiť dostupnosť bývania na Slovensku bolo implementovaných viacero opatrení.

Efektívnosť využívania zdrojov v ekonomike do veľkej miery určuje kvalita inštitúcií v širšom ponímaní (tzv. „pravidlá hry“). Na Slovensku stále prevláda nižšia vymožitelnosť vlastníckych práv, pomerne vysoké regulačné bariéry pre podnikateľov, neefektívnosť verejného sektora ale najmä nízka dôvera vo verejné inštitúcie. Aj z tohto dôvodu je jedným z cieľov reformy súdnej mapy a na ňu naviazanej špecializácie sudcov priniesť zrýchlenie a zvýšenie miery vybavenosti súdnych konaní. Zefektívnenie trestnej politiky štátu má ambíciu zaviesť výraznejšie využívanie moderných európskych nástrojov trestného práva, ktoré kladú dôraz na restoratívnu justíciu a alternatívne tresty. Elektronizácia a zjednotenie insolvenčných procesov znížia administratívne bariéry podnikania. K zmierneniu regulačnej záťaže podnikania prispeje tiež prijatie ďalších antibyrokratických balíčkov či zjednodušenie procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie. Cieľom novely o pozemkových úpravách je sprísniť opatrenia proti drobeniu vlastníctva pozemkov a zamedziť tak zvyšovaniu rozdrobenosti pozemkového vlastníctva. Zámerom budovania centier zdieľaných služieb je zlepšenie výkonu a posilnenie administratívnych kapacít verejnej správy na miestnej úrovni.

Podobne ako vo vyspelých krajinách výdavky na zdravotníctvo rastú výraznejšie ako slovenská ekonomika. Výsledky slovenského zdravotníctva však zatiaľ zaostávajú za západoeurópskymi zdravotnými systémami ako aj voči okolitým stredoeurópskym krajinám. Slovensko má jedny z najvyšších mier úmrtnosti v EÚ z príčin, ktorým sa dalo predísť, a príčin, ktoré sú liečiteľné. Stále existuje značný priestor na zlepšenie, pokiaľ ide o účinné politiky v oblasti verejného zdravia s cieľom znížiť počet predčasných úmrtí. Historicky Slovensko zaostáva za ostatnými krajinami EÚ v investovaní do podpory zdravia a prevencie chorôb. Pre stabilizáciu personálu v zdravotníctve sa od roku 2023 výrazne zvyšuje mzdové ohodnotenie zdravotníckych pracovníkov, predovšetkým v ústavnej zdravotnej starostlivosti, a navyšujú sa aj finančné zdroje pre ambulantnú starostlivosť. Na podporu vstupu inovatívnych liekov s účinnosťou od roku 2023 bola schválená novela liekovej legislatívy. Kľúčovým opatrením pre zefektívnenie financovania v sektore je pokračovanie zavádzania DRG (Diagnoses Related Groups) mechanizmu a optimalizácia siete nemocníc. Na konci roka 2022 začal rezort s realizáciou prvej fázy kategorizácie nemocníc. V zdravotníctve sa od roku 2023 zavádzajú aj dôležité systémové zmeny v regulácii verejného zdravotného poistenia. V rámci POO sa odštartovali prvé kroky na podporu všeobecnej ambulantnej starostlivosti formou príspevkov pre ambulancie. Na zlepšenie infraštruktúry v zdravotníctve boli v roku 2022 schválené plány na výstavbu nových nemocníc. V oblasti dlhodobej starostlivosti sa pozornosť venuje zvyšovaniu kvality služieb cez reformu dohľadu nad ich poskytovaním, ale navyšujú sa aj zdroje na budovanie kapacít a adekvátnejšiu úhradu za poskytované služby zdravotnými poisťovňami.

Ruská vojenská agresia voči Ukrajine vytvorila novú geopolitickú realitu, ktorá radikálne narušila globálny trh s energiami. Krajiny EÚ čelia neodkladným výzvam, v rámci ktorých je potrebné urýchlene znížiť závislosť od ruských fosílnych palív, zrýchliť zelenú transformáciu a zároveň zvýšiť odolnosť a bezpečnosť energetického systému v celej EÚ. EK preto predstavila plán REPowerEU², ktorý priamo reaguje na tieto výzvy. Slovensko sa v rámci REPowerEU zameria na zvýšenie energetickej efektívnosti či urýchlenie prechodu na obnoviteľné zdroje energie. Nový klimatický zákon by mal priniesť sprehľadnenie právneho klimatického rámca a výrazne zvýšiť potenciál dosiahnutia ambiciózných klimatických cieľov. Na dlhodobý problém so znečistením ovzdušia reaguje zákon o ochrane ovzdušia, ktorý zavádza dôslednejšiu kontrolu znečisťovania a umožňuje lokálny prístup k riadeniu kvality ovzdušia. Zlepšenie hospodárenia s vodou v krajine má potenciál priniesť zmiernenie dôsledkov sucha a prispieť k obnove ekosystémov a biodiverzity. Investície do železničnej a cyklistickej infraštruktúry podporujú transformáciu na udržateľnú dopravu, avšak mimoriadny nárast stavebných nákladov a zložitá a zdĺhavá projektová príprava ohrozujú v prípade železníc plnenie cieľov stanovených v POO.

² [Plán REPowerEU: cenovo dostupná, bezpečná a udržateľná energia pre Európu.](#)

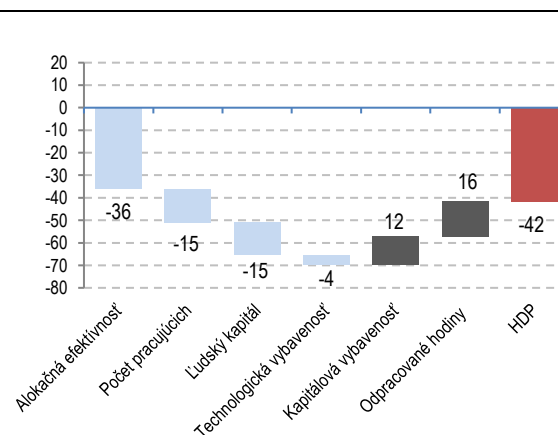
1 Výzvy slovenskej ekonomiky

Kapitola identifikuje najväčšie ekonomické a sociálne výzvy, ktorým Slovensko čelí. Výzvy popísané v tejto časti reflektujú národné priority s ohľadom na prijaté špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR), princípy Európskeho Piliera Sociálnych Práv (EPSP) a implementáciu Agendy 2030.

1.1 Národné priority

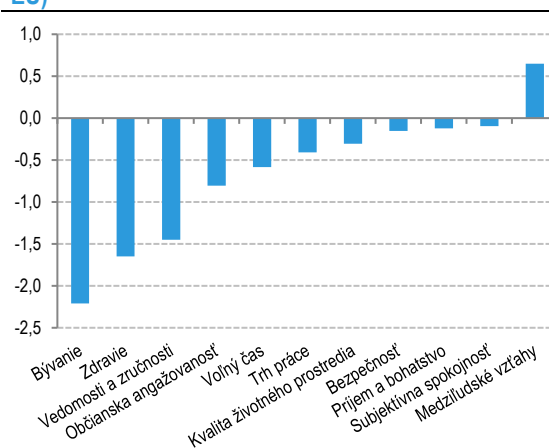
Pomenovanie aktuálneho stavu napredovania krajiny v kontexte najväčších štrukturálnych výziev je kľúčovým východiskom pre úspešný popis reformného snaženia. Pri plánovaní a implementácii reforiem je nutné vychádzať z analýzy súčasného stavu krajiny v najzásadnejších oblastiach rozvoja a zasadiť ich do súvislosti s najväčšími štrukturálnymi výzvami, ktorým Slovenská republika (SR) čelí. S týmto cieľom bol v lete roku 2022 predstavený projekt Reformný kompas slovenskej ekonomiky³, ktorý poskytuje komplexný pohľad na výzvy ako z ekonomického hľadiska, tak aj z hľadiska kvality života obyvateľstva.

Graf 1: Zdroje ekonomického zaostávania Slovenska voči Nemecku (HDP obyvateľa Nemecka = 100)⁴

Zdroj: prepočet IFP

Graf 2: Medzinárodné porovnanie Slovenska v kvalite života⁵ (štand. odchýlka od priemeru OECD EÚ)

Zdroj: OECD, prepočet IFP

Alokačná efektívnosť, trh práce a vzdelávanie boli identifikované ako tri hlavné oblasti zaostávania z pohľadu ekonomickej konvergenencie. Je zrejmé, že najvýznamnejším zdrojom ďalšieho ekonomického rastu je schopnosť ľudí efektívne rozvíjať a zhodnocovať svoje vedomosti a zručnosti, ako i schopnosť flexibilne reagovať na meniace sa potreby trhu práce. Dobehanie identifikovaného zaostávania je preto podmienené prijímaním verejných politík, vďaka ktorým im to bude vo väčšej miere umožnené.

Alokačná efektívnosť popisuje ako úspešne využívame ľudí, stroje, zariadenia na tie činnosti, v ktorých sú najproduktívnejšie. Najväčší zdroj zaostávania identifikujeme práve v tejto oblasti. V praxi to znamená, že existujúce zdroje práca a kapitál (či už ľudský alebo fyzický) sa nevyužívajú na mieste, kde môžu prinášať najvyššiu pridanú hodnotu, a teda aj odmenu vo forme mzdy alebo zisku. Efektívnosť využívania zdrojov je podmienená najmä existenciou kvalitných verejných inštitúcií, ktorým obyvatelia

³ Reformný kompas slovenskej ekonomiky.

⁴ Uvedené grafy boli súčasťou publikácie Reformný Kompas. Vzhľadom na nedávnu publikáciu dokumentu a periodicitu zverejňovania nových údajov bude identifikácia výziev aktualizovaná každé dva roky. Posledná aktualizácia prebehla v roku 2022 na základe najnovších dostupných údajov.

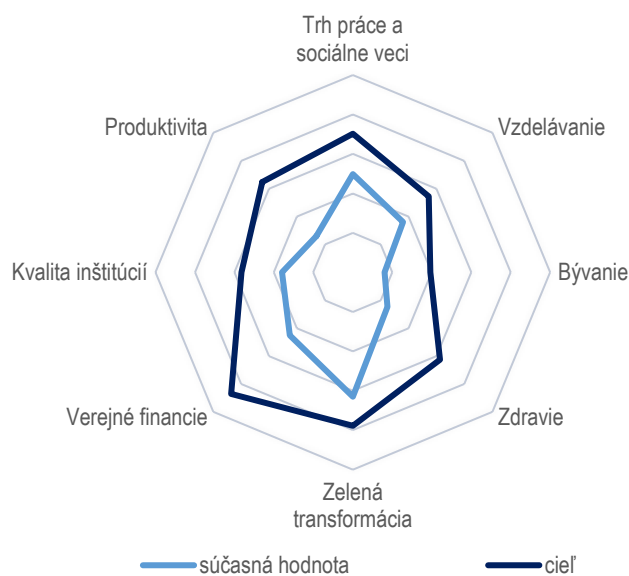
dôverujú. Na Slovensku je jednou z najväčších brzd rozvoja práve nízka dôvera vo verejné inštitúcie, nízka vymožitelnosť vlastníckych práv a vysoké regulačné bariéry pre podnikateľov.

V porovnaní s Nemeckom je na Slovensku podiel pracujúcich k celkovej populácii nižší. Výzvou zostáva najmä vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti, ale aj slabé výsledky na trhu práce ľudí z marginalizovaných rómskych komunit (MRK), nízky podiel pracujúcich matiek s malými deťmi a ľudí vo veku 60 až 69 rokov. Ďalší rozvoj a efektívne zhodnocovanie ľudského kapitálu je podmienené existenciou kvalitného dostupného vzdelávacieho systému, ktorý zodpovedá požiadavkám trhu práce. Vzdelávací systém je poznačený slabou mierou inklúzie, nízkou atraktivnosťou vysokých škôl a málo flexibilným systémom celoživotného vzdelávania.

Okrem trvalo udržateľného vyššieho rastu HDP musí štát sledovať aj cieľ zvyšovania kvality života obyvateľov. V tejto sfére sú najväčšími výzvami bývanie, zdravie a rovnako ako pri ekonomickom raste aj vzdelávanie. Výzvy vo vzdelávaní vo veľkej miere súvisia aj s ostatnými oblasťami. Ide o univerzálny verejný statok, ktorý má presah do takmer všetkých sfér sociálneho a ekonomického života. V porovnaní s inými ekonomickými politikami má vyššie dlhodobé výnosy a je nevyhnutnosťou pre rozvoj inovácií.

Popri identifikácii výziev je rovnako dôležité určiť si jasné ciele a sledovať trajektóriu ich plnenia. Za týmto účelom boli stanovené ciele⁶ pre TOP 30 indikátorov⁷ v ôsmich oblastiach. Jednotlivé oblasti predstavujú najväčšie výzvy z pohľadu ekonomického rastu, kvality života, ale aj z pohľadu megatrendov ako sú demografické zmeny (preto indikátory fiškálnej udržateľnosti) či zelená a digitálna transformácia. Agregovaný pohľad na identifikované výzvy prináša Reformný Kompas v Grafe 3, ktorý na ročnej báze sumarizuje vzdialenosť súčasného stavu od stanovených cieľov vo výsledkových indikátoroch pokrývajúcich všetkých osem oblastí.

Graf 3: Reformný kompas: Vzdialenosť od cieľov stanovených pre rok 2030 a od najlepšieho výkonu podľa jednotlivých oblastí⁸

Zdroj: prepočty IFP

⁶ Kompletná metodika stanovovania cieľov je v Prílohe 1.

⁷ Prehľad 30 indikátorov spolu s dlhodobým trendom ich vývoja sa nachádza v Prílohe 1.

⁸ Indikátory, ktoré tvoria kompas sa aktualizujú kvôli zobrazeniu progresu v dosahovaní cieľov, graf je preto aktualizovaný o najnovšie dostupné hodnoty oproti pôvodnému dokumentu. Ciele a posledná dostupná hodnota indikátora sú normované ako podiel vzdialenosti hodnoty/cieľa od minima a rozdiel medzi minimom a maximom a následne spriemerované za oblasť. Okraje grafu prezentujú európske krajiny s najlepšimi výsledkami v jednotlivých oblastiach.

Hlavným posolstvom kompasu zostáva, že vo všetkých nosných ôsmich oblastiach je stále nevyhnutné intenzívne reformné úsilie na dosiahnutie cieľových hodnôt. Je preto potrebné sústrediť sa na riadne plnenie opatrení z ambiciózneho POO, ktorý má potenciál pozitívne ovplyvniť všetky identifikované prioritné oblasti. Oneskorenie plnenia niektorých opatrení z POO v oblasti zdravotníctva a vzdelávania si zasluhuje obzvlášť zvýšenú pozornosť, keďže tieto dve oblasti boli identifikované ako najväčšie výzvy pre kvalitu života občanov⁹. Rovnako dôležité z pohľadu plnenia cieľov bude tiež efektívne čerpanie finančných zdrojov (takmer 13 miliárd eur) a implementácia investícií v rámci politiky súdržnosti EÚ na obdobie 2021 - 2027.

Slovensko sa najviac približuje k dosiahnutiu cieľových hodnôt v oblasti zelenej transformácie. Posun je vidieť najmä v znižovaní emisií skleníkových plynov, aj keď nedávny pokles môže byť čiastočne spôsobený utlmením priemyselnej činnosti a dopravy počas pandémie COVID-19. Energetická kríza vyvolaná ozbrojeným konfliktom na Ukrajine však zvýraznila urgentnosť ďalších výziev v tejto oblasti, na ktoré je potrebné reagovať reformnými opatreniami. V súlade s novým plánom EK REPowerEU¹⁰ by sa mali zamerať na diverzifikáciu zdrojov energie s cieľom znížiť závislosť od fosílnych palív a urýchlenie prechodu na obnoviteľné zdroje energie.

V oblasti dlhodobej udržateľnosti verejných financií sme od dosiahnutia cieľových hodnôt naopak najďalej. K nepriaznivej dlhodobej udržateľnosti verejných financií prispievajú najmä vysoké budúce náklady spôsobené starnutím populácie a nedostatočná konsolidácia. Dlhodobú udržateľnosť verejných financií je však potrebné vnímať aj v kontexte horšieho ako očakávaného hospodárskeho vývoja v súvislosti s vojnou na Ukrajine, bezprecedentným rastom cien energií spojeným aj s extrémnym nárastom miery inflácie so súvisiacimi sociálnymi dôsledkami a pretrvávajúcim efektom pandémie COVID-19. Aj preto EK pristúpila k opätovnému predĺženiu všeobecnej únikovej doložky Paktu stability a rastu aj na rok 2023. V rámci fiškálnej reakcie je nutné cieľovými opatreniami zmierňovať efekt rastúcich energií a inflačných tlakov na domácnosti a podniky. Efekt týchto opatrení je len dočasný a vláda musí pokračovať v ozdravovaní verejných financií na dlhodobom horizonte najmä z dôvodu dôsledkov nepriaznivých demografických zmien.

1.2 Plnenie CSR

CSR pre Slovensko za rok 2022 odporúčajú zamerať sa najmä na obozretnú fiškálnu politiku v kontexte aktuálnej krízy a urýchlenie zelenej transformácie. Rast verejných výdavkov súvisiaci s kompenzáciou vysokých cien energií a pomocou pre ľudí utekajúcich z Ukrajiny by mal sledovať celkovo neutrálne zábery politiky. Toto odporúčanie je pre Slovensko obzvlášť dôležité vzhľadom na identifikované nedostatky v dlhodobej udržateľnosti verejných financií aj na národnej úrovni. Významným krokom k zlepšeniu dlhodobej udržateľnosti bolo zavedenie limitu verejných výdavkov a implementácia dôchodkovej reformy. Nevyhnutné bude taktiež prijatie novely ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Odporúčanie však sleduje aj dosahovanie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií, kde je potrebné reformné úsilie umocniť.

Napriek tomu, že v zelenej transformácii sa najviac približujeme k dosiahnutiu cieľom stanoveným našou metodikou, aktuálna energetická kríza zvýraznila ďalšie štrukturálne výzvy v tejto oblasti. Kľúčovým odporúčaním je znižovanie závislosti od fosílnych palív, najmä od zemného plynu v sektore vykurovania a v priemysle. Na adresovanie tejto výzvy je dôležité urýchlenie prechodu na obnoviteľné zdroje energie, modernizácia elektrizačnej sústavy a systémov zásobovania teplom. Nevyhnutné výdavky na urýchlenie zelenej transformácie by mohli byť pokryté zefektívnením daňového mixu, najmä využitím

⁹ V oboch oblastiach kompas identifikuje mierne zlepšenie, no je potrebné upozorniť na nedostupnosť aktuálnych dát, ktoré by v dostatočnej miere reflektovali efekt pandémie a energetickej krízy.

¹⁰ [Viac informácií o REPowerEU.](#)

potenciálu environmentálnych a majetkových daní. V roku 2022 boli prijaté legislatívne zmeny na reformu trhu s elektrinou, ako aj na podporu investícií do nových obnoviteľných zdrojov v sektore dopravy, elektroenergetiky a teplárstva. Zníženie závislosti od fosílnych palív adresuje prijatá schéma dekarbonizácie priemyslu. Významným krokom bude taktiež schválenie zákona o zmene klímy a nízkouhlíkovej transformácii SR.

1.3 Plnenie cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

Slovensko sa z pohľadu dosahovanie cieľov Agendy 2030 oproti minulému roku prepadlo z 18. na 21. pozíciu z 34 sledovaných krajín¹¹. V širšom hodnotení krajín OSN sa Slovensko umiestnilo na 24. mieste z 163 krajín¹², v roku 2021 bolo 19. v rebríčku¹³. Ciele udržateľného rozvoja dopĺňajú identifikované národné výzvy zdôraznením environmentálnej a sociálnej udržateľnosti ďalšieho rozvoja. Dve tretiny zvolených ukazovateľov pre národné monitorovanie pokroku v reformách z predchádzajúcej časti sú tiež obsiahnuté v sledovaných ukazovateľoch udržateľného rastu. Ďalšia snaha o napĺňanie cieľov udržateľného rozvoja je preto komplementom k ambícii dosiahnuť ciele určené na národnej úrovni. Slovensko zatiaľ dosiahlo len jeden cieľ, a to Zníženie nerovnosti. Vo väčšine cieľov nastalo mierne zlepšenie, no zároveň pretrvávajú významné alebo veľké výzvy. Intenzívna snaha smeruje do dosiahnutia cieľa Priemysel, inovácie a infraštruktúra, naopak cieľ Žiaden hlad¹⁴, v ktorom v roku 2022 nastalo zhoršenie, adresujú reformy len minimálne.

Graf 4: Agenda 2030: 17 cieľov udržateľného rozvoja a odpočet Slovenska

Legenda: ↑ na trajektórii alebo udržiavanie dosiahnutého cieľa, ↗ mierne zlepšenie, → stagnácia, ↓ zhoršenie

● dosiahnutý cieľ ● výzvy zostávajú ● významné výzvy ● veľké výzvy ● informácia nedostupná

Zdroj: Európska správa o udržateľnom rozvoji 2022

¹¹ Poradie vyplýva z [European Sustainable Development Report 2022](#).

¹² Poradie vyplýva zo [Sustainable Development Report 2022](#).

¹³ V roku 2021 bolo hodnotených 165 krajín.

¹⁴ Cieľom je ukončiť hlad, dosiahnuť potravinovú bezpečnosť a lepšiu výživu a podporu udržateľného poľnohospodárstva.

Agenda 2030 prijatá členskými štátmi OSN predstavuje koordinované celosvetové úsilie pre monitorovanie sociálno-ekonomického rozvoja s ohľadom na dlhodobú udržateľnosť. Agenda definuje 17 oblastí udržateľného rozvoja a 169 merateľných cieľov s dôrazom na spravodlivú distribúciu ekonomickej prosperity vrátane budúcich generácií. Slovensko pristúpilo k implementácii Agendy 2030 v marci 2016¹⁵.

Podľa Európskej správy o udržateľnom rozvoji 2022¹⁶ bol plošný pokrok v dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja pomalý už pred pandémiou a od roku 2020 sa zastavil. Je pravdepodobné, že vojna na Ukrajine a jej následky zvrátia aj doterajší pokrok. EÚ bude mať príležitosť obnoviť svoj silný záväzok k dosahovaniu cieľov udržateľného rozvoja na samite OSN v septembri 2023.

1.4 Plnenie cieľov Európskeho piliera sociálnych práv¹⁷

Najväčšou výzvou pre Slovensko v rámci EPSP zostáva aj naďalej poskytovanie adekvátneho vzdelávania a posilňovanie zručností. Problém vyvstáva už pri deťoch v predškolskom veku, horšie výsledky v participácii na predprimárnom vzdelávaní detí od troch rokov dosahuje z krajín EÚ len Grécko¹⁸. Kvalitné predprimárne vzdelávanie je pritom kľúčové pre participáciu detí na ďalšom vzdelávaní a ich rozvoj. Osobitný dôraz by mal byť kladený na posilnenie participácie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia¹⁹. Nedostatky vo vzdelávacom systéme sa následne pretavujú aj do zaostávania v ukazovateľoch trhu práce, najmä v dlhodobej nezamestnanosti a nezamestnanosti mladých. Výsledky vo vzdelávaní sa medziročne mierne zlepšili. Tento trend bude nutné udržať aj naďalej, aby sa výsledky prejavili aj na trhu práce.

Špecifickú výzvu predstavuje aj celoživotné vzdelávanie dospelých, v ktorom sme z 27 krajín EÚ až na 25 priečke. Celoživotné vzdelávanie je pritom nevyhnutným nástrojom zmierňovania negatívnych dopadov automatizácie, ktorá na Slovensku ohrozuje najviac pracovných miest v rámci OECD. Funkčné vzdelávanie dospelých je zároveň dôležité aj v súvislosti demografickými zmenami, ktorými bude Slovensko významne zasiahnuté. Nevyhnutným predpokladom pre zlepšenie dlhodobej udržateľnosti verejných financií a špecificky priebežne financovaného dôchodkového systému je predlžovanie pracovnej kariéry úzko previazané s opätovným naviazaním zvyšovania dôchodkového veku na rast strednej dĺžky života. Pozitívny efekt tohto opatrenia bude plnohodnotne dosiahnutý len za predpokladu, že pracovníci zostanú zamestnateľní a produktívni aj vo vyššom veku.

Naopak, v porovnaní s priemerom EÚ vykazuje Slovensko dobré výsledky v príjmovej nerovnosti a v niektorých ukazovateľoch chudoby. Ide o ukazovatele, ktoré berú do úvahy porovnanie príjmov voči národnej hranici chudoby²⁰ a obe sú tak ovplyvnené mierou príjmovej nerovnosti u nízkopříjmových skupín²¹. Zároveň však niektoré skupiny, napríklad ľudia z prostredia MRK, deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, osamelí rodičia s deťmi a osoby so zdravotným znevýhodnením čelia podstatne vyššej miere rizika chudoby a sociálneho vylúčenia ako zvyšok populácie²² a nemusia byť v dostatočnej miere zachytené v štatistických zisťovaniach.

¹⁵ [Bližšie informácie o Agende 2030.](#)

¹⁶ [Európska správa o udržateľnom rozvoji 2022.](#)

¹⁷ Účelom EPSP je posilnenie uplatňovania práv občanov EÚ v troch rámcových kapitolách: i) rovnaké príležitosti a prístup na trh práce, ii) spravodlivé pracovné podmienky a iii) sociálna ochrana a začleňovanie, ktoré sú následne konkrétnejšie vymedzené v 20 základných zásad (tabuľka nižšie). Základ pre vznik EPSP boli položené na Bratislavskom samite počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ

¹⁸ Doplnkový indikátor nevyskytujúci sa v tabuľke, hodnoty sú uvedené v Prílohe 1 a tiež v kapitole 3.2 – Vzdelávanie.

¹⁹ Ide o opakované odporúčania tak v rámci špecifických odporúčaní Rady EÚ pre Slovensko ako aj OECD – viď napr. CSR2 z roku 2019 alebo kľúčové odporúčania v rámci [OECD \(2022\): Ekonomický prehľad Slovenska](#)

²⁰ Hranica chudoby je stanovená ako 60 % mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu.

²¹ Miera pracujúcich v riziku chudoby relatívny koncept zohľadňuje plne, kým v prípade miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia ide o prierezový ukazovateľ, ktorý zohľadňuje aj závažnú materiálnu a sociálnu depriváciu a veľmi nízku pracovnú intenzitu.

²² [Revízia výdavkov na skupiny ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením 2020.](#)

Tabuľka 1: Európsky pilier sociálnych práv - vybrané ukazovatele²³, rok 2021

Kapitola	Ukazovateľ	SK	EÚ27	Pozícia	Trend	
					DD	KD
Rovnaké príležitosti a prístup na trh práce 	Predčasné ukončenie vzdelávania alebo prípravy (%)	7,8	9,7	13	↘	↘
	Rozdiel v zamestnanosti medzi pohlaviami (p. b.)	8,5	10,8	15	↗	↘
	Príjmová nerovnosť (podiel S80/S20)	3,0*	5,0*	1	↗	↗
	Účasť dospelých na vzdelávaní²⁴ (%)	4,8	10,8	25	↘	↗
	Dosiachnutie terciárneho vzdelania (%)	40,2	41,6	20	↗	↗
	Jednotlivci so základnými digitálnymi zručnosťami (%)	55,2	53,9	15	↗	↗
	Mladí mimo zamestnania a vzdelávania (NEET) (%)	14,2	13,1	21	↗	↗
Spravodlivé pracovné podmienky 	Miera zamestnanosti (%)	74,6	73,1	18	↗	→
	Miera nezamestnanosti (%)	6,8	7,0	17	↗	↘
	Miera dlhodobej nezamestnanosti (%)	3,9	2,8	24	↗	↘
	Miera nezamestnanosti mladých (%)	20,6	16,6	20	↗	↘
	Miera aktivity (%)	74,6	73,6	16	↗	↗
	Miera pracujúcich v riziku chudoby (%)	5,2*	9,0*	6	↗	↘
	Reálny disponibilný príjem domácností (index od 2008)	124,3	110,3	8	↗	↗
Sociálna ochrana a začleňovanie 	Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (%)	15,6	21,7	4	↗	↘
	Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie (%)	5,7	6,3	17	↗	↘
	Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia detí (0-17) (%)	19,7	24,4	11	↗	↘
	Medzera v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím	23,6*	23,1	13	↗	↗
	Deti do 3 rokov vo formálnej starostlivosti (%)	4,8*	36,2	27	↗	↘
	Agregátna miera náhrady dôchodku	53%*	58%	10	↘	→
	Vlastné výdavky na zdravotnú starostlivosť (%)	18,75*	14,39*	15	↗	↗

Pozn.: Stĺpce „SK“ a „EÚ27“ vyjadrujú hodnotu indikátora pre Slovensko a vážený priemer krajín EÚ27. Stĺpec „Pozícia“ označuje pozíciu Slovenska medzi krajinami EÚ27. Prvá značka v stĺpci „Trend“ označuje dlhodobý (DD) trend SK – zmenu od roku 2011 do 2021 (alebo od najstaršieho dostupného roku v prípade dostupných údajov za kratšie obdobie) a druhá značka označuje krátkodobý (KD) trend SK – zmenu v poslednom roku. Detailnejšie informácie o indikátoroch je možné vidieť po rozkliknutí odkazov v názve indikátora.

Legenda: ↗ zlepšenie, ↘ zhoršenie, → stagnácia

* Údaj za rok 2020

Jednotlivé ukazovatele sú vymedzené pre tri rámcové kapitoly EPSP: i) rovnaké príležitosti a prístup na trh práce, ii) spravodlivé pracovné podmienky a iii) sociálna ochrana a začleňovanie, ktoré sú následne konkrétnejšie vymedzené v 20 základných zásad (Tabuľka 2).

Tabuľka 2: Európsky pilier sociálnych práv – 20 zásad

Rovnaké príležitosti a prístup na trh práce 	Spravodlivé pracovné podmienky 	Sociálna ochrana a začleňovanie
1. Vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie	5. Bezpečné a adaptabilné zamestnanie	11. Starostlivosť o deti a podpora detí
2. Rovnosť mužov a žien	6. Mzdy	12. Sociálna ochrana
3. Rovnaké príležitosti	7. Informácie o podmienkach zamestnania a ochrana v prípade prepustenia	13. Dávky v nezamestnanosti
4. Aktívna podpora zamestnanosti	8. Sociálny dialóg a zapojenie pracovníkov	14. Minimálny príjem
		15. Príjem v starobe a dôchodky
		16. Starostlivosť o zdravie

²³ Všetky ukazovatele uvedené v tabuľke 1 sú súčasťou tzv. Social scoreboard. Ide o oficiálny set ukazovateľov zvolený EK na monitoring plnenia EPSP. Ukazovatele uvedené v tabuľke 1 boli vybrané tak, aby obsahovali všetky kľúčové informácie relevantné pre SK a odrážali čo najväčší počet zásad EPSP. Do výberu neboli zaradené ukazovatele, pri ktorých je kvalita zbieraných dát nižšia, so zásadami EPSP súvisia len nepriamo alebo sú menej relevantné pre SR. Všetky ukazovatele sú dostupné [tu](#).

²⁴ Ide sa o rozdielny ukazovateľ, ako v tabuľke 2, ktorý meria účasť dospelých na vzdelávaní s referenčným obdobím 4 týždňov. Ukazovateľ v rámci cieľov Akčného plánu na realizáciu EPSP do roku 2030 berie referenčný rámec 12 mesiacov. Prvý ukazovateľ je založený na informáciách zbieraných v rámci Výberového zisťovania pracovných síl (Labour force survey, LFS), druhý z Prieskumu o vzdelávaní dospelých (Adult Education Survey, AES).

9. Rovnováha medzi pracovným a súkromným životom	17. Začleňovanie ľudí so zdravotným postihnutím
10. Zdravé, bezpečné a prispôsobené pracovné prostredie a ochrana údajov	18. Dlhodobá starostlivosť
	19. Bývanie a pomoc pre bezdomovcov
	20. Prístup k základným službám

Hlavné kvantitatívne ciele pre každú z troch sledovaných kapitol boli definované v rámci Akčného plánu na realizáciu EPSP²⁵. V Akčnom pláne na realizáciu EPSP Európska komisia stanovila tri hlavné cieľové hodnoty EÚ, ktoré sa majú dosiahnuť do konca roku 2030. Tie boli následne pretavené do cieľov na národnej úrovni na základe návrhov jednotlivých členských štátov ohľadom ich príspevku k naplneniu celoeurópskeho záväzku²⁶. Oproti roku 2020 sa Slovensko nepriblížilo k dosiahnutiu stanovených cieľov. Miera zamestnanosti stagnuje a počet osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa medziročne zvýšil. Údaje za rok 2021 však zachytávajú vplyv krízy COVID-19, dlhodobý trend je klesajúci.

Tabuľka 3: Ciele Akčného plánu na realizáciu EPSP do roku 2030

	EÚ	SR	Súčasná hodnota (2021)
Rovnaké príležitosti a prístup na trh práce			
Účasť dospelých na vzdelávaní (%; 25-64 rokov)	60	50	42 ²⁷
Spravodlivé pracovné podmienky			
Miera zamestnanosti (%; 20-64 rokov)	78	76,5	74,6
Sociálna ochrana a začleňovanie			
Zníženie počtu osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia ²⁸	- 15 mil. (z toho 5 mil. detí)	- 70 tis.	+ 47 tis.

Zdroj: Vymedzenie národných cieľov do roku 2030 v kontexte Akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv, EUROSTAT

²⁵ Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv bol schválený v rámci Sociálneho samitu v Porte v máji 2021 a následne Európskou radou v júni 2021 vo forme Záverov v súlade s Portským vyhlásením.

²⁶ Vymedzenie slovenských [národných cieľov](#) do roku 2030 v kontexte Akčného plánu na realizáciu EPSP schválila vláda SR na svojom rokovaní 12. januára 2022.

²⁷ Hodnota je z Adult Education Survey, najaktuálnejšia hodnota je z prieskumu vykonanom v roku 2016. Prieskum sa mal realizovať aj v roku 2022, no nie sú ešte z neho dostupné údaje.

²⁸ Oproti roku 2019.

2 Makroekonomický rámec a strednodobá prognóza

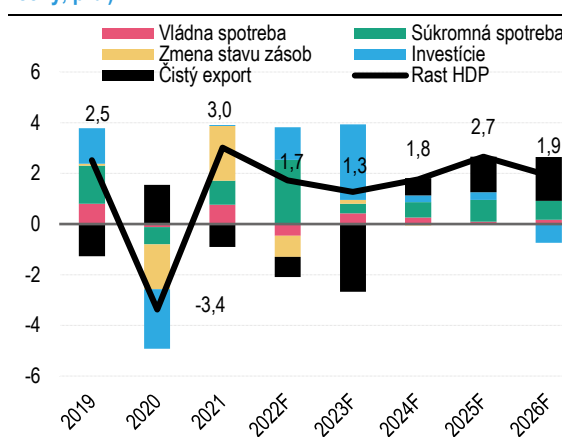
Slovenská ekonomika sa vyhne recesii a HDP stúpne v roku 2023 o 1,3 %. Ekonomiku potiahne domáci dopyt podporený stanovením maximálnych cien energií a čerpaním prostriedkov POO. Trh práce bude odolný, no dynamika tvorby pracovných miest bude len mierna. Inflácia zvolní pod 10 % a reálne mzdy sa vrátia k rastu. V rokoch 2024 a 2025 čaká slovenskú ekonomiku oživenie podporené vyšším výkonom exportu, ktorý začne dobiehať zahraničné trhy. Rizikom vývoja zostáva ruská agresia a nedočerpanie prostriedkov POO, ktoré by odkrojilo polovicu z ekonomického rastu.

Slovenská ekonomika vzrastie v roku 2023 o 1,3 %. Vládne transfery prispejú k rastu disponibilných príjmov domácností a infláciu budú tmiť stanovené maximálne ceny energií. Reálne mzdy budú stúpať a umožnia domácnostiam obnovovať úspory. K rastu má prispieť i čerpanie Plánu obnovy a odolnosti a štrukturálnych fondov EÚ. Trh práce zostane odolný, i zásluhou energetickej pomoci firmám a samosprávam, no dynamika zamestnanosti bude nízka. Slovenské automobilky prispôbujú výrobné zariadenia novým modelom, čo bude negatívne vplyvať na export v tomto roku.

Opatrenia vlád na záchranu firiem a domácností a teplejšia zima pomohli s veľkou pravdepodobnosťou zabrániť silnejšej recesii eurozóny. Globálna inflácia začína klesať, dodávateľské reťazce sa uvoľňujú a výhľad zahraničného dopytu sa zlepšuje. Pozitívny vplyv na medzinárodný obchod bude mať aj odklon od politiky nulovej tolerancie COVID-19 v Číne. Nízka miera nezamestnanosti a silná jadrová inflácia pravdepodobne prinúti Európsku Centrálnu Banku (ECB) držať vyššiu mieru základných úrokových sadzieb dlhšie obdobie. Napriek silnému sprísňovaniu menovej politiky ECB výnosy na nemeckých dlhopisoch budú postupne klesať.

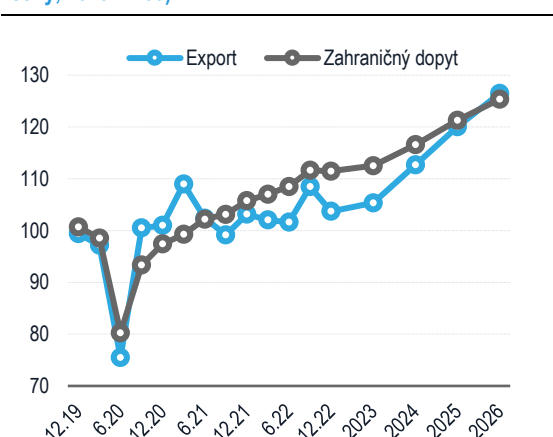
V rokoch 2024 a 2025 bude slovenská ekonomika zrýchľovať nad 2 % najmä vplyvom čistého exportu. S novými modelmi budú prenikať slovenské automobilky na zahraničné trhy a dobiehať stratené tržové podiely. V roku 2026, po výpadku investičnej aktivity z fondov EÚ, spomalí ekonomika opäť pod 2 %. Spotreba domácností bude prispievať k hospodárskemu rastu stabilným dielom, pri predpoklade návratu inflácie k úrovniam blízko 2 % a miery úspor na priemerné historické úrovne.

Graf 5: Príspevky jednotlivých zložiek k rastu HDP (stále ceny, p.b.)

Zdroj: ŠÚ SR, IFP

Graf 6: Dobiehanie zahraničia tlmené v roku 2023 (stále ceny, 2019 = 100)

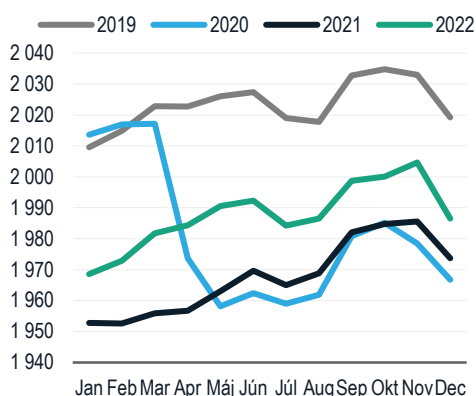

Zdroj: IFP

Inflácia v roku 2023 dosiahne v priemere 9,8 %. Medziročný rast cien ovplyvní do veľkej miery základný efekt zo silného rastu cien v závere minulého roka. Vládne opatrenia viedli k tomu, že ceny energií pre domácnosti v januári vzrástli len mierne v porovnaní s vývojom na komoditných trhoch. Potravinový budú

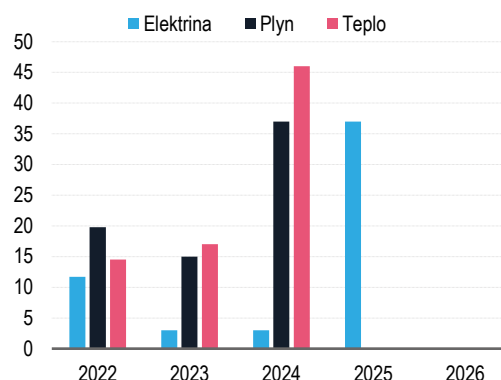
pokračovať v zdražovaní pre pretrvávajúce vysoké ceny agrokomodít, spomalenie zdražovania očakávame až v druhej polovici roka. Kým dynamika cien tovarov sa ku koncu roka začne približovať predchádzajúcim nižším úrovniam, inflácia trhových služieb bude pre nesúlad dopytu a ponuky na trhu práce spomaľovať len mierne. Inflácia v budúcom roku spomalí na 5,3 % a v strednodobom horizonte sa vráti až blízko k 2 %. Znormalizuje sa rast cien potravín, spomalí aj rast cien tovarov a s oneskorením aj služieb. Na druhej strane existuje riziko dodatočného zvýšenia cien energií. Kým pri elektrine predpokladáme, že v súlade s memorandom o porozumení so Slovenskými elektrárňami sa cena v roku 2024 bude vyvíjať podobne ako v tomto roku, pri plyne a teple platia stanovené maximálne ceny len na rok 2023.

Graf 7: Zamestnanosť ešte nedosiahla predkrízové hodnoty (zamestnanecké vzťahy v tis.)

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Graf 8: V ďalších rokoch môžu ceny energií stúpnuť (medziročný rast v %)

Zdroj: ŠÚ SR, IFP

Oživenie zamestnanosti po pandémie bude naďalej pomalé, rast zamestnanosti dosiahne v roku 2023 0,5 % (metodika ESA). Vysoké ceny energií a problémy v dodávateľských reťazcoch sa podpísali pod poklesy výroby v priemysle. Prepúšťanie v dôsledku energetickej krízy bude miernejšie, nakoľko od februára budú firmám kompenzované vysoké ceny energií. V roku 2022 potiahol zamestnanosť prevažne sektor služieb, ktorý už dosiahol predpandemické hodnoty. K vyššej zamestnanosti prispeli aj utečenci z Ukrajiny, ktorých sa do konca 2022 zamestnalo zhruba 15 tisíc. Po prvotnej silnej vlne sa ich zamestnávanie ustálilo na stabilných prírastkoch zhruba tisíc mesačne a v roku 2023 očakávame že ich bude zamestnaných spolu 20 tisíc. K zotaveniu na trhu práce v najbližších rokoch výrazne prispajú investície z Plánu obnovy a odolnosti, ktoré budú do roku 2026 zmierňovať pokles pracovnej sily v dôsledku starnutia obyvateľstva.

Evidovaná miera nezamestnanosti napriek kríze pokračovala v miernych poklesoch. Na konci roka 2022 dosiahla úroveň 6 %, poklesla aj miera dlhodobej nezamestnanosti. V roku 2023 očakávame najprv slabý nárast nezamestnanosti (0.1 p.b), ktorý pocítia najmä pracovníci v energetickej náročnej výrobe. V druhom kvartáli by však nezamestnanosť mala začať opäť klesať a následný výraznejší pokles bude podporený investíciami.

Nominálne mzdy rastú rýchlym tempom a tento rok predbehnú vysokú mieru inflácie. V roku 2023 budú nominálne mzdy rásť o 10,5 %, pričom k rastu prispieje výraznou mierou aj verejný sektor. Okrem valorizácií plátov v januári (VS: 7 %, školstvo: 10 %) a v septembri (VS: 10 %, školstvo: 12 %) si na konci roka vyjednali výrazné zvýšenie aj zdravotníci, ktoré do mzdovej bázy prispieje zhruba v rovnakom objeme ako valorizácia (po 0,5 mld. eur). Vo verejnom sektore od roku 2024 prognóza predpokladá so slabším rastom miezd z dôvodu znižovania výdavkov vo verejnej správe.

Negatívne riziká prevládajú. Ruská agresia môže priniesť opätovný nárast cien poľnohospodárskych výrobkov, energií a dodatočný prenos do cien tovarov a služieb. Volatilitu na trhoch môžu priniesť výpadky

dodávok energií pri plnení zásob európskych krajín na ďalšiu zimu. Záležať však bude aj na výške cien elektriny a plynu, ktoré po stavení ich maximálnych hodnôt budú musieť v určitom momente dobehnúť trhové úrovne. Pozitívnym rizikom je silnejšia integrácia ľudí z Ukrajiny na domácom pracovnom trhu a vyšší produkčný potenciál ekonomiky.

3 Opatrenia v kľúčových štrukturálnych oblastiach

3.1 Verejné financie

Priorita vlády je návrat ku zdravým verejným financiám pri rešpektovaní európskych aj národných rozpočtových pravidiel. Nepriaznivá dlhodobá udržateľnosť verejných financií SR, ku ktorej prispievajú aj vysoké budúce náklady súvisiace so starnutím populácie, sa ešte zhoršila počas pandémie COVID-19. Prebiehajúca vojna na Ukrajine a s ňou súvisiaca potreba vlády reagovať na energetickú krízu sú novou výzvou pre verejné financie a ich udržateľnosť. Slovenská republika v súčasnosti patrí medzi krajiny EÚ s najhoršou dlhodobou udržateľnosťou²⁹. Tento nežiaduci stav čiastočne kompenzujú zmeny v dôchodkovom systéme. Nosným opatrením je opätovné naviazanie dôchodkového veku na rast strednej dĺžky života. Rovnaký cieľ sleduje aj reforma riadenia verejných financií zameraná na implementáciu viacročných limitov verejných výdavkov. Limity verejných výdavkov boli stanovené pre rozpočet na roky 2023 až 2025, avšak v dôsledku naviazania únikovej klauzuly na európske fiškálne pravidlá došlo k posunu povinnosti ich plnenia na rok 2024. Kvalitu verejných financií súčasne posilnila aj implementácia zmien zameraných na prioritizáciu investícií a ich priebežný monitoring.

Výsledkové indikátory verejných financií

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2030 cieľ
Hrubý dlh verejnej správy (% HDP)	SK	52,3	51,5	49,4	48,0	58,9	62,2	59,7*	40
	EU	86,1	83,4	81,4	79,2	91,5	89,4	86,0*	-
S2 - indikátor dlhodobej udržateľnosti (hodnota)	SK	2,4	2,4	2,5	3,8	7,7	10,6	9,6*	2
	EU	2,1	1,9	2,3	2,4	2,4	3,0	3,0*	-

*ide o predbežné hodnoty.

Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prilohe č. 1.

V roku 2022 bola prijatá reforma I. piliera, ktorej cieľom je zlepšiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií a reforma II. piliera, ktorá by mala zlepšiť alokáciu aktív a tým zvýšiť budúce dôchodky zo systému starobného sporenia. Novela priebežného piliera zlepšuje dlhodobú udržateľnosť verejných financií opatreniami prinášajúcimi úspory na dlhom horizonte, predovšetkým naviazaním dôchodkového veku na strednú dĺžku života a spomalením rastu novopriznaných dôchodkov³⁰. Popri opatreniach zlepšujúcich dlhodobú udržateľnosť boli súčasťou reformy I. piliera aj opatrenia, ktoré vytvárajú dodatočný tlak na verejné financie v strednom období, najmä zavedenie rodičovského dôchodku a umožnenie odchodu do dôchodku po 40 odpracovaných rokoch. Reformou II. piliera penzijného systému sa zaviedla predvolená investičná stratégia na báze life-cyclingu, ktorá bude viesť k vyššej alokácii úspor do akcií u veľkej časti sporiteľov³¹. Novelou sa taktiež zaviedol aj automatický vstup do II. piliera pre novovstupujúcich na trh práce do 40 rokov s možnosťou vystúpenia do dvoch rokov³². Vďaka týmto zmenám budú úspory sporiteľov zhodnocované efektívnejšie, čo prispeje k vyšším budúcim dôchodkom z II. piliera.

Limity verejných výdavkov³³ boli stanovené pre rozpočet na roky 2023 až 2025, avšak ich povinnosť ich plnenia posunula úniková klauzula. Zavedenie limitu verejných výdavkov schválila Národná Rada SR

²⁹ [The 2022 Stability & Convergence Programmes.](#)

³⁰ [Návrh rozpočtového plánu Slovenskej republiky na rok 2023, BOX 7.](#)

³¹ Do predvlenej investičnej stratégie budú vstupovať noví sporitelia a postupne aj vybrané skupiny existujúcich sporiteľov, pričom im bude umožnené kedykoľvek z predvlenej investičnej stratégie vystúpiť. Automaticky do tejto stratégie vstúpia sporitelia, ktorí boli v roku 2013 presunutí do dlhopisových garantovaných fondov a od tej doby nevykonali žiadnu zmenu v rozložení svojho majetku. V závislosti od veku bude zosúladený celý ich majetok v II. pilieri (narodení po roku 1968) alebo budú presmerované len ich nové príspevky (narodení v 1968 alebo skôr).

³² Ak sa sporiteľ rozhodne z II. piliera do 2 rokov vystúpiť, bude mať opäť možnosť vstupu do stanovenej vekovej hranice (v súčasnosti 40 rokov).

³³ Limit verejných výdavkov ako systémový nástroj je legislatívne upravený v novele [zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy.](#)

(NR SR) v marci 2022³⁴. Následne Rada pre rozpočtovú zodpovednosť v spolupráci s Ministerstvom financií pracovala na tvorbe technickej metodiky výpočtu výdavkových limitov. Dohodu na tejto metodike sa podarilo dosiahnuť v decembri 2022³⁵. V tom istom mesiaci bola prijatá aj novela zákona o rozpočtových pravidlách, ktorá naviazala povinnosť plnenia výdavkových limitov na opätovné spustenie európskych fiškálnych pravidiel. Keďže do konca roka 2023 je vyhlásená úniková klauzula európskych pravidiel³⁶, v praxi to znamená, že rozpočet na aktuálny rok nie je nutné zosúladiť s limitmi verejných výdavkov po ich schválení v NR SR³⁷. K zosúladeniu rozpočtu s platnými limitmi by malo dôjsť až po ukončení únikovej doložky, čo podľa predpokladu EK má nastať začiatkom roka 2024. Pre dosiahnutie plnenia výdavkových limitov do roku 2025 je podľa aktuálneho výpočtu Rady pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) potrebné nájsť opatrenia v objeme 0,7 % HDP. Implementácia výdavkových limitov a s nimi spojená konsolidácia, by mala stabilizovať verejný dlh výraznejšie pod úrovňou 60 % HDP do roku 2025.

Zmena pravidiel prípravy verejných investícií zvýšila dôraz na spoločenský prínos investičných projektov. V roku 2022 Ministerstvo financií SR zhodnotilo 246 projektov s identifikovanou potenciálnou úsporou 657 mil. eur. Hodnotenia za celkovo 10,3 mld. eur priniesli odporúčania smerom k zmene variantu, optimalizácií technického riešenia, zlepšeniu procesov či zlacneniu projektov³⁸.

Ministerstvá s priemernými ročnými investíciami nad 20 mil. eur (v súčasnosti 13 rezortov) majú zverejnenú metodiku určenia priorít a investičný plán na minimálne najbližších päť rokov³⁹. Počas minulého roka došlo k zlepšeniu, keďže na začiatku roka 2022 malo zverejnenú metodiku určenia priorít len jedenásť ministerstiev a osem ministerstiev zverejnený investičný plán. Investičné plány však stále v niektorých prípadoch nespĺňajú kvalitatívne kritériá, čo znemožňuje ich napojenie na rozpočet. Plány napríklad nezodpovedajú reálnemu čerpaniu rozpočtu v priebehu roka a neprispievajú tak k lepšiemu plánovaniu investícií. Ministerstvo financií SR (MF SR) koordinuje ich aktualizáciu, aby metodiky objektívne zohľadňovali priority a plány boli realistické a napojené na rozpočet verejnej správy.

Odpočítavané opatrenia ⁴⁰

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Reforma dôchodkového systému	Prijatie reforiem I. a II. piliera penzijného systému, ktorých cieľom je zlepšiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií a upraviť nevhodnú alokáciu aktív v II. pilieri, čím sa zvýšia budúce dôchodky zo systému starobného sporenia. Implementované	Komponent 18: Reforma 1
Zavedenie výdavkových stropov	Nadobudnutie platnosti viacročných limitov pre verejné výdavky a ich vykonávanie na rok 2023. Implementované	Komponent 18: Reforma 2
Zverejnenie prioritovaných investičných plánov	Ministerstvá s priemernými ročnými investíciami nad 20 mil. eur (v súčasnosti 13 rezortov) sú povinné	Komponent 18: Reforma 3

³⁴ [Zákon](#), ktorým sa mení a dopĺňa zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

³⁵ Po prijatí [metodiky](#) vypočítala následne RRZ výdavkové limity a NR SR ich na prelome januára a februára schválila.

³⁶ V máji 2022 rozhodla EK o predĺžení všeobecnej únikovej klauzuly aj pre rok 2023, v dôsledku mimoriadnej neistoty a negatívnych rizík vyvolaných vojnou na Ukrajine, rastom cien energií a pokračujúcich obmedzení v dodávateľsko-odberateľských reťazcoch.

³⁷ Limit verejných výdavkov na rok 2023 je však súčasťou zákona o štátnom rozpočte v rovnakej výške ako ich vypočítala a neskôr do NR SR predložila RRZ.

³⁸ Subjekty verejnej správy sú od roku 2020 povinné na základe [zákona](#) vypracovať a zverejniť štúdiu uskutočniteľnosti ešte v úvode celého procesu pri investíciách nad 40 mil. eur (10 mil. eur pri IT projektoch), ktorá podlieha hodnoteniu MF SR. Vláda tiež koncom roka 2020 schválila [uznesenie](#) o posudzovaní investícií subjektov verejnej správy (okrem samospráv) ministerstvom financií pri výdavkoch presahujúcich 1 mil. eur.

³⁹ Zverejnené investičné metodiky a plány sú zhrnuté a zverejnené aj na [stránke MF SR](#).

⁴⁰ Opatrenia, ktoré boli implementované alebo mali byť implementované v roku 2022 a Q1 2023.

	vypracovať metodiky určenia priorit a následné investičné plány. Implementované	
Zverejnenie a uplatňovanie prijatej metodiky na prípravu a prioritáciu investícií	Vláda SR v marci 2022 schválila Metodiku prípravy a hodnotenia investičných projektov , ktorá je súčasťou reformy riadenia investícií. Príprava a hodnotenie všetkých relevantných verejných investičných projektov sa vykonáva v súlade s uverejnenou metodikou. Hodnotenie vykonáva MF SR a uplatňuje sa na všetky nové investičné projekty na vnútroštátnej úrovni nad 1 mil. eur. Implementované	Komponent 18: Reforma 3
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Prijatie novely ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti (úprava dlhovej brzdy)	Návrh pripravený ešte v roku 2020 vychádza zo skúseností s fungovaním aktuálne platného ústavného zákona, ktoré poukázali na potrebu viacerých zmien. Navrhuje sa prechod zo sledovania hrubého dlhu na sledovanie čistého dlhu, úprava sankčných pásiem, ako aj únikových klauzúl. Úprava by mala zároveň zosúladiť mechanizmus dlhovej brzdy s výdavkovými stropmi, do dnešného dňa však návrh nezískal dostatočnú podporu. Neimplementované	Vládny návrh ústavného zákona
Implementácia tvorby rozpočtu na základe scenárov nezmenených politík vyplývajúcej z novely zákona o rozpočtových pravidlách	Súčasťou novely zákona o rozpočtových pravidlách schválenej NR SR v marci 2022 je disagregovaný proces tvorby NPC scenárov ako základ pre určenie limitov výdavkov na úrovni rezortov. Tie by mali od roku 2022 mali nahradiť súčasný systém tvorby rozpočtu a zefektívniť rozpočtové rokovania. Neimplementované	Novela zákona o rozpočtových pravidlách
Zasielanie údajov z faktúr daňových subjektov (eFaktúra)	E-faktúra predstavuje informačný systém na predkladanie faktúr v elektronickej podobe. Plnenie opatrenia bolo v roku 2022 pozastavené. V nadväznosti na iniciatívu EK „DPH v digitálnom veku ⁴¹ “ sa však očakáva pokračovanie v príprave implementácie tohto systému na národnej úrovni, a to na základe legislatívneho rámca, ktorý bude schválený členskými štátmi EÚ. Neimplementované	eFaktúra
Rozšírenie mandátu Výboru pre daňové prognózy	S cieľom posilňovania transparentnosti prípravy rozpočtu došlo aj v roku 2022 k rozšíreniu mandátu Výboru pre daňové prognózy. Medzi prognózované položky boli zaradené výdavky na starobné, vdovské a vdovecké, predčasné starobné a invalidné dôchodky. Implementované	Štatút Výboru pre daňové prognózy

⁴¹ E-fakturácia je tiež jedným z pilierov iniciatívy [VAT in the Digital Age](#), ktorej cieľom je modernizovať systém DPH v EÚ a okrem iného priniesť nový digitálny systém oznamovania dát z vystavených elektronických faktúr v reálnom čase. Podľa návrhu EK by malo byť zavedenie e-fakturácie povinné do roku 2028.

Vznik behaviorálnej jednotky na Ministerstve financií SR	Behaviorálna jednotka vznikla v roku 2022 a je súčasťou Inštitútu finančnej politiky. Jej cieľom je aplikovať poznatky z behaviorálnych štúdií na tvorbu nových politik a ich testovanie v praxi prostredníctvom experimentov.	Organizačná štruktúra MF
Zavedenie opatrení s cieľom efektívneho vymáhania nedoplatkov	Z prijatých opatrení s cieľom zefektívniť procesy vymáhania nedoplatkov možno uviesť: <ul style="list-style-type: none"> - Diverzifikáciu spôsobov vymáhania a častejší výkon daňovej exekúcie v teréne. - Zabezpečovanie ešte nesplatených a nevyrubenej dane a nedoplatkov cez predbežné opatrenia a záložné práva. - Zvýšenie analytickej podpory daňovým úradom z úrovne FR SR. - Rozširovanie technickej podpory exekútorov. - Zabezpečenie právnej vymáhateľnosti všetkých nedoplatkov (novelizácia príslušného zákona). 	
Zjednodušenie registrácie a pridelenie DIČ	Úprava registračného procesu a zavedenie registrácie z úradnej moci. Subjektu pri zápise do Obchodného alebo Živnostenského registra bude automaticky pridelené daňové identifikačné číslo (DIČ). Cieľ je zníženie administratívy.	Zjednodušená registrácia

Pripravované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Žiadne		
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Zefektívniť procesy vymáhania daňových nedoplatkov	Pripravované opatrenia budú napríklad zahŕňať: <ul style="list-style-type: none"> - Novelu Daňového poriadku v časti upravujúcej vymáhanie nedoplatkov⁴². - Zabezpečenie technickej podpory pre daňových exekútorov, ktorá prinesie rýchly prístup k jednotlivým majetkovým registrom⁴³. - Personálne posilnenie počtu daňových exekútorov realizujúcich vymáhanie založené na individuálnom prístupe k dlžníkom na základe behaviorálnej analýzy - Zefektívnenie medzinárodnej pomoci pri vymáhaní nedoplatkov dobudovaním samostatného organizačného útvaru na úrovni FR SR. 	Aktuálne znenie Daňového poriadku

⁴² Najmä elektronizácia dražieb, zefektívnenie iných spôsobov výkonu daňovej exekúcie či odstránenie obsolentných ustanovení s cieľom prispieť k zvýšeniu objemu vymožených a uhradených nedoplatkov.

⁴³ Prípadne iným databázam obsahujúcim informácie o dotknutých subjektoch.

Zníženie daňovej medzery na DPH a zlepšenie efektívnosti výberu	Prostredníctvom legislatívneho definovania daňového podvodu v spojení softwaringových upozornení v štýle trikrát a dosť sa umožní ľahšie vyhodnotenie účasti na podvode, čo má tendenciu podporiť psychologický efekt plnenia si daňových povinností.	
---	---	--

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/1 (časť 2): Zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií, a to najmä systému zdravotnej starostlivosti a dôchodkového systému.
- CSR 2020/1 (časť 1): V súlade so všeobecnou únikovou doložkou prijať všetky opatrenia potrebné na účinné riešenie pandémie, udržanie hospodárstva a podporu následného oživenia. Keď to hospodárske podmienky umožnia, realizovať fiškálne politiky zamerané na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií a zabezpečenie udržateľnosti dlhovej služby pri súčasnom zvyšovaní miery investícií.
- CSR 2020/2 (časť 1): Poskytnúť primeranú náhradu príjmu ...
- CSR 2020/3 (časť 3): Čo najskôr realizovať pripravené verejné investičné projekty ...
- CSR 2020/4 (časť 2,3): Zabezpečiť priaznivé podnikateľské prostredie a kvalitné verejné služby, a to prostredníctvom posilnenej koordinácie a tvorby politík.
- CSR 2022/1 (časť 3,5): V období po roku 2023 uskutočňovať fiškálnu politiku zameranú na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií. ... Pokračovať v posilňovaní daňovej disciplíny, a to aj ďalšou digitalizáciou daňovej správy.
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 5: Rovnosť mužov a žien
- Cieľ 8: Dôstojná práca a ekonomický rast
- Cieľ 17: Partnerstvá za ciele

Európsky pilier sociálnych práv

- Zásada 2: Rovnosť mužov a žien
- Zásada 15: Príjem v starobe a dôchodky

3.2 Vzdelávanie

Výsledky slovenského vzdelávacieho systému naďalej zaostávajú za priemerom Európskej únie na viacerých úrovniach. Žiaci základných škôl potrebujú vo väčšej miere rozvíjať zručnosti potrebné pre 21. storočie. Pokračuje preto postupný prechod na nové kurikulum, vďaka ktorému budú žiaci môcť vo väčšej miere rozvíjať svoje kritické a tvorivé myslenie či digitálne zručnosti. Zámerom reformy je aj posilnenie kvality schopností pedagogických zamestnancov, aj v kontexte vyškolenia na nové kurikulum. Nedostatočná miera inklúzie v predprimárnom vzdelávaní sa prejavuje častým zamietnutým žiadosťami o umiestnenie dieťaťa do materskej školy, a taktiež nízkym podielom rôzne znevýhodnených detí navštevujúcich materské školy. Jedným z predpokladov zvýšenia inklúzie je zavedenie právneho nároku na miesto v materskej škole pre deti od štyroch a postupne od troch rokov. Právny nárok taktiež vo vyššej miere umožní zosúladiť pracovný a rodinný život a podporí zamestnanosť rodičov. Ďalším inkluzívnym opatrením je zmena v prístupe k deťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami naprieč celým vzdelávacím systémom. Vysoký podiel domácich študentov odchádza za štúdiom do zahraničia, kde následne aj začína pracovný život.⁴⁴ Reformné úsilie sa preto sústreďuje aj na zvyšovanie výkonnosti vysokých škôl a podporu ich schopnosti lákať a udržiavať talenty. Úprava metodiky rozpisu dotácií zavedeným výkonnostných zmlúv podporí profiláciu a diverzifikáciu vysokých škôl na základe ich špecifických silných stránok a potenciálu rozvoja. V roku 2022 sa zároveň vykonali hodnotenia výskumu na 20 verejných vysokých školách a identifikovali sa pracoviská so špičkovým výkonom v oblasti vedy a tvorivej činnosti, čo umožní adresne podporiť ich ďalší rozvoj.

Výsledkové indikátory pre vzdelávanie

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2030 cieľ
Podiel detí v predprimárnom vzdelávaní (od 3 rokov po začiatok povinného primárneho vzdelávania)	SK	73,4	74,9	77,6	77,8	78,1	-	-	94,6
	EÚ	92,5	92,5	92,3	92,9	93,0	-	-	94,6
PISA (bodový priemer v čitateľskej gramotnosti, matematike a vede)	SK	-	-	466 ⁴⁵	-	-	-	-	473
	EÚ	-	-	484	-	-	-	-	481
Podiel žiakov nedosahujúcich základnú úroveň v čítaní (PISA)	SK	-	-	31,4	-	-	-	-	28,0
	EÚ	-	-	22,5	-	-	-	-	21,3
Podiel mladých predčasne ukončujúcich vzdelávanie (% vo vekovej skupine 18-24 rokov)	SK	7,4	9,3	8,6	8,3	7,6	7,8	-	6,0
	EÚ	10,6	10,5	10,5	10,2	9,9	9,7	-	6,0
Priemerné umiestnenie najlepšej univerzity v TOP rankingoch (priemerné umiestnenie v Times, Šanghajský rebríček a QS), EÚ medián	SK	651	651	668	784	835	834	784	706
	EÚ	384	316	319	336	334	353	356	353
Podiel ľudí zúčastňujúcich sa vzdelávania dospelých (vek 25-64; za posledné 4 týždne)	SK	2,9	3,4	4	3,6	2,8	4,8	-	7,0
	EÚ	10,3	10,4	10,6	10,8	9,1	10,8	-	10,6

*schválený národný cieľ

Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prilohe č. 1.

Implementácia povinného predprimárneho vzdelávania cieľi zvýšenie zaškolenosti detí v materských školách a zlepšenie inklúzie vzdelávacieho systému. Hlavnou výzvou je nízka miera inklúzie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, detí z inojazyčného prostredia, z marginalizovaných rómskych komunit a z rodín nachádzajúcich sa v riziku chudoby. Časť reformného úsilia v rámci POO sa preto zameriava na zabezpečenie podmienok na implementáciu povinného predprimárneho vzdelávania pre deti od piatich rokov a zavedenie právneho nároku na miesto v materskej škole alebo u iných poskytovateľov predprimárneho vzdelávania od troch rokov. V roku 2022 bol splnený cieľ zvýšiť počet detí vo veku päť rokov navštevujúcich zariadenie predprimárneho vzdelávania z 88 % na 95 %. Legislatívne zmeny na zabezpečenie právneho nároku na miesto v materskej škole alebo u iných poskytovateľov predprimárneho

⁴⁴ [Odliv mozgov po slovensky, Odliv mozgov I. : Necestuj tým vlakom!](#)

⁴⁵ Testovanie PISA prebieha každé 3 roky. V roku 2021 bolo ale posunuté na rok 2022, aby testovanie odzrkadlilo vplyv pandémie COVID-19 na schopnosti žiakov. Najnovšie výsledky testovania budú preto zohľadnené až v NPR 2024.

vzdelávania od troch rokov sa nepodarilo prijať v termíne do konca roka 2022. Vláda SR schválila vo februári 2023 návrh novely školského zákona zavádzajúci právny nárok, následne o ňom bude rokovať NR SR.

Postupne sa zaisťujú dostatočný počet miest pre všetky deti v materských školách alebo u iných poskytovateľov predprimárneho vzdelávania⁴⁶. Boli podniknuté kroky na dobudovanie chýbajúcich kapacít vyhlásením výzvy na vybrané projekty na zvýšenie kapacít materských škôl v auguste 2022. Nasledovať bude získavanie stavebných povolení a výber zhotoviteľa v roku 2023.

Na zlepšenie gramotnosti a zručností žiakov potrebných pre 21. storočie je nevyhnutná kurikulárna a učebnicová reforma. Slabé výsledky v testovaní PISA môžu byť čiastočne pripísané vzdelávaciemu systému, v ktorom žiaci pasívne prijímajú a následne memorujú fakty, namiesto rozvoja kritického a tvorivého myslenia a mäkkých zručností. V priebehu roku 2022 prebiehala tvorba nového kurikula. Kurikulum bolo priebežne predkladané na verejnú konzultáciu. V roku 2023 sa očakáva schválenie nového kurikula pre všetky vzdelávacie cykly základných škôl s možnosťou implementovať nové kurikulum v prvých ročníkoch prvého cyklu základného vzdelávania

Dôležitou súčasťou úspešnej implementácie nového kurikula je zriadenie regionálnych centier podpory učiteľov. Úlohou centier je poskytovať asistenciu školám pri zavádzaní zmien, svoju činnosť budú vykonávať prostredníctvom mentoringu, poradenstva a konzultačných činností počas procesu prechodu na nové kurikulum. V roku 2022 bolo vytvorených 16 regionálnych centier a v 2023 sa zriadi ďalších 16. Ďalšia modernizácia vzdelávacieho systému prebieha aj na úrovni testovaní žiakov. V roku 2022 prebehla legislatívna úprava školského zákona ukotvujúca elektronickú formu maturitnej skúšky. Koncom roka 2022 malo byť taktiež vyhlásené verejné obstarávanie na systém e-test II., ktoré je ďalším krokom v zavádzaní on-line maturitnej skúšky. Termín vyhlásenia verejného obstarávania sa omeškal a posúva sa do ďalšieho roka.

Odpočítavané opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Zavedenie právneho nároku na miesto v materskej škole od troch rokov	Vládou schválený návrh novely školského zákona sa zavádza univerzálny právny nárok na miesto v materskej škole pre deti od štyroch rokov od školského roku 2024/2025 a následne od dovŕšenia troch rokov od školského roku 2025/2026. Zmení sa taktiež systém financovania predprimárneho vzdelávania. Implementácia prebieha	Komponent 6: Reforma 1
Zvýšenie počtu detí vo veku päť rokov navštevujúcich zariadenie predprimárneho vzdelávania	Splnenie cieľa zvýšiť počet detí vo veku päť rokov navštevujúcich zariadenie predprimárneho vzdelávania z 88 % na 95 %. Implementované	Komponent 6: Reforma 1
Vyhlásenie výzvy / priama dotácia na vybrané projekty na zvýšenie kapacity materskej školy ⁴⁷	Zaisťujú sa dostatočný počet miest v materských školách pre všetky deti od dovŕšenia štyroch rokov (od septembra 2024) a následne od dovŕšenia troch rokov (od septembra 2025). Implementované	Komponent 6: Reforma 1

⁴⁶ Pre všetky deti od dovŕšenia štyroch rokov (od septembra 2024) a následne od dovŕšenia troch rokov (od septembra 2025).

⁴⁷ Nad rámec zdrojov z POO sú rozpracované projekty na dobudovanie kapacít z Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF).

<p>Nové vymedzenie konceptu špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb a príprava sprievodných metodických materiálov pre pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov a vedenie škôl</p>	<p>Novelou školského zákona a novelou zákona o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení sa definujú deti a žiaci zažívajúci prekážky v prístupe k výchove a vzdelávaniu a stanovuje sa ich nárok na vzdelávaciu podporu prostredníctvom osobitných podporných opatrení.</p>	<p>Komponent 6: Reforma 2</p>
<p>Nadobudnutie účinnosti právnych predpisov, ktorými sa vytvára komplexný systém poradenstva</p>	<p>Komplexný systém poradenstva a prevencie bude pozostávať z novovytvorených centier poradenstva a prevencie (CPP), ktoré budú poskytovať odborné činnosti bez vymedzenia zamerania na cieľové skupiny podľa zdravotného znevýhodnenia, ako je to v súčasnosti, teda tak, aby možnosť dieťaťa navštevovať CPP nebola určovaná na základe jeho zdravotného znevýhodnenia. Odborné činnosti sa budú poskytovať v úzkej spolupráci podporných tímov v školách a v školských zariadeniach, vrátane tzv. multidisciplinárneho tímu.</p>	<p>Komponent 6: Reforma 3</p>
<p>Nadobudnutie účinnosti legislatívnych zmien zameraných na: rozšírenie možnosti získať nižšie stredné vzdelanie v rámci odborov nižšieho stredného odborného vzdelávania (NSOV), optimalizáciu odborov NSOV v nadväznosti na potreby trhu práce a ponuku odborov</p>	<p>Legislatívne zmeny sa vykonali v školskom zákone, zákone o odbornom vzdelávaní a príprave a vyhláske Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR). Cieľom je odstrániť tzv. slepé uličky vo vzdelávacom systéme a umožniť žiakom odborov NSOV dokončiť NSOV v rámci jedného programu, ktorý je efektívnejší. Zabezpečí sa väčšia adresnosť systému vo vzťahu k ohrozeným skupinám. Ponuka vzdelávania sa prispôbi potrebám trhu práce.</p>	<p>Komponent 6: Reforma 4</p>
<p>Zavedenie jednotného systému monitorovania desegregácie</p>	<p>Vytvoria sa a zverejnia štandardy pre priestorovú debarierizáciu škôl a zavedie sa jednotný systém monitorovania desegregácie. Zverejní sa prvá komplexná monitorovacia správa desegregácie.</p>	<p>Komponent 6: Reforma 5</p>
<p>Zvýšenie počtu žiakov, ktorí sa zúčastnia na doučovacích programoch</p>	<p>12 000 žiakov sa zúčastní na doučovacích programoch. Program doučovania je prioritne zameraný na tých žiakov, ktorí sa nevedeli plnohodnotne zapojiť do vzdelávania počas obdobia prerušenej prezenčnej výuky v školách v čase pandémie v školských rokoch 2019/2020 a 2020/2021 a sú teda priamo ohrození školským neúspechom.</p>	<p>Komponent 6: Reforma 6</p>
<p>Schválenie kurikula základného vzdelávania</p>	<p>Ministerstvo školstva schválí nový štátny vzdelávací program pre základné školy s možnosťou jeho implementácie od 1.9.2023 a povinným plošným zavedením od 1.9.2026.</p>	<p>Komponent 7: Reforma 1</p>
<p>Verejné obstarávanie na systém eTest II.</p>	<p>Cieľom je pre celoplošné zavedenie elektronického testovania. Ide o prvý krok plánovaného zavedenia on-line maturity</p>	<p>Komponent 7: Reforma 1</p>

Vybudovanie regionálnych centier kurikulárneho manažmentu a podpory škôl	Úlohou centier je poskytovať asistenciu školám pri zavádzaní zmien, svoju činnosť budú vykonávať prostredníctvom mentoringu, poradenstva a konzultačných činností počas procesu prechodu na nové kurikulum. V roku 2022 bolo vytvorených 16 regionálnych centier. Implementované	Komponent 7: Reforma 1
Novela školského zákona o ukončovaní štúdií na stredných školách zohľadňujúca elektronickú formu testovania žiakov.	Umožní realizáciu maturitnej skúšky elektronickou formou. Implementované	Komponent 7: Reforma 1
Nadobudnutie účinnosti legislatívnych zmien, ktoré majú posilniť kvalitu zručností pedagogických a odborných zamestnancov a motivovať ich k celoživotnému profesijnému rozvoju	Súčasná príprava učiteľov je nevyhovujúca a nekopíruje potreby školskej praxe. Učiteľské programy vytvárajú kombinácie predmetov bez možnosti špecializovať sa na širšie vzdelávacie oblasti (prírodné vedy, sociálne vedy), čo je predpokladom na úspešnú implementáciu nového kurikula. Implementácia prebieha	Komponent 7: Reforma 2
Zavedenie výkonnostných zmlúv	Výkonnostné zmluvy budú podporovať strategické zámery jednotlivých vysokých škôl, čo podporí odklon od jednotného modelu vedecky výkonných pracovísk k diverzifikovanému vysokoškolskému prostrediu s ponukou programov profesijného zamerania (školy aplikovaného výskumu) Implementácia prebieha	Komponent 8: Reforma 1
Definícia systému periodického hodnotenia vedeckého výkonu zavedená do zákona o organizácii štátnej podpory a vykonanie 20 hodnotení.	Vykonanie hodnotenia výskumu na verejných vysokých školách identifikuje pracoviská so špičkovým výkonom v oblasti vedy a tvorivej činnosti na základe prijatej metodiky periodického hodnotenia vedeckého výkonu a prispieje k diverzifikácii vysokých škôl. Implementované	Komponent 8: Reforma 2
Preverenie súladu vnútorných systémov kvality a študijných programov so štandardami	Najmenej 90 % vysokých škôl požiadala o preverenie súladu ich vnútorných systémov kvality a študijných programov s novými akreditačnými štandardami. Implementované	Komponent 8: Reforma 3
Uzavretie aspoň dvoch výziev na podporu strategického rozvoja vysokých škôl	Prioritou je celková modernizácia existujúcej infraštruktúry vysokých škôl. Investície cielia rozvoj podľa potrieb na úrovni jednotlivých škôl. Prvoradou je tiež podpora excelencie cez investičný plán viazaný na postup spájania celkov vysokých škôl. Do výziev sa žiaden žiadateľ neprihlásil. Nová verzia výzvy bude vyhlásená v Q1 2023. Neimplementované	Komponent 8: Investícia 1
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		
Vyplácanie štipendií pre talentovaných študentov vysokých škôl na základe ich výsledkov dosiahnutých počas štúdií na strednej škole	Cieľom je podpora domácich a zahraničných talentovaných študentov. Podporované sú tri kategórie študentov: najväčšie talenty spomedzi slovenských maturantov, najväčšie talenty z cudziny a nadpriemerní študenti, ktorí sú zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo patria do špecifických znevýhodnených skupín (napr. siroty, deti v centrách pre deti a rodiny). Implementácia prebieha	

Pripravované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Prijatie legislatívnych zmien ktoré zavedú definíciu segregácie do zákona a vytvorenie metodických materiálov na implementáciu desegregácie	Zmeny prebehnú novelou antidiskriminačného zákona alebo školského zákona . Definícia segregácie jednoznačne určí, aké konanie a opomenutie je považované za segregáciu, aby pri výklade nedochádzalo k rôznym interpretáciám. Nasledovať bude taktiež zvyšovanie povedomia o desegregácii a vytvorenie dotačnej schémy na podporu desegregačných pilotných projektov.	Komponent 6: Reforma 5
Vytvorenie ďalších 16 regionálnych centier kurikulárneho manažmentu a podpory škôl	Regionálne centrá budú zriadené na základe výzvy v ďalších 16 regiónoch Slovenska.	Komponent 7: Reforma 1
Zvýšenie percentuálneho podielu vyškolených učiteľov, najmä v príprave na nové kurikulum, inkluzívnom vzdelávaní a digitálnych zručnostiach	Do 31. decembra 2023 sa vyškolí aspoň 60 % učiteľov.	Komponent 7: Reforma 2
Výkonnostné zmluvy podpísané s verejnými vysokými školami	Do konca roka 2023 sa podpíšu výkonnostné zmluvy s najmenej 90 % verejných vysokých škôl.	Komponent 8: Reforma 1
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Príprava implementácie kratších kurzov ďalšieho vzdelávania – mikroosvedčení	Cieľom je podpora tvorby kurzov a zabezpečenie ich súladu s európskym prístupom a Odporúčaním rady týkajúceho sa európskeho prístupu k mikrocertifikátom pre celoživotné vzdelávanie a zamestnateľnosť. Hlavným poskytovateľom majú byť vysoké školy. Potrebná je najmä analýza legislatívy a príprava legislatívnych zmien	Mikroosvedčenia
Projekt voľnočasových poukazov	Štát prispeje na voľnočasové aktivity každého dieťaťa vo veku 6 až 18 rokov sumou 500 – 780 eur ročne. Projekt by mal pozitívne ovplyvniť zdravie detí a mládeže, inklúziu a vyrovnávanie sociálnych rozdielov, ako aj vzdelávanie a výchovu ako celok. Projekt bol schválený v rámci daňovo-odvodovej reformy zákonom o financovaní voľného času dieťaťa, jeho účinnosť bola odložená na rok 2025.	Projekt VOČAPY

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/2: Zlepšovať kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania na všetkých úrovniach a podporovať zručnosti. Zlepšiť prístup k cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti. Podporovať integráciu znevýhodnených skupín, najmä Rómov.
- CSR 2019/3 (časť 2,4,5): Zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na...výskum a inovácie,...na digitálnu infraštruktúru, energetickú účinnosť ,...
- CSR 2020/2 (časť 3,4): Posilňovať digitálne zručnosti. Zabezpečiť rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu.
- CSR 2020/3 (časť 2): Odstrániť nedostatky v oblasti digitálnej infraštruktúry.
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.

- CSR 2022/3 (časť 5): Upraviť politiky obnovy budov tak, aby sa zrýchlila a stimulovala hĺbková obnova budov.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 4: Kvalitné vzdelávanie
- Cieľ 8: Dôstojná práca a ekonomický rast
- Cieľ 9: Priemysel, inovácie a infraštruktúra

Európsky pilier sociálnych práv

- Zásada 1: Vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie
- Zásada 3: Rovnaké príležitosti
- Zásada 11: Starostlivosť o deti a podpora detí

3.3 Produktivita: Výskum, vývoj, inovácie a digitalizácia

Zavádzanie inovácií a úspešné zvládnutie digitálnej transformácie sú kľúčové faktory z hľadiska rastu produktivity slovenského hospodárstva. Vo výsledkoch v oblasti výskumu a inovácií zostáva Slovensko na chvoste EÚ, a to nielen v súkromných výdavkoch na výskum a vývoj, ale aj vo väčšine indikátorov merajúcich inovačný ekosystém v rámci European Innovation Scoreboard. Reformné úsilie sa v uplynulom roku sústredilo na nastavenie základných rámcov efektívneho fungovania politiky výskumu, vývoja a inovácií. Podarilo sa zdefinovať a nastaviť výskum a inovácie ako kľúčovú prierezovú tému s jedným nadrezortným vlastníkom a koordinátorom v podobe Úradu vlády. Bola schválená Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií ako strešný dokument pre túto oblasť. Verejné politiky sa preto v najbližšom období sústredia najmä na zjednocovanie a sprehľadňovanie procesov v agentúrach, plán funkčnej defragmentácie podporného ekosystému a implementáciu ďalších opatrení vyplývajúcich z Národnej stratégie. Eliminácia roztrieštenosti a nekonceptnosti riadenia politiky výskumu a inovácií cieľ zvyšovanie efektívnosti všetkých investícií do výskumu a inovácií z verejných zdrojov a zároveň rast dopytu po projektoch na kofinancovanie súkromným sektorom. Kroky na podporu digitalizácie budú smerovať k zvýšeniu využívania elektronických služieb štátu zvyšovaním ich kvality, rozvoju kybernetickej bezpečnosti či zefektívneniu obstarávania štátneho IT vďaka zavedeniu centrálnej platformy, ktorá umožní efektívnejší spôsob obstarávania IT komodít a služieb.

Výsledkové indikátory pre výskum, vývoj, inovácie a digitalizáciu

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2030 cieľ
DESI index	SK	*	20	20	21	21	22	23	14
(poradie v rebríčku z 27 EU krajín)	EU							-	
European Innovation Scoreboard (EIS)	SK	21	21	22	22	23	23	23	13**
(poradie)	EU						-	-	
Súkromné⁴⁸ výdavky na výskum a vývoj	SK	0,40	0,48	0,45	0,45	0,49	0,52	-	1,2**
(% HDP)	EU	1,4	1,44	1,46	1,49	1,52	1,5	-	1,73

* Posledná aktualizácia indexu spôsobila zmenu historických hodnôt, prvá dostupná hodnota bola uvedená za 2017

Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prílohe č. 1.

**Revízia cieľov na základe schválenej Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií

Reforma riadenia a podpory výskumu, vývoja a inovácií nastavila strategickú koordináciu, ako aj prvé kroky k zefektívneniu existujúcich procesov riadenia a podpory. Úradu vlády (Výskumná a inovačná autorita) bol udelený mandát na strategickú a metodickú koordináciu tejto témy, ktorá bola predtým vykonávaná fragmentovane a nekoordinovane na viacerých rezortoch. Zmenilo sa fungovanie Rady vlády SR pre vedu, techniku a inovácie jej zúžením, udelením predsedníctva predsedovi vlády a zmenou zloženia na úspešné osobnosti vo výskume a v inováciách po vzore príkladov dobrej praxe zo zahraničia. Novela zákona o organizácii štátnej podpory, výskumu a vývoja priniesla povinnosť hodnotenia projektov s výškou štátnej podpory nad 200 tisíc eur výlučne zahraničnými hodnotiteľmi. Taktiež zdefinovala potrebu prípravy Národnej stratégie pre výskum, vývoj a inovácie, Závaznej metodiky riadenia, financovania a hodnotenia podpory výskumu, vývoja a inovácií, ako aj Predbežného plánu financovania podpory výskumu, vývoja a inovácií.

Schválená Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií⁴⁹ predstavuje strešný dokument pre smerovanie politiky a financovania výskumu, vývoja a inovácií. Podobný strategický dokument

48 Podnikové výdavky na výskum a vývoj boli rozšírené na súkromné výdavky na výskum a vývoj. Súkromné výdavky na výskum a vývoj zahŕňajú podnikové výdavky na výskum a vývoj a výdavky súkromného neziskového sektora na výskum a vývoj. Zmena nastala z dôvodu schválenia Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií, ktorá používa indikátor súkromné výdavky na výskum a vývoj. Vzhľadom na nulové výdavky neziskového sektora sú hodnoty v SR bez zmeny.

49 Aktuálne prebieha vyhodnocovanie medzirezortného pripomienkového konania (od novembra 2022).

Slovensku dlhodobo chýbal, keďže Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu pokrýva iba témy relevantné pre inteligentnú špecializáciu, a to špecificky s ohľadom na fondy EÚ. Národná stratégia spolu s akčným plánom nastavujú opatrenia zamerané na zefektívnenie a sprehľadnenie systému riadenia a financovania, zvýšenie investícií do fungujúceho systému podpory, rozvoj a lákanie talentu, ako aj rámec na určovanie tematickej špecializácie vo výskume a v inováciách. Cieľom je posunúť Slovensko o desať miest v EIS (na 13. miesto) do roku 2030 a zvýšiť súkromné výdavky na výskum a vývoj na 1,2 % HDP (pri 2 % HDP celkových výdavkoch na výskum a vývoj).

Investície do výskumu a vývoja z POO prinesú výrazný impulz pre výskumný ekosystém. Zameriavajú sa na zapájanie domácich firiem a výskumníkov do európskeho výskumného priestoru, spoluprácu súkromného a verejného sektoru, excelentnú vedu ako aj na výskum a inovácie v zelenej a digitálnej transformácii. Sumou 15 mil. eur sa už podarilo podporiť vynikajúcich vedcov z Ukrajiny, ktorí môžu pokračovať vo svojom výskume v bezpečí a zároveň pomáhajú internacionalizovať slovenské vedecké prostredie.

Reforma riadenia a podpory výskumu, vývoja a inovácií pokračuje ďalšími opatreniami vyplývajúcimi z pôvodných míľnikov POO, ktorými bola novela zákona o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a návrh Národnej stratégie. Ide predovšetkým o vypracovanie a schválenie záväznej jednotnej metodiky výberu a riešenia projektov grantového financovania vo výskume, vývoji a inováciách. Uvedená metodika zjednotí a sprehľadní procesy v grantových agentúrach, a to aj naprieč rôznymi zdrojmi financovania. Ide o dôležitý predpoklad funkčnej defragmentácie podpory a potenciálneho zlučovania agentúr. Plán konsolidácie kompetencií ministerstiev, existujúcich agentúr a inštitúcií umožní plynulý a efektívny prechod do cieľového stavu, ktorý vytýčila Národná stratégia. Plán bude vychádzať okrem iného aj z Revízie výdavkov a kompetencií na výskum, vývoj a inovácie. Tá doplní Národnú stratégiu a prinesie dôležité východiskové dáta a fakty pre nastavovanie politik a opatrení v budúcnosti.

V roku 2023 bude spustená nová centrálna platforma na využívanie zdrojov IT (tzv. digitálne trhovisko), ktorá umožní efektívnejší spôsob obstarávania IT komodít⁵⁰ a odborných kapacít. Cieľom je zvýšenie flexibility a skrátenie času nákupu služieb a zapojenie širšieho okruhu dodávateľov vrátane malých a stredných firiem. Platforma bude zároveň centrálnym miestom pre vyhodnocovanie hodnoty investícií do informačných systémov formou monitorovania nákladov, podaní, transakcií a návratnosti. Spustenie platformy je tak dôležitým predpokladom pre efektívnu realizáciu ďalších investícií plánu obnovy a odolnosti.

Odpočítavané opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Blížší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Reforma riadenia a podpory výskumu, vývoja a inovácií	Novelou zákona o organizácii štátnej podpory sa posilnila koordinačná úloha novej riadiacej štruktúry pre výskum, teda úloha Úradu vlády a Rady vlády pre vedu, techniku a inovácie. Zákon umožňuje postupnú integráciu procesov cez jednotnú záväznú metodiku hodnotenia naprieč rôznymi agentúrami a schémami, ustanovuje zahraničné hodnotenie projektov výskumu a vývoja ako aj pravidelný harmonogram výziev.	Komponent 9: Reforma 1

⁵⁰ Hardvér, softvér a cloudové služby.

	Implementované	
Schválenie strešnej Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií	Vláda schválila Národnú stratégiu výskumu, vývoja a inovácií , ktorá je strešným dokumentom pre financovanie výskumu, vývoja a inovácií zo všetkých verejných zdrojov do roku 2030. Poskytuje strategický rámec a smerovanie politiky v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, zadefinuje ciele a nástroje na ich dosiahnutie. Implementované	Komponent 9: Reforma 1
Vyhlásenie výziev na predkladanie projektov na podporu participácie slovenských subjektov v programe Horizont Európa	Spustenie aspoň troch výziev na podporu participácie slovenských subjektov v programoch Horizont Európa s cieľom podporiť internacionalizáciu a získavanie zdrojov zo zahraničia. Implementácia prebieha	Komponent 9: Investícia 1
Vyhlásenie výziev na predkladanie projektov na podporu spolupráce medzi firmami, akademickým sektorom a výskumnými organizáciami a vouchery	Vyhlásenie najmenej päť výziev zameraných na podporu spolupráce medzi firmami, akademickým sektorom a výskumnými organizáciami, napr. Transformačné a inovačné konzorciá, vouchre alebo "matching" granty. Implementácia prebieha	Komponent 9: Investícia 2
Vyhlásenie výziev na podporu excelentných výskumných pracovníkov	Spustenie najmenej šesť výziev na podporu excelentných výskumných pracovníkov, napr. štipendiá, projekty pre mladých výskumných pracovníkov alebo veľké projekty pre excelentných výskumníkov. Implementácia prebieha	Komponent 9: Investícia 3
Vyhlásenie výziev na tematické dopytovo-orientované projekty, ktoré riešia výzvy zelenej transformácie	Vyhlásia sa aspoň dve výzvy na riešenie problémov zelenej transformácie, dekarbonizácie, ako aj odolnosti a adaptácie na zmenu klímy. Implementácia prebieha	Komponent 9: Investícia 4
Vyhlásenie výziev na tematické dopytovo-orientované projekty, ktoré riešia výzvy digitálnej transformácie	Vyhlásia sa aspoň dve výzvy na riešenie problémov digitálnej transformácie a pomáhajú naplňať ambície EK v oblasti digitálnej autonómie. Implementácia prebieha	Komponent 9: Investícia 5
Spustenie a implementácia finančných nástrojov na podporu inovácií	Spustenie minimálne dvoch finančných nástrojov podporujúcich inovácie v podnikoch, najmä v ranej fáze ("pre-seed") životného cyklu podniku a v rastovej fáze podnikov. Implementácia prebieha	Komponent 9: Investícia 6
Návrh nového informačného systému pre grantové hodnotenie výskumu a vývoja	Nový informačný systém by mal umožniť rôzne systémy hodnotenia a prepojiť existujúce registre organizácií, výskumníkov a publikačných výstupov. Neimplementované	Komponent 9: Investícia 7

Investičný plán prioritných životných situácií	Investičný plán bude obsahovať prioritné životné situácie, opis súčasného a budúceho stavu procesov a zoznam investičných akcií, ktoré je nutné zrealizovať na úradoch a v informačných systémoch, a tiež pre nasadenie 16 životných situácií. Naplnenie tohto míľnika vedie k uverejneniu zoznamu prioritných elektronických služieb. Implementácia prebieha	Komponent 17: Reforma 1
Akčný plán digitálnej transformácie Slovenska na roky 2023 – 2026	Akčný plán určuje ciele štátu v oblasti digitalizácie. V akčnom pláne sú predložené opatrenia na zlepšenie digitálnej výkonnosti Slovenska, pričom nadväzujú na stratégiu digitálnej transformácie Slovenska do roku 2030 a vychádzajú zo súčasného plánu na roky 2019 – 2022. Implementované	Komponent 17: Reforma 3
Zvýšenie počtu centier digitálnych inovácií/európskych centier digitálnych inovácií	Vybudovanie siete štyroch európskych centier digitálnych inovácií (EDIH) na Slovensku, ktoré budú podnikom poskytovať služby na podporu zavádzania nových technológií a inovácií. Zapoja sa do celoeurópskej siete EDIH. Vytvorí sa aspoň ešte jedno centrum podľa špecifického určenia. Implementácia prebieha	Komponent 17: Investícia 3
Návrh schémy podpory na vývoj a aplikáciu špičkových digitálnych technológií	Implementačná jednotka MIRRI zriadila a zverejnila schému podpory pre výskum a vývoj digitálnych riešení pre malé a stredné podniky, veľké spoločnosti, súkromné inštitúcie v oblasti výskumu a vývoja, verejné inštitúcie v oblasti výskumu a vývoja vrátane akademickej obce a Slovenskej akadémie vied, mimovládne a neziskové organizácie, médiá, verejné inštitúcie vrátane obcí a iných oprávnených žiadateľov. Schéma podpory bude slúžiť aj ako mechanizmus na spolufinancovanie projektov, ktoré uspejú v priamo riadených programoch EÚ. Implementované	Komponent 17: Investícia 4
Národná stratégia pre digitálne zručnosti	Stratégia sa zameriava na zvyšovanie digitálnej gramotnosti osôb v produktívnom a postproduktívnom veku a zahŕňa analýzu súčasného stavu, vymedzenie existujúcich prekážok a víziu vzdelávania na ďalšie obdobie a celoživotného vzdelávania v súlade s odporúčaniami OECD 2020, ako aj návrh opatrení a odporúčaní pre orgány verejnej správy na zlepšenie súčasného stavu a splnenie stanovených cieľov. Opatrenia sa budú financovať z iných zdrojov ako mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti. Implementované	Komponent 17: Reforma 6
Zvýšenie počtu seniorov a znevýhodnených osôb vyškolených v oblasti základných digitálnych zručností	Realizoval sa pilotný projekt s cieľom zvýšiť digitálne zručnosti na vzorke 1000 seniorov a znevýhodnených osôb. Dokončil sa program školenia, po ktorom nasledovala distribúcia dotovaného HW vybavenia. Výsledky pilotného projektu sa vyhodnotili a prijalo sa na základe nich rozhodnutie, v akej forme bude projekt pokračovať. Implementované	Komponent 17: Investícia 6
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		

Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Schválenie harmonogramu a implementácia revízie výdavkov na informatizáciu	Cieľom je zvýšiť kvalitu štátneho IT, znížiť náklady na jeho prevádzku a zvýšiť jeho efektívnosť. Revízia by mala byť ukončená v roku 2023, väčšina úloh za rok 2022 bola splnená alebo sú vo vysokom štádiu rozpracovanosti. Implementácia prebieha	Implementačná správa za rok 2022
Implementácia opatrení a odporúčaní v zmysle Stratégie a akčného plánu na obdobie 2020 až 2024 na zlepšenie postavenia Slovenska v indexe digitálnej ekonomiky a spoločnosti (DESI)	Cieľom opatrení je zlepšiť postavenie Slovenska v indexe DESI, tak aby sa Slovensko nachádzalo minimálne v strede rebríčku DESI. V roku 2022 bola vytvorená prvá verzia štúdie uskutočniteľnosti Národného plánu širokopásmového pripojenia a Národná stratégia pre digitálne zručnosti. Nastavenie činností Broadband Competence Office je omeškané. Implementácia prebieha	Stratégia a akčný plán

Pripravované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Digitalizácia procesov verejného obstarávania prostredníctvom jednotnej elektronickej platformy.	Jednotná elektronická platforma prinesie možnosť automatizácie zadávania a vyhodnocovania zákaziek pre všetky nákupy tovarov, služieb a stavebných prác v podlimitných zákazkách a sčasti aj v zákazkách s nízkou hodnotou, čím sa zabezpečí zvýšenie transparentnosti a nastavenie efektívneho zberu a vyhodnocovania údajov o cenách.	Komponent 14: Reforma 3
Plán prioritných životných situácií	Po uverejnení zoznamu prioritných elektronických služieb podľa životných situácií bude nasledovať analýza koncepcie služieb a identifikujú sa nedostatky plánu s cieľom jeho vylepšenia. Výsledkom bude uverejnenie plánu.	Komponent 17: Reforma 1
Centrálne platformy na využívanie zdrojov IT (digitálne trhovisko)	Centrálne platformy zvýši efektívnosť obstarávania štátneho IT. Zavedenie platformy nástrojov a politík pre nový spôsob nákupu a využívania IT komodít, odborných kapacít, využívania cloudových služieb a otvoreného zdrojového kódu. Služby sa budú obstarávať centrálnou (rámcová zmluva) a používatelia služieb budú mať možnosť dynamicky čerpať podľa potreby z centrálnej platformy.	Komponent 17: Reforma 2
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Závazná jednotná metodika výberu a riešenia projektov grantového financovania vo výskume, vývoji a inováciách	Závazná metodika priblíži a sprehľadní procesy výberu a riešenia projektov vo výskume a inováciách, a to naprieč grantovými agentúrami a zdrojmi financovania.	
Revízia výdavkov a kompetencií na výskum, vývoj a inovácie	Revízia sa zameria nielen na výdavky a efektívnosť ich využitia, ale aj na zmapovanie kompetencií vo výskume, vývoji a inováciách. Umožní ešte lepšie uchopiť pripravované opatrenia, napr. medzirezortný rozpočtový program alebo plán konsolidácie kompetencií.	

Medzirezortný program na výskum, vývoj a inovácie	Vytvorenie medzirezortného programu sprehľadní systém podpory pre výskum, vývoj a inovácie, zabráni duplicitným aktivitám a poskytne dátovú podporu pre efektívnejšie nastavovanie politík, koordináciu a napĺňanie Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií.	
Reforma vedy a výskumu v rezorte Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR)	Reorganizačné opatrenia, ktoré umožnia naplnenie strategických cieľov reformy vedy a výskumu v rezorte MPRV SR. Snahou rezortu je postupnými krokmi počas roku 2023 analyzovať stav ich dvoch výskumných inštitúcií ⁵¹ a rozpracovať napĺňanie Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií na podmienky rezortu MPRV SR.	
Vypracovanie plánu konsolidácie kompetencií ministerstiev, existujúcich agentúr a inštitúcií zodpovedných za tvorbu politík a podporu vedy, výskumu a inovácií (VVal)	Vypracovanie detailného plánu zlúčenia a preskupenia (ak relevantné) funkcií existujúcich ministerstiev, agentúr a organizácií podieľajúcich sa na tvorbe a implementácii výskumu, vývoja a inovácií. Plán nadviaže na Revíziu výdavkov a kompetencií.	
Priebežné plnenie úloh Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy (NKIVS) 2021 - 2030	Koncepcia určuje rámec na implementáciu projektov ITVS financovaných z rozpočtu SR, z fondov EÚ a iných zdrojov. Ministerstvá a ústredné orgány štátnej správy v rámci rozvoja IT dodržiavajú predmetné princípy a postupne naplňajú ciele NKIVS.	Národná koncepcia informatizácie VS

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/2 (časť 1): Zlepšovať kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania na všetkých úrovniach a podporovať zručnosti.
- CSR 2019/3 (časť 2, 4, 5, 6, 8): Zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na...výskum a inovácie,...na digitálnu infraštruktúru, energetickú účinnosť, konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov... Vo verejnom obstarávaní zvýšiť uplatňovanie kritérií kvality a nákladov životného cyklu.
- CSR 2019/4 (časť 1, 2): Naďalej zlepšovať účinnosť súdneho systému a zamerať sa na posilnenie jeho nezávislosti, a to aj pri menovaní sudcov. Zvýšiť úsilie zamerané na odhaľovanie a stíhanie korupcie, a to najmä v prípadoch korupcie veľkého rozsahu.
- CSR 2020/2 (časť 1, 3): Poskytnúť primeranú náhradu príjmu a zabezpečiť prístup k sociálnej ochrane a základným službám pre všetkých. Posilňovať digitálne zručnosti.
- CSR 2020/3 (časť 1, 2, 4, 5): Účinne vykonávať opatrenia na zabezpečenie likvidity malých a stredných podnikov a samostatne zárobkovo činných osôb. Odstrániť nedostatky v oblasti digitálnej infraštruktúry. ...a podporiť investície súkromného sektora zamerané na podporu oživenia hospodárstva. Zamerať investície na zelenú a digitálnu transformáciu, najmä na čistú a efektívnu výrobu a využívanie energie a zdrojov,...
- CSR 2020/4 (časť 1, 2, 3, 4): Zabezpečiť účinný dohľad nad rámcom boja proti praniu špinavých peňazí a jeho presadzovanie. Zabezpečiť priaznivé podnikateľské prostredie a kvalitné verejné služby, a to prostredníctvom posilnenej koordinácie a tvorby politík. Riešiť obavy týkajúce sa integrity v justičnom systéme.
- CSR 2022/1 (časť 2): Zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie, a to aj využitím Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, RePowerEU ...
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.

⁵¹ [Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum](#) a [Národné lesnícke centrum](#).

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 4: Kvalitné vzdelávanie
- Cieľ 8: Dôstojná práca a ekonomický rast
- Cieľ 16: Mier, spravodlivosť a silné inštitúcie
- Cieľ 9: Priemysel, inovácie a infraštruktúra
- Cieľ 13: Ochrana klímy

Európsky pilier sociálnych práv

- Zásada 1: Vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie

3.4 Trh práce, sociálne veci a bývanie

Napriek odolnosti trhu práce voči pretrvávajúcim krízam posledných rokov sa nepodarilo dostať mieru participácie obyvateľstva na predkrízovú trajektóriu. Zaostávajú predovšetkým miera zamestnanosti osôb s nízkym vzdelaním (vrátane MRK) a matiek. Na raste zamestnanosti sa vo veľkej miere podpísala vlna zamestnávania osôb utekajúcich pred vojnou na Ukrajine, ktorí sa uplatňujú na ťažšie obsaditeľných pracovných pozíciách. Udržanie súčasnej úrovne zamestnanosti si bude vyžadovať aktiváciu nevyužitého potenciálu pracovnej sily. Demografický tlak v spojení s pretrvávajúcim odlivom mozgov a nízkou participáciou vybraných skupín obyvateľstva spôsobia, že nezamestnanosť už nebude hlavným problémom Slovenska, stane sa ním nedostatok pracovnej sily. Pre zvýšenie prílivu odbornej pracovnej sily sa pokračuje v implementácii reforiem z POO, ktorých cieľom je zníženie bariér pri získavaní pobytu a prístupu na trh práce pre odborných zahraničných pracovníkov. Zjednodušenie uznávania vzdelania a odborných kvalifikácií zvýši atraktivitu slovenského pracovného trhu v nedostatkových povolaniach. Novela zákona o službách zamestnanosti má za cieľ zosúladiť systém celoživotného vzdelávania s potrebami trhu práce. Aliancia sektorových rád bude pre tieto účely monitorovať a komunikovať rezortom vývojové trendy na trhu práce. Zavedenie nového príspevku na rekvalifikáciu uchádzača o zamestnanie podporí investície do zručností dopytovaných na trhu práce. V oblasti bytovej politiky zostáva ponuka cenovo dostupného bývania na chvoste krajín OECD. S cieľom zvýšiť dostupnosť bývania na Slovensku bolo implementovaných viacerých opatrení.

Výsledkové indikátory pre trh práce a sociálne veci

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2030 cieľ
Miera zamestnanosti LFS (LFS, 20-64 rokov)	SK	69,8	71,1	72,4	73,4	72,5	74,6	76,5*
	EU	70,1	71,3	72,3	73,1	72,2	73,1	78,0*
Miera zamestnanosti ESA (ESA, celá populácia)	SK	42,7	43,6	44,4	44,8	43,9	43,8	47,4
	EU	45,1	45,8	46,4	46,8	46,1	46,8	47,4
Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia (po transferoch, % populácie)	SK	17,1	15,8	15,2	14,8	13,8	15,6	13,6*
	EÚ	23,7	22,4	21,7	21,1	21,6	21,7	17,7*
Miera zamestnanosti žien (LFS, 20-40 rokov)	SK	58,8	59,7	59,6	59,6	57,9	66,4	66,8
	EÚ	64,6	65,8	66,6	67,2	66,1	67,4	67,9
Miera zamestnanosti ľudí s nízkym vzdelaním (LFS, ISCED 0-2)	SK	35,9	37,3	36,4	36,1	34,0	26,9	49,4
	EÚ	52,5	53,9	55	55,7	54,8	54,9	56,5
Preplnenosť domácností (% populácie)	SK	37,9	36,4	35,5	34,1	30,1	n/a	16,5
	EU	17,9	17,5	17,1	17,1	17,4	17,0	16,5
Náklady spojené s bývaním (Podiel z celkovej konečnej spotreby domácností)	SK	29,6	28,5	28,1	28,7	31,0	31,3	27,9
	EU	23,8	23,6	23,4	23,4	25,5	25,0	23,4
Podiel populácie žijúcej v nájme s regulovaným nájomným alebo zdarma (% populácie)	SK	1,6	1,5	1,2	1,4	1,6	n/a	4,2
	EU	9,7	9,6	9,3	9,1	9,5	9,8	6,7

*schválený národný cieľ

Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prilohe č. 1.

Reforma pobytovej a pracovnej legislatívy a zrýchlenie uznávania dokladov o vzdelaní uľahčuje príchod kvalifikovaných zamestnancov do krajiny. V decembri 2022 bola na ďalší rok predĺžená zrýchlená schéma udeľovania víz pre vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín. Zjednodušené získavanie občianstva je súčasťou opatrení na podporu udržiavania vzťahov s komunitou zahraničných Slovákov resp. cudzincami s rodinnými väzbami na Slovensku. Novela zákona o uznávaní dokladov o vzdelaní a odborných kvalifikácií oslobodzuje od povinnosti predkladať niektoré dokumenty a posilňuje kapacity Strediska na uznávanie dokladov o vzdelaní (SUDV), čím sa výrazne urýchlí a

zjednoduší proces. Pre podporu začlenenia cudzincov a navrátilcov zo zahraničia na Slovensku sa vytvorí strediská podpory tzv. „one-stop shopy“. Ich úloha bude poskytovať komplexné poradenstvo a služby prichádzajúcim pracovníkom a ich rodinám pri zvládaní integrácie na Slovensku.

Novela zákona o službách zamestnanosti má za cieľ zosúladiť systém celoživotného vzdelávania s potrebami trhu práce. Pre účely prispôsobenia stratégie vzdelávania a rekvalifikácie potrebám trhu práce sa posilnili kompetencie Aliancie sektorových rád. Tá sa bude aktívne zapájať do nastavenia systému celoživotného vzdelávania, tak aby bolo v súlade so súčasnými trendami na trhu práce, ktoré bude monitorovať a komunikovať rezortom.

Pozitívnym krokom je zavedenie nového príspevku na podporu rekvalifikácie uchádzača o zamestnanie. To môže⁵² pomôcť zvýšiť podiel vzdelávacích programov na štruktúre aktívnych opatrení trhu práce (AOTP), ktorý je jeden z najnižších v EÚ. Pre efektívnejšie poskytovanie služieb zamestnanosti je potrebné zabezpečiť ich poskytovanie v súlade s princípmi včasnej intervencie a individualizovaného poradenstva (v súlade s Akčným plánom na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce (APDN) 2030). APDN vychádza z opätovného silnejšieho využívania nástrojov, ktoré umožňujú individuálny prístup (individuálny akčný plán, bilancia kompetencií a detailnejšia profilácia klientov). Slabou stránkou aktuálneho modelu profilácie je, že neodhaľuje riziko dlhodobej nezamestnanosti ako to býva štandardom v zahraničí a zoznam možných intervencií poskytovaných klientovi rastie až s dobou evidencie. Takéto reformné úsilie⁵³ si bude vyžadovať posilnenie ľudských a technologických kapacít úradov práce.

S cieľom zvýšiť dostupnosť bývania na Slovensku bolo implementovaných viacero opatrení bytovej politiky. Zákony o výstavbe a zákon o územnom plánovaní boli prijaté s cieľom zefektívniť a zrýchliť stavebný proces. Prispejú k zrýchleniu povolovacích procesov, elektronizácii povoľovania nových stavieb či zlepšeniu možností pre odstraňovanie čiernych stavieb. Novelu zákona o verejnom obstarávaní prinesú zmeny týkajúce sa výkonu dohľadu, ako aj profesionalizáciu verejného obstarávania. Novela zákona o pozemkových úpravách, umožňuje lepší a efektívnejší prístup samospráv k pozemkom na účel výstavby nájomného bývania.

Odpočítavané opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Schéma vymedzujúca nový účel udeľovania národných víz (D) v záujme SR pre novú kategóriu žiadateľov	Zaviedlo sa udeľovanie národných víz v záujme SR pre vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín na účel hľadania zamestnania na obdobie 90 dní alebo na účel zamestnania na čas trvania zamestnania, najviac na jeden rok. Implementované	Komponent 10: Reforma 1
Uľahčenie návratu do krajiny a zvýšenie atraktívnosti krajiny pre cudzincov s rodinnými väzbami	Novelou zákonu štátnom občianstve sa zaviedol zjednodušený režim na získanie občianstva tým, že sa zruší požiadavka minimálnej doby pobytu na Slovensku. Implementované	Komponent 10: Reforma 1

⁵² Väčšina vzdelávacích a rekvalifikačných programov bola poskytovaná prostredníctvom národných programov (napr. REPAS, KOMPAS a pod.)

⁵³ V súlade s Akčným plánom k stratégii celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2022 –2024.

Zjednodušenie uznávania vzdelania a odborných kvalifikácií	Novela zákona o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií umožní uľahčenie a zrýchlenie uznávania diplomov/dokumentov zo zahraničia. Novela zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti zjednoduší zamestnávanie vysokokvalifikovaných zdravotníckych pracovníkov.	Komponent 10: Reforma 2
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Koordinácia verejných politík inklúzie marginalizovaných Rómskych komunít	Prijatie Akčných plánov k Stratégii rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030. Na základe novely zákona o činnosti vlády preberá Úrad vlády SR (ÚV SR) postavenie koordinátora uskutočňovania inklúzie marginalizovaných rómskych komunít. Úrad splnomocnenca vlády SR ako organizačná zložka vykonáva uvedenú pôsobnosť a súčasne aj postavenie sprostredkovateľského orgánu Programu Slovensko.	Akčný plán k stratégii rovnosti, inklúzie a participácie Rómov 2030
Zavedenie príspevku na podporu rekvalifikácie uchádzača o zamestnanie a koordinácia systému celoživotného vzdelávania s potrebami trhu práce.	V rámci služieb zamestnanosti možno od roku 2023 poskytovať nový príspevok na rekvalifikáciu uchádzačov o zamestnanie z vlastnej iniciatívy vo výške 100 % oprávnených nákladov. Posilnia sa kompetencie Aliancie sektorových rád tak aby sa stratégie vzdelávania a rekvalifikácie prispôbili potrebám trhu práce. Aliancia by sa mala aktívne zapájať do riešení na nastavenie systému celoživotného vzdelávania aby boli v súlade so súčasnými trendami na trhu práce, ktoré bude monitorovať a komunikovať rezortom.	Zákon o službách zamestnanosti
Nový zákon o celoživotnom vzdelávaní	Cieľom je zaviesť nové inštitúty v oblasti celoživotného vzdelávania, zabezpečiť prechodnosť vzdelávacieho systému, zaviesť systém uznávania a validácie v oblasti vzdelávania dospelých, zaviesť novú schému financovania v oblasti vzdelávania dospelých prostredníctvom individuálnych vzdelávacích účtov a riešiť medzirezortnú koordináciu celoživotného vzdelávania. K návrhu zákona sa uskutočnili stretnutia s externými partnermi a na základe výsledku týchto stretnutí sa v súčasnosti pripravuje návrh materiálu na predbežné pripomienkové konanie.	Akčný plán k stratégii celoživotného vzdelávania
Rozmrazenie minimálneho dôchodku	Výška minimálneho dôchodku sa od 1. júla opätovne naviaže na životné minimum, pričom dochádza aj k úprave odstupňovania minimálneho dôchodku v závislosti od kvalifikovaného obdobia dôchodkového poistenia (ODP). Pre poistenca s 30 rokmi ODP je výška minimálneho dôchodku na úrovni 136 % ŽM.	Pozmeňujúci návrh zákona o sociálnom poistení
	Implementované	

Prijatie Národného plánu posilnenia Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike	Národný plán posilnenia Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030 bol prijatý 27.10.2022. Jeho hlavným cieľom je, aby všetci mladí ľudia vo veku do 30 rokov dostali kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže, a to do štyroch mesiacov od straty zamestnania alebo ukončenia formálneho vzdelávania. Implementované	
Zavedenie trvalého "kurzarbeitu"	Zavedenie zákona o podpore počas skrátenej práce, tzv. „kurzarbeit“, s účinnosťou od 1. marca 2022. Zákon nastavuje pravidlá poskytovania čiastočnej úhrady nákladov zamestnávateľa na mzdu zamestnanca v čase trvania vonkajšieho faktora, vplyvom ktorého došlo k obmedzeniu činnosti zamestnávateľa. Implementované	Zákon o podpore v čase skrátenej práce
Implementácia opatrení z Akčného plánu do roku 2025 (Bytová politika Slovenskej republiky do 2030) - stavebný proces	Zákony o výstavbe a zákon o územnom plánovaní boli prijaté s cieľom zefektívniť a zrýchliť stavebný proces. Prispievajú k zrýchleniu povoľovacích procesov, elektronizácii povoľovania nových stavieb, zlepšeniu možností pre odstraňovanie čiernych stavieb. Súčasne zákony menia právomoci orgánu, ktorý vydáva záväzné stanovisko k investičnej činnosti o tom, či je v súlade s územným plánom. V prípade hlavného mesta chýba jasné ukotvenie vydávania záväzných stanovísk mestom ako kľúčovej kompetencie samosprávy, cez ktorú mesto posudzuje, či developerské projekty sú v súlade s územným plánom, potrebami rozvoja mesta a verejným záujmom. Implementované	Zákon o výstavbe a zákon o územnom plánovaní
Implementácia opatrení z Akčného plánu do roku 2025 (Bytová politika Slovenskej republiky do 2030) - zefektívnenie procesu verejného obstarávania	V rámci rozsiahlej legislatívnej zmeny v oblasti verejného obstarávania boli upravené aj špecifické oblasti týkajúce sa bývania. S účinnosťou od 31.3.2022 obsahujú novely zákona o verejnom obstarávaní zmeny týkajúce sa výkonu dohľadu, ako aj profesionalizáciu verejného obstarávania. Implementované	Novela zákona o verejnom obstarávaní
Implementácia opatrení z Akčného plánu do roku 2025 (Bytová politika Slovenskej republiky do 2030) - prístup samospráv k pozemkom	Novela zákona o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách okrem iného umožňuje lepšiu a efektívnejšiu prístup samosprávy k pozemkom na účel výstavby nájomného bývania. Implementované	Zákona pozemkových úpravách, ... a o pozemkových spoločenstvách

Pripravované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Vytvorenie "one-stop shopov" poskytujúcich poradenstvo podporujúce integráciu zahraničných štátnych príslušníkov, ako aj občanov zo SR pri návrate zo zahraničia.	V rámci investícií zameraných na lákanie a udržanie talentov na Slovensku sa do konca roka 2023 ⁵⁴ vybudujú tri plne funkčné strediská („one-stop shopy“) poskytujúce služby uľahčujúce usadenie sa na Slovensku. V roku 2022 bolo zadané vykonanie štúdií pre prípravu konceptu tzv. „one-stop-shopov“. Vytvorenie konceptu vrátane relevantnej legislatívy je mierne omeškané z dôvodu zmeny vykonávateľa z MPSVR SR na Ministerstvo vnútra SR (MV SR).	Komponent 10: Investícia 1
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Sociálne poľnohospodárstvo	Nová legislatíva okrem iného vytvorí právny rámec pre inštitút sociálnych fariem, ktoré sa ako sociálne podniky môžu venovať nielen prvovýrobe, ale aj mimoprodukčnej činnosti, čím prispievajú k rozvoju vidieka a udržateľnosti pracovných miest. Prijatie definície sociálnych fariem umožní následne zaviesť systém ich finančnej a nefinančnej podpory.	Návrh zákona o predložení do MPK
Koordinácia verejných politík na prevenciu a ukončovanie bezdomovstva	Vytvorenie samostatného subjektu (organizačnej zložky) koordinujúceho politiky zamerané na prevenciu a ukončovanie bezdomovstva. Vytvorenie akčných plánov k Národnej koncepcii prevencie a ukončovania bezdomovstva (predložená do MPK na konci roka 2023) a ich následné uskutočňovanie.	Návrh Národnej koncepcie prevencie a ukončovania bezdomovstva

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/2: Zlepšovať kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania na všetkých úrovniach a podporovať zručnosti. Zlepšiť prístup k cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti. Podporovať integráciu znevýhodnených skupín, najmä Rómov.
- CSR 2019/3 (časť 8): Vo verejnom obstarávaní zvýšiť uplatňovanie kritérií kvality.
- CSR 2020/1 (časť 1,2): V súlade so všeobecnou únikovou doložkou prijať všetky opatrenia potrebné na účinné riešenie pandémie, udržanie hospodárstva a podporu následného oživenia. Keď to hospodárske podmienky umožnia, realizovať fiškálne politiky zamerané na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií a zabezpečenie udržateľnosti dlhovej služby pri súčasnom zvyšovaní miery investícií. Posilniť odolnosť systému zdravotnej starostlivosti v oblasti zdravotníckeho personálu, kritických zdravotníckych materiálov a infraštruktúry.
- CSR 2020/2: Poskytnúť primeranú náhradu príjmu a zabezpečiť prístup k sociálnej ochrane a základným službám pre všetkých. Posilňovať digitálne zručnosti. Zabezpečiť rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu.
- CSR 2020/3 (časť 3): Čo najskôr realizovať pripravované verejné investičné projekty ...
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 4: Kvalitné vzdelávanie

⁵⁴ V rámci aktualizácie POO sa navrhuje posun termínu na koniec roka 2024.

- Cieľ 9: Priemysel, inovácie a infraštruktúra
- Cieľ 8: Dôstojná práca a ekonomický rast
- Cieľ 16: Mier, spravodlivosť a silné inštitúcie

Európsky pilier sociálnych práv

- Zásada 1: Vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie
- Zásada 3: Rovnaké príležitosti
- Zásada 4: Aktívna podpora zamestnanosti
- Zásada 12: Sociálna ochrana
- Zásada 15: Príjem v starobe a dôchodky

3.5 Kvalita inštitúcií

Efektívnosť využívania zdrojov v ekonomike do veľkej miery určuje kvalita inštitúcií v širšom ponímaní (tzv. „pravidlá hry“). Na Slovensku stále prevláda nižšia vymožitelnosť vlastníckych práv, pomerne vysoké regulačné bariéry pre podnikateľov, neefektívnosť verejného sektora a všeobecne nízka dôvera vo verejné inštitúcie. Aj z tohto dôvodu je jedným z cieľov reformy súdnej mapy a na ňu naviazanej špecializácie sudcov priniesť zrýchlenie a zvýšenie miery vybavenosti súdnych konaní. Zefektívnenie trestnej politiky štátu má ambíciu zaviesť výraznejšie využívanie moderných európskych nástrojov trestného práva, ktoré kladú dôraz na restoratívnu justíciu a alternatívne tresty. Elektronizácia a zjednotenie insolvenčných procesov znížia administratívne bariéry podnikania. K zmierneniu regulačnej záťaže podnikania prispeje tiež prijatie ďalších antibykratických balíčkov či zjednodušenie procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie. Cieľom novely o pozemkových úpravách je sprísniť opatrenia proti drobeniu vlastníctva pozemkov a zamedziť tak zvyšovaniu rozdrobenosti pozemkového vlastníctva. Zámerom budovania centier zdieľaných služieb je zlepšenie výkonu a posilnenie administratívnych kapacít verejnej správy na miestnej úrovni.

Výsledkové indikátory pre kvalitu inštitúcií

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2030 cieľ
Vláda zákona	SK	58	64	64	63	57	54	-	49
(WGI, poradie), EÚ medián	EU	37	35	37	37	35	35	-	37
Kontrola korupcie	SK	79	83	77	81	71	80	-	48
(WGI, poradie), EÚ medián	EU	49	47	55	55	48	49	-	50
PMR index (cieľ pre 2028)	SK	-	-	1,52	-	-	-	-	1,30
(Hodnota indexu)	EU	-	-	1,40	-	-	-	-	1,30

Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prílohe č. 1.

Reforma súdnej mapy a na ňu naviazaná špecializácia sudcov by mala priniesť zrýchlenie súdnych konaní a kvalitnejšie rozhodnutia. Okrem nízkej dôveryhodnosti je dlhoročným problémom súdnictva najmä vysoká rozdrobenosť súdneho systému, ktorá neprispieva k jeho efektívnemu fungovaniu. Práve zmenou súdnej mapy sa docieli prechod výkonu súdnictva na menší počet súdov, čo umožní vytvoriť podmienky na špecializáciu sudcov. Špecializácia sudcov sa predpokladá pre trestnú, civilnú, rodinnú a obchodnú agendu na všeobecných súdoch a pre správnu agendu v samostatnom správnom súdnictve. Potrebná legislatíva súvisiaca s reformou súdnej mapy už bola schválená NR SR s účinnosťou od 1. júna 2023. Ako najväčšia výzva pre úspešné dotiahnutie zavedenia novej siete súdov sa momentálne javí personálne zabezpečenie správnych súdov⁵⁵.

Elektronizácia a zrýchlenie insolvenčných procesov prispejú k zníženiu administratívnych bariér podnikania. Slovensko v porovnaní s krajinami EÚ zaostáva v dĺžke času riešenia insolvenčných procesov a v miere uspokojenia pohľadávok veriteľov. V rámci POO je aj z tohto dôvodu plánovaná reforma insolvenčného rámca. V roku 2022 vstúpila do účinnosti nová právna úprava⁵⁶, ktorá umožňuje účinnú reštrukturalizáciu už v počiatočnom štádiu insolvenčného procesu s cieľom zabrániť úpadku a pomôcť životaschopným podnikom dostať sa z ťažkostí. Druhá časť legislatívnych zmien⁵⁷ v rámci reformy je zameraná najmä na zavedenie jednotného a plne digitalizovaného riešenia insolvenčných problémov. Zriadi sa tzv. insolvenčný register, ktorý má slúžiť ako nástroj evidencie, doručovania a zverejňovania potrebných údajov a udalostí, ktoré nastávajú v jednotlivých insolvenčných a likvidačných konaniach.

K zlepšeniu výkonu a posilneniu administratívnych kapacít verejnej správy na miestnej úrovni prispeje budovanie centier zdieľaných služieb. Rozdrobenosť samosprávy na Slovensku má v malých

⁵⁵ MS SR však napriek tomu predpokladá definitívne sfunkčnenia novej siete súdov od 1.6.2023.

⁵⁶ [Zákon o riešení hroziaceho úpadku](#), ktorý je účinný od 17.7.2022.

⁵⁷ MPK k [návrhu zákona o konkurze a reštrukturalizácii](#) už bolo ukončené a jeho prijatie NR SR sa očakáva v prvej polovici roka 2023.

obciach za následok nedostatočnú personálnu a odbornú kapacitu na poskytovanie a zabezpečovanie administratívnych služieb. Chýbajú experti na obstarávanie, posudkovú činnosť či projektívni manažéri. Centrá zdieľaných služieb preto budú pomáhať zhromažďovať potrebné kapacity na miestnej úrovni pri poskytovaní základných verejných služieb. Fungovať budú ako spoločné strediská slúžiace pre viaceré obce na báze mikroregiónov. Cieľom je do konca roka 2024 vybudovať v najmenej rozvinutých okresoch 22 takýchto centier z prostriedkov POO. V súčasnosti prebieha na MV SR príprava výzvy, pričom samosprávy by sa do nej mali vedieť zapojiť už v prvej polovici tohto roka.

Odpočítané opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Zavedenie ex-post hodnotenia existujúcich regulácií a ochrany pred neopodstatneným goldplatingom	V júni 2022 schválila vláda SR zavedenie ex-post hodnotenia a ochrany pred neopodstatneným goldplatingom v rámci doplnení Jednotnej metodiky posudzovania vybraných vplyvov . Cieľom ex-post hodnotenia je po určitom čase posúdiť, či sú zavedené regulácie účinné a spĺňajú svoj účel. Ochrana pred tzv. goldplatingom má pri transpozícii EÚ právnych predpisov do národného právneho systému zabrániť neprimeranému rozširovaniu povinností nad rámec minimálnych požiadaviek. Implementované	Komponent 14: Reforma 1
Schválenie druhej časti legislatívy potrebnej k reforme insolvenčného rámca	V prvom kvartáli 2023 bude prijatá druhá časť legislatívnych zmien zameraných na plánovanú digitalizáciu procesov insolvenčného konania. Prvá časť legislatívy v rámci reformy (zákon o riešení hroziaceho úpadku) je už v účinnosti od 17.7.2022. Implementácia prebieha	Komponent 14: Reforma 2
Zavedenie novej siete súdov	Sfunkční sa nová reorganizovaná sieť súdov, ktorá prinesie zrýchlenie a zvýšenie miery vybavenosti súdnych konaní. Potrebná legislatíva už bola prijatá, avšak výzvu pre úspešnú implementáciu reformy predstavuje problém s personálnym zabezpečením správnych súdov. Implementácia prebieha	Komponent 15: Reforma 1
Optimalizovanie riadenia krízových situácií	Prijaté boli strategické dokumenty a zmeny v legislatíve, ktoré zefektívnia zásahy na ochranu života, zdravia a majetku. V marci 2022 vláda SR preto schválila Konceptiu rozvoja civilnej ochrany a Konceptiu rozvoja integrovaného záchranného systému . Schválená bola tiež novela zákona o integrovanom záchrannom systéme (účinná od 1. apríla 2023). Implementované	Komponent 16: Reforma 3
Opatrenia na zlepšenie informovanosti občanov o predpokladanej výške ich budúcich dôchodkov z celého dôchodkového systému (tzv. oranžová obálka)	Zlepšenie informovanosti sporiteľov znamená poskytovanie prehľadných individualizovaných informácií o priebežne získaných a očakávaných dôchodkových nárokoch v starobe (z I a II. Piliara spolu). Návrh novely predložený do NR SR vo februári 2023 predpokladá zavedenie elektronického	Komponent 18: Reforma 1

	účtu poistenca obsahujúceho tieto informácie vrátane prognózy dôchodkových nárokov ⁵⁸ .	
Implementácia prebieha		
Opatrenia nad rámec plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Rozvoj rodinného podnikania	Legislatívne ukotvenie a uľahčenie generačnej výmeny prispeje k vyššej zrozumiteľnosti, transparentnosti a efektívnosti v oblasti regulácie a podpory rodinného podnikania. V decembri 2022 schválila NR SR novelu zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, ktorá zavádza legislatívnu definíciu rodinného podniku. Zároveň bude prijatý akčný plán pre rozvoj rodinných podnikov ⁵⁹ , ktorého rýchla realizácia bude základným nástrojom pre podporu rodinného podnikania na Slovensku. Implementácia prebieha	Novela zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch
Novela zákona o pozemkových úpravách	Cieľom novely (schválená NR SR v júni 2022) je sprísniť opatrenia proti drobeniu vlastníctva pozemkov a zamedziť tak zvyšovaniu rozdrobenosti pozemkového vlastníctva na Slovensku. Implementované	Novela zákona o pozemkových úpravách
Humanizácia výkonu väzby a trestu	Legislatívne zmeny povedú k modernizácii a humanizácii právnych výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody. Osobitný dôraz bude kladený na vzdelávanie a posilňovanie dostupnosti kontaktu väznených osôb s rodinou, najmä medzi dieťaťom a jeho odsúdeným rodičom. Od 1.1.2023 vstúpili do účinnosti už dve príslušné novely ⁶⁰ . Na rokovanie Legislatívnej Rady vlády SR (LRV SR) bol zároveň predložený návrh novely zákona o výkone trestu. Implementácia prebieha	Návrh novely zákona o výkone trestu predložený na rokovanie LRV SR
Projekt zameraný na rozvoj systému špecializovaného vzdelávania pre sudcov a justičných zamestnancov	Cieľom projektu je zefektívňovanie súdnych konaní prostredníctvom skvalitnenia vzdelávacích aktivít v systéme vzdelávania sudcov, prokurátorov a justičných zamestnancov. Projekt bol úspešne zrealizovaný a ukončený k 30.11.2022. Implementované	Bližší popis projektu

⁵⁸ Prognóza by mala byť prvýkrát zaslaná v roku 2026. Presný obsah a metodológia prognózy budú určené opatrením MPSVR SR.

⁵⁹ V roku 2021 Ministerstvo hospodárstva SR (MH SR) predložilo do MPK [Návrh akčného plánu pre rozvoj rodinných podnikov na Slovensku](#), avšak doteraz neboli úspešne vysporiadané všetky vznesené pripomienky.

⁶⁰ [Novela zákona o výkone väzby](#) a [novela vyhlášky MS SR, ktorou sa vydáva Poriadok výkonu väzby](#).

Pripravované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Nadobudnutie účinnosti troch balíkov opatrení znižujúcich administratívnu záťaž pre podniky	V rámci troch balíkov bude do konca roku 2024 prijatých 300 opatrení, ktoré povedú k administratívnym úsporám pre podnikateľov ⁶¹ . Prvý balík schválila NR SR v júni 2022 a na druhom balíku sa v súčasnosti pracuje.	Komponent 14: Reforma 1
Zavedenie IT systému – Obchodný register	Moderný IT systém umožní podnikateľom a súdom vykonávať činnosti súvisiace s obchodným registrom plne elektronicky. Projekt je v procese realizácie ⁶² a aktuálne prebieha VO pre výber dodávateľa IT systému.	Komponent 15: Investícia 2
Posilnenie infraštruktúry na boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí	Centrálny register účtov na pôde MF SR vytvorí prístup k údajom o finančných tokoch a majetku vyšetrovaných osôb. Na finančnej spravodajskej jednotke sa zavedie nástroj (softvér goAML) pre efektívne finančné vyšetrovanie. Dôjde k úplnému sfunkčneniu a technickému dovybaveniu Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti.	Komponent 16: Investícia 1
Preškolenie policajtov vo finančných vyšetrovaniach a analytických činnostiach	Do konca roka 2023 sa najmenej 240 policajtov zúčastní školení, workshopov a seminárov za účasti zahraničných i tuzemských lektorov (CEPOL a EUROPOL).	Komponent 16: Investícia 1
Zriadenie centier zdieľaných služieb	Do konca roka 2024 sa zriadi 22 centier zdieľaných služieb, ktoré pomáhajú združovať kapacity na miestnej úrovni pri poskytovaní základných verejných (sociálnych) služieb. V súčasnosti prebieha proces prípravy výzvy.	Komponent 16: Investícia 4
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Zrýchlenie a zefektívnenie procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie	Nový zákon zefektívni posudzovanie vplyvov na životné prostredie jeho prepojením s procesom vydávania rozhodnutia o povolení stavby, respektíve integrovaného povolenia.	Predbežná informácia k návrhu zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie
Zavedenie registra užívacích vzťahov k poľnohospodárskym pozemkom	Register užívacích vzťahov k pozemkom je dočasným riešením rozdrobenosti a nesúladu pozemkového vlastníctva na Slovensku. Adresuje problém s preukazovaním užívacích vzťahov k pôde a obsahovať by mal údaje o užívateľovi pozemku, užívacom práve, užívanom pozemku a jeho o vlastníkovi alebo správcovi. Dlhodobým riešením sú pozemkové úpravy ⁶³ (plánované ukončenie až v horizonte 30 rokov). Legislatívne zmeny zároveň vytvoria právny rámec pre zápis súčasných a nových užívacích vzťahov k pozemkom a pre riešenie sporov pri užívaní pozemkov.	Predbežná informácia k návrhu zákona o registri užívacích vzťahov k poľnohospodárskym pozemkom

⁶¹ Na zber údajov a identifikáciu jednotlivých návrhov opatrení bude slúžiť špecializovaná IT aplikácia (Workflow tool), ktorá zlepší užívateľskú skúsenosť predkladateľov a spracovateľov podnetov.

⁶² Projekt je aktuálne v omeškaní sedem mesiacov z dôvodu technických komplikácií a časovo náročného nákupu licencií.

⁶³ V rokoch 1992 až 2021 boli pozemkové úpravy ukončené v 12 % a v súčasnosti sa vykonávajú v ďalších 4 % katastrálnych území SR.

Modernizácia súkromného práva - rekodifikácia práva obchodných spoločností	Cieľom rekodifikácie je zvýšiť a zjednodušiť zapojenie spoločníkov do správy a riadenia spoločnosti vrátane digitalizácie rozhodovacích procesov. Zároveň by mala nová legislatíva ⁶⁴ nastaviť efektívne mechanizmy ochrany dotknutých subjektov a priniesť vyššiu transparentnosť pri identifikácii konečných užívateľov výhod.	Legislatívny zámer rekodifikácie práva obchodných spoločností
Modernizácia trestných kódexov a zefektívnenie trestnej politiky štátu	Cieľom novely Trestného zákona (predložená do MPK) je priniesť výraznejšie využívanie moderných európskych nástrojov trestného práva v súlade so zásadami restoratívnej justície ⁶⁵ . Pristúpi sa tiež k depenalizácii vybraných trestných činov z dôvodu neprimeranej výšky trestov odňatia slobody ⁶⁶ .	Návrh novely Trestného zákona predložený do MPK
Realizáciu projektu na budovanie a posilnenie alternatívneho riešenia súdnych sporov prostredníctvom mediácie	Hlavným cieľom projektu je do konca roka 2023 navrhnuť a zaviesť alternatívne nástroje riešenia sporov, ktoré odľahčia súčasný súdny systém a tým zvýšia kapacity súdov pre riešenie súdnych konaní.	Bližší popis projektu
Implementácia opatrení na podporu a optimalizáciu procesov v rodinnoprávnej agende	Cieľom opatrení v rámci projektu Ministerstva spravodlivosti SR (MS SR) je zavedenie a overovanie použiteľnosti sociálnych inovácií v rodinnoprávnej agende. V roku 2022 bolo prijatých približne 70 vyšších súdnych úradníkov pre potreby nastavovania vhodných podmienok pre rodinnoprávnu agendu.	Bližší popis projektu
Prijatie legislatívnych úprav, ktoré zabezpečia priamy prístup Policajného zboru do špecifických evidencií štátnych orgánov	V súlade so smernicou EÚ o vymáhaní majetku a konfiškácii je na efektívnejšie vyšetrowanie legalizácie výnosov z trestnej činnosti potrebné zriadiť pre Policajný zbor priamy online prístup do špecifických informačných systémov štátnych orgánov.	Smernica Európskeho parlamentu a Rady o vymáhaní majetku a konfiškácii
Implementácia informačných systémov na zefektívnenie medzinárodnej policajnej spolupráce	S cieľom zefektívniť výmenu informácií potrebných pre boj s medzinárodnou trestnou činnosťou bude zmodernizovaný informačný systém pre medzinárodnú policajnú spoluprácu (CMS-Case management system) a informačný systém pre pátranie po odcudzených dokladoch a vozidlách (prepojenie s databázou INTERPOLu).	Návrh Smernice Európskeho parlamentu a Rady o výmene informácií medzi orgánmi presadzovania práva členských štátov

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/3 (časť 4, 6, 8): Zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami ... na digitálnu infraštruktúru, ... konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov, Vo verejnom obstarávaní zvýšiť uplatňovanie kritérií kvality a nákladov životného cyklu.
- CSR 2019/4: Naďalej zlepšovať účinnosť súdneho systému a zamerať sa na posilnenie jeho nezávislosti, a to aj pri menovaní sudcov. Zvýšiť úsilie zamerané na odhaľovanie a stíhanie korupcie, a to najmä v prípadoch korupcie veľkého rozsahu.
- CSR 2020/4: Zabezpečiť účinný dohľad nad rámcom boja proti praniu špinavých peňazí a jeho presadzovanie. Zabezpečiť priaznivé podnikateľské prostredie a kvalitné verejné služby, a to prostredníctvom posilnenej koordinácie a tvorby politik. Riešiť obavy týkajúce sa integrity v justičnom systéme.
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.

⁶⁴ V súčasnej dobe prebiehajú rekodifikačné práce na tvorbe paragrafového znenia nového zákona o obchodných spoločnostiach.

⁶⁵ Restoratívna justícia sa zameriava na nápravu ujmy spôsobenej trestným činom a riešenia konfliktu na osobnostnej úrovni medzi páchateľom a obeťou.

⁶⁶ Slovenská republika má [najväčší počet väznených osôb v prepočte na 100 000 obyvateľov](#) spomedzi krajín EÚ.

- CSR 2022/3 (časť 2): Urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie ďalším zjednodušením prístupu k sústave, zavedením opatrení na zefektívnenie postupov udeľovania povolení a administratívnych postupov, ...

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 3: Kvalita zdravia a života
- Cieľ 7: Dostupná a čistá energia
- Cieľ 9: Priemysel, inovácie a infraštruktúra
- Cieľ 11: Udržateľné mestá a komunity
- Cieľ 16: Mier, spravodlivosť a silné inštitúcie

3.6 Zdravie a zdravotno-sociálna dlhodobá starostlivosť

Podobne ako vo vyspelých krajinách výdavky na zdravotníctvo rastú výraznejšie ako slovenská ekonomika. Výsledky slovenského zdravotníctva však zatiaľ zaostávajú za západoeurópskymi zdravotnými systémami ako aj voči okolitým stredoeurópskym krajinám. Slovensko má jedny z najvyšších mier úmrtnosti v EÚ z príčin, ktorým sa dalo predísť, a príčin, ktoré sú liečiteľné. Stále existuje značný priestor na zlepšenie, pokiaľ ide o účinné politiky v oblasti verejného zdravia s cieľom znížiť počet predčasných úmrtí. Historicky Slovensko zaostáva za ostatnými krajinami EÚ v investovaní do podpory zdravia a prevencie chorôb. Pre stabilizáciu personálu v zdravotníctve sa od roku 2023 výrazne zvyšuje mzdové ohodnotenie zdravotníckych pracovníkov v ústavnej zdravotnej starostlivosti a navyšujú sa aj finančné zdroje pre ambulatnú starostlivosť. Na podporu vstupu inovatívnych liekov s účinnosťou od roku 2023 bola schválená novela liekovej legislatívy. Kľúčovým opatrením pre zefektívnenie financovania v sektore je pokračovanie zavádzania DRG mechanizmu a optimalizácia siete nemocníc. Na konci roka 2022 začal rezort s realizáciou prvej fázy kategorizácie nemocníc. V zdravotníctve sa od roku 2023 zavádzajú aj dôležité systémové zmeny v regulácii verejného zdravotného poistenia. V rámci POO sa odštartovali prvé kroky na podporu všeobecnej ambulantnej starostlivosti formou príspevkov pre ambulancie. Na zlepšenie infraštruktúry v zdravotníctve boli v roku 2022 schválené plány na výstavbu nových nemocníc. V oblasti dlhodobej starostlivosti sa pozornosť venuje zvyšovaniu kvality služieb cez reformu dohľadu nad ich poskytovaním, ale navyšujú sa aj zdroje na budovanie kapacít a adekvátnejšiu úhradu za poskytované služby zdravotnými poisťovňami.

Výsledkové indikátory pre zdravotníctvo

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2030 cieľ
Očakávaná dĺžka života pri narodení (Počet rokov)	SK	77,3	77,3	77,4	77,8	77,0	74,8	-	80,6
	EÚ	80,9	80,9	81	81,3	80,4	80,1	-	82,9
Úmrtnosť odvrátiteľná zdravotnou starostlivosťou (Počet úmrtí na 100-tisíc obyvateľov)	SK	168,3	173,7	165,3	163,5	-	-	-	119,6
	EÚ	93,2	92,1	-	-	-	-	-	64,5
Úmrtnosť odvrátiteľná prevenciou (Počet úmrtí na 100-tisíc obyvateľov)	SK	243,8	238,7	241,3	231,1	-	-	-	173,7
	EÚ	162,5	160,0	-	-	-	-	-	119,1
Rozdiel v očakávanej dĺžke života podľa vzdelania (Počet rokov, muži vo veku 25 rokov, rozdiel medzi ISCED 5-8 a ISCED 0-2)	SK	14,9	15,6	-	-	-	-	-	9,6
	EÚ	6,3	6,9	-	-	-	-	-	4,3

*schválený národný cieľ

Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prilohe č. 1.

Dôležitosť stabilizácie počtu zdravotníckych pracovníkov sa odrazí aj vo významnom navýšení ich ohodnotenia. Na Slovensku je dlhodobý nedostatok zdravotníckych pracovníkov, ktorý bol ešte prehĺbený pandémiou COVID-19. Dôležitosť a nedostatok pracovníkov, najmä v prípade sestier, je premietnutá do rozpočtu. V roku 2023 porastú mzdy zdravotníckych pracovníkov v ústavnej zdravotnej starostlivosti celkovo o 473 mil. eur a dôjde aj k navýšeniu finančných zdrojov vo výške 283 mil. eur pre ambulatný sektor v súvislosti s infláciou, mzdovou valorizáciou a vysokými cenami energií. Rast celkového mzdového balíka v ústavnej zdravotnej starostlivosti tak medziročne dosiahne približne 25 %.

Mzdy zdravotníckych pracovníkov v ústavnej starostlivosti porastú o 358 mil. eur nad rámec platového automatu. Minimálna mzda lekárov so špecializáciou s viacročnou praxou⁶⁷ sa vďaka zavedeniu koeficientov za roky praxe medziročne zvýši z 2,3 na 2,9 násobok priemernej mzdy spred dvoch rokov a naďalej sa bude každoročne valorizovať. V prípade sestier ide už o druhé skokovité zvýšenie miezd za päť rokov. V roku 2018 bola minimálna mzda sestry 0,81 násobok priemernej mzdy spred dvoch rokov, v roku 2023 to bude 1,0 násobok.

⁶⁷ Modelový príklad lekára približne so 16 ročnou praxou.

Novelou zákona o rozsahu a podmienkach úhrady liekov sa podporí inovatívna liečba na Slovensku.

Vďaka zaradeniu liekov sa zefektívni proces uzatvárania zmlúv o podmienkach úhrady liekov, zmení sa mechanizmus výpočtu prahovej hodnoty pre posúdenie nákladovej efektívnosti liekov či mechanizmus určovania podmienenej úhrady. Cieľom je odstránenie rozdielneho prístupu pacientov k liečbe inovatívnymi liekmi s preukázaným klinickým účinkom. Výdavky spojené so vstupom inovatívnych liekov sú spojené s identifikovanými úsporami súvisiacimi s liekovou legislatívou v aktualizácii revízie výdavkov na zdravotníctvo⁶⁸.

Rezort zdravotníctva pracuje na dokončení DRG systému tak, aby ostrá prevádzka vrátane spravodlivých platieb pre nemocnice mohla byť zahájená od januára 2024. V súčasnosti sa pracuje na dokončení lokalizácie systému a odhadu nákladov vybraných nemocníc pre výpočet relatívnej sadzby. Samotné nastavenie platieb podľa DRG je však predmetom zmluvných dohôd medzi zdravotnými poisťovňami a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Úlohou Ministerstva zdravotníctva SR (MZ SR) je nastaviť pravidlá systému tak, aby bol spravodlivý.

V rámci reformy zefektívnenia nemocníc bola zverejnená prvá fáza kategorizácie nemocníc. Zverejnený zoznam obsahuje minimálny počet medicínskych služieb, ktoré musia nemocnice v jednotlivých kategóriách od roku 2024 zastrešiť alebo o ne prejavili záujem. Na pacienta orientovaná reforma by mala rozšíriť čakacie lehoty na rozsiahlejší okruh výkonov v rámci ústavnej zdravotnej starostlivosti vrátane časovej dostupnosti zdravotnej starostlivosti a kvalitatívnych ukazovateľov pre jednotlivé nemocnice. Výsledky druhej fázy kategorizácie nemocníc ministerstvo zverejní v prvom štvrtroku 2023.

V zdravotníctve sa od roku 2023 zavádzajú aj dôležité systémové zmeny vo verejnom zdravotnom poistení. V decembri 2022 bola schválená novela zákona o zdravotných poisťovniach, ktorá zavádza maximálny povolený zisk a minimálne náklady na zdravotnú starostlivosť. Novela zároveň prináša transparentnosť do procesu zmeny zdravotnej poisťovne a lepší zber údajov, čo by malo zabrániť nekalému prepoisťovaniu poistencov.

Odpočítavané opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Optimalizácia siete nemocníc: zavedenie siete nemocníc nadobudnutím účinnosti legislatívnej zmeny	Optimalizácia nemocničnej siete vymedzila hierarchiu poskytovateľov nemocničnej starostlivosti v závislosti od zložitosti poskytovanej starostlivosti, rozsahu služieb a časovej dostupnosti. Pre každú z piatich úrovní sa stanovili povinné medicínske služby. Okrem toho sa uvedeným zákonom vymedzili ukazovatele kvality, požiadavky na technické vybavenie, personálne zabezpečenie a čakacie doby. Implementované	Komponent 11: Reforma 1

⁶⁸ [Aktualizácia revízie výdavkov \(september 2022\)](#).

Priorizovaný investičný plán podľa metodiky hodnotenia investícií schválený MZ SR	MZ SR má samostatné investičné plány podľa zdroja financovania. MZ SR do uvedených plánov nezaradilo výstavbu a rekonštrukciu nemocníc III. až V. úrovne, ktoré boli na základe rozhodnutia vlády SR priorizované na základe špecifickej metodiky zohľadňujúcej strategické rozhodnutia. Vypracovala sa metodika hodnotenia investícií do zdravotníctva, ktorá určuje rozhodovacie kritériá založené na finančných, lekárskejších, ale aj nepriamych prínosoch vrátane spoločenských a sociálno-ekonomických prínosov. Implementované	Komponent 11: Reforma 2
Úprava zákona o optimálnej sieti záchranej zdravotnej služby a nová definícia neodkladnej zdravotnej starostlivosti	Legislatívnymi zmenami sa zavedie nová sieť akútnej zdravotnej starostlivosti a nové vymedzenie pojmu neodkladná zdravotná starostlivosť. Nová sieť zaručí dostupnosť záchranných služieb do 15 minút pre 90 % obyvateľstva. Je geograficky a procedurálne napojená na novú sieť nemocníc. Neimplementované	Komponent 11: Reforma 4
Nový zákon o vytvorení siete poskytovateľov všeobecnej ambulantnej starostlivosti	V nových právnych predpisoch sa stanovili pravidlá pre minimálnu sieť poskytovateľov všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre dospelých a deti a dorast, na určenie počtu a distribúcie všeobecných lekárov a pediaterov na základe dostupnosti (maximálny čas na cestu k lekárovi) a kapacitných potrieb (počet potrebných všeobecných lekárov a pediaterov a základe počtu a vekovej štruktúry poistencov). Implementované	Komponent 11: Reforma 5
Vytvorenie finančného systému pre podporu všeobecnej ambulantnej starostlivosti	MZ SR pripravilo usmernenie pre uchádzačov o finančný príspevok. Zoznam okresov a obcí oprávnených na príspevok sa nachádza tu . Implementované	Komponent 11: Investícia 1
Výstavba nových nemocníc – schválenie plánu	Vláda SR schválila plán na výstavbu Univerzitej nemocnice sv. Martina a Univerzitej nemocnice Rázsochy priamym vyzvaním na základe špecifickej príručky. Pre projekt Univerzitej nemocnice Rázsochy bola doposiaľ podpísaná zmluva o dielo, dokončenie finálnej verzie projektovej dokumentácie je aktuálne omeškané ⁶⁹ . MZ SR tiež zverejnilo v rámci POO výzvu na financovanie projektov nemocníc I. a II. úrovne. Implementácia prebieha	Komponent 11: Investícia 2
Zavedenie ustanovení o centrách porúch autistického spektra (PAS) a psychosociálnych centrách do platnej legislatívy	Zadefinovanie centier PAS a psychosociálnych centier do platnej legislatívy MZ SR bude schválené vládou. Implementované	Komponent 12: Investícia 3-5
Investičné plány pre komunitné centrá a humanizáciu lôžok ústavnej psychiatrickej starostlivosti MZ SR	MZ SR pripravilo štúdie realizovateľnosti pre každý typ centra a taktiež pripravilo štúdiu realizovateľnosti podľa koncepcie humanizácie lôžok v ústavnej psychiatrickej starostlivosti. Implementované	Komponent 12: Investícia 3-5, 7

⁶⁹ Stav realizácie investičných projektov je možné sledovať [na webovej stránke](#) POO.

Schéma pre dotácie na vzdelávanie v oblasti duševného zdravia	Vyhlásenie výzvy na vypracovanie schémy. Schéma bude prevádzkovaná na MZ SR a bude zahŕňať špecializačné a certifikačné študijné programy, študijné programy sústavného vzdelávania ako aj iné vzdelávacie aktivity. Implementované	Komponent 12: Reforma 4
Nový legislatívny rámec pre oblasť dlhodobej zdravotnej a paliatívnej starostlivosti	Schválenie nového legislatívneho rámca upravujúceho oblasť dlhodobej zdravotnej a paliatívnej starostlivosti. Aktuálne sa finalizujú a schvaľujú všetky vykonávacie predpisy tak, aby bolo zabezpečené riadne naplnenie mífnika. Implementované	Komponent 13: Reforma 1
Reforma dohľadu nad sociálnou starostlivosťou	Nadobudnutie účinnosti zákona v oblasti dohľadu nad sociálnou starostlivosťou, ktorým sa vytvoril právny základ pre fungovanie nového dohľadu/inšpekcie v oblasti sociálneho zabezpečenia, zadefinovali nové podmienky kvality starostlivosti a rozšírila sa oblasť dohľadu tak, aby zahŕňala aj dohľad nad neformálnou domácou starostlivosťou. V roku 2023 sa budú obsadzovať nové miesta inšpektorov a zabezpečovať nová infraštruktúra. Implementované	Komponent 13: Reforma 3
Rozširovanie kapacít služieb dlhodobej starostlivosti	V priebehu roka 2022 boli vyhlásené výzvy na rozširovanie kapacít pobytových služieb komunitného typu a nízko kapacitných zdravotno-sociálnych zariadení, na rozšírenie ambulantných služieb, podporu domácej ošetrovateľskej starostlivosti a kamenných a mobilných hospicov. V roku 2023 budú vyhlásené ďalšie kolá výziev a rozšíria sa aj o vytvorenie nových lôžok následnej starostlivosti a rozšírenie a obnovu kapacít oddelení paliatívnej starostlivosti. Implementované	Komponent 13: Investícia 1-3
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Stabilizácia počtu zamestnancov v ústavnej zdravotnej starostlivosti	V roku 2023 porastú mzdy zdravotníckych pracovníkov v ústavnej zdravotnej starostlivosti celkovo o 473 mil. eur (z toho 358 mil. eur nad rámec platového automatu) a dôjde aj k navýšeniu finančných zdrojov vo výške 283 mil. eur pre ambulantný sektor v súvislosti s infláciou, mzdovou valorizáciou a vysokými cenami energií. Minimálna mzda lekárov so špecializáciou s viacročnou praxou ⁷⁰ v nemocniciach sa vďaka zavedeniu koeficientov za roky praxe medzoročne zvýši z 2,3 na 2,9 násobok priemernej mzdy spred dvoch rokov a naďalej sa bude každoročne valorizovať. V prípade sestier v nemocniciach ide už o druhé skokovité zvýšenie miezd za päť rokov. Implementované	

⁷⁰ Modelový príklad lekára približne so 16 ročnou praxou.

Podpora inovatívnej liečby novelou liekového zákona	Vďaka zaradeniu liekov by sa mal zefektívniť proces uzatvárania zmlúv o podmienkach úhrady liekov, zmení sa mechanizmus výpočtu prahovej hodnoty pre posúdenie nákladovej efektívnosti liekov či mechanizmus určovania podmienenej úhrady. Na základe tejto novely sa taktiež prehodnocuje kategorizácia orphanov či vstup generík a biosimilárov. Implementované	
Systém DRG - efektívnosť hospodárenia nemocníc, spravodlivosť platieb za zdravotnú starostlivosť	V spolupráci s TSI projektom financovaným z EK vykonané práce na vývoji slovenskej metodiky pre aktualizáciu DRG systému. V prvom polroku 2022 boli zozbierané údaje od nemocníc zaradených do DRG, ktoré boli skontrolované a na základe nájdených chýb a nedostatkov bolo oslovených 30 nemocníc s výzvou na podanie opravy zaslaných dát. Z opravených dát boli vypočítané prvé slovenské relatívne váhy, ktoré odrážajú nákladovosť jednotlivých typov hospitalizačných prípadov (DRG skupín). Implementácia prebieha	
Zefektívnenie regulácií vo verejnom zdravotnom poistení)	S cieľom zefektívnenia regulácií vo verejnom zdravotnom poistení bola v decembri 2022 schválená novela zákona o zdravotných poisťovniach . Legislatíva zavádza maximálny povolený zisk a minimálne náklady na zdravotnú starostlivosť. Novela zároveň prináša transparentnosť do procesu zmeny zdravotnej poisťovne a lepší zber údajov, čo by malo zabrániť nekalému prepoisťovaniu poistencov. Implementované	
Štandardné preventívne, diagnostické a terapeutické postupy	Hlavným cieľom je tvorba nových a inovovaných štandardných klinických postupov a ich zavedenie do medicínskej praxe. Celkový počet schválených štandardných postupov ku koncu roka 2022 je 400. Implementované	

Pripravované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Zriadenie ústredného orgánu pre správu nemocníc (centralizácia riadenia najväčších nemocníc)	Tento orgán účinne zabezpečí riadiacu štruktúru pre 19 nemocníc, ktoré budú pozostávať zo siete nemocníc v pilotnej fáze. To znamená, že by mal : riadiť, usmerňovať a hodnotiť plánovanie a výkonnosť nemocníc, ako je finančná kontrola, kontrola súladu, ľudské zdroje, kvalita a riadenie rizík s prepojením na klinické procesy. Predkladá aj odporúčania na optimalizáciu výdavkov a inventúr liekov a zdravotníckych pomôcok.	Komponent 11: Reforma 3
Podpora ambulancií všeobecnej ambulantnej starostlivosti - pilotný program	Počet ambulancií všeobecnej ambulantnej starostlivosti, s ktorými sa podpíšu zmluvy na podporu (pilotný program).	Komponent 11: Investícia 1

Nová sieť nemocníc – výstavba, rekonštrukcie a technické vybavenie	Univerzitná nemocnica Martin vyhlásila verejné obstarávanie na zhotoviteľa, ktorý dodá aj zostávajúcu projektovú dokumentáciu (Design & Build). Predpokladaný termín podpisu zmluvy v máji 2023 je nepravdepodobný. Nemocnica Rázsochy mešká s vypracovaním projektovej dokumentácie a splnenie termínu vyhlásenia verejného obstarávania na zhotoviteľa v septembri 2023 je vysoko nepravdepodobné. Výzva z POO na financovanie projektov nemocníc I. a II. úrovne zatiaľ nebola vyhodnotená.	Komponent 11: Investícia 2
Vzdelávanie personálu v oblasti duševného zdravia	Z celkového cieľa poskytnúť odbornú prípravu v oblasti duševného zdravia pre 1 000 zdravotníckych pracovníkov dokončí odbornú prípravu 25 % z cieľového počtu osôb.	Komponent 12: Reforma 4
Nová koncepcia financovania sociálnych služieb	Koncepcia zavedie nový systém financovania založený na osobnom rozpočte pre odkázané osoby. V roku 2023 bude v prvej fáze predložená na verejnú diskusiu so zainteresovanými stranami.	Komponent 13: Reforma 1
Zjednotenie posudkovej činnosti	V roku 2024 vstúpi do účinnosti nová legislatíva, ktorá zjednotí posudkovú činnosť, odstráni neefektívnosť a byrokráciu pre posudkových lekárov a posudzovateľov digitalizáciou činnosti. Zároveň sa zdefinujú nové kritéria odkázanosti, aby bolo posudzovanie transparentnejšie.	Komponent 13: Reforma 2
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Systém DRG – efektívnosť hospodárenia nemocníc, spravodlivosť platieb za zdravotnú starostlivosť	Nastavovanie DRG systému a odhad nákladov vybraných nemocníc pre výpočet relatívnej sadzby. Spustenie ostrej prevádzky vrátane spravodlivých platieb pre nemocnice by mohla byť zahájená od januára 2024.	
Optimalizácia siete nemocníc – ďalšia fáza	Ukončenie druhej fázy kategorizácie siete nemocníc s cieľom zefektívnenia siete nemocníc na Slovensku.	

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/1 (časť 2): Zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií, a to najmä systému zdravotnej starostlivosti a dôchodkového systému.
- CSR 2019/2 (časť 2): Zlepšiť prístup k cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti.
- CSR 2019/3 (časť 1,5): Zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na zdravotnú starostlivosť, ... energetickú účinnosť ...
- CSR 2020/1 (časť 2,3): Posilniť odolnosť systému zdravotnej starostlivosti v oblasti zdravotníckeho personálu, kritických zdravotníckych materiálov a infraštruktúry. Zlepšiť poskytovanie primárnej zdravotnej starostlivosti a koordináciu medzi jednotlivými druhmi starostlivosti.
- CSR 2020/3 (časť 3,5): ... Čo najskôr realizovať pripravené verejné investičné projekty a podporiť investície súkromného sektora zamerané na podporu oživenia hospodárstva.
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 3: Kvalita zdravia a života

Európsky pilier sociálnych práv

- Zásada 16: Starostlivosť o zdravie
- Zásada 18: Dlhodobá starostlivosť

3.7 Zelená transformácia

Ruská vojenská agresia voči Ukrajine vytvorila novú geopolitickú realitu, ktorá radikálne narušila globálny trh s energiami. Krajiny EÚ čelia neodkladným výzvam, v rámci ktorých je potrebné urýchlene znížiť závislosť od ruských fosílnych palív, zrýchliť zelenú transformáciu a zároveň zvýšiť odolnosť a bezpečnosť energetického systému v celej EÚ. EK preto predstavila plán REPowerEU, ktorý priamo reaguje na tieto výzvy. Slovensko sa v rámci REPowerEU zameria na zvýšenie energetickej efektívnosti či urýchlenie prechodu na obnoviteľné zdroje energie prostredníctvom investícií do posilnenia elektrizačnej sústavy ako aj prostredníctvom zjednodušenia a urýchlenia povolovacích procesov. Nový klimatický zákon by mal priniesť sprehľadnenie právneho klimatického rámca a výrazne zvýšiť potenciál dosiahnutia ambiciózných klimatických cieľov. Na dlhodobý problém so znečistením ovzdušia reaguje zákon o ochrane ovzdušia, ktorý zavádza dôslednejšiu kontrolu znečisťovania a umožňuje lokálny prístup k riadeniu kvality ovzdušia. Zlepšenie hospodárenia s vodou v krajine má potenciál priniesť zmiernenie dôsledkov sucha a prispieť k obnove ekosystémov a biodiverzity. Investície do zvyšovania podielu ekologických foriem dopravy podporujú transformáciu na udržateľnú dopravu, avšak mimoriadny nárast stavebných nákladov a zdĺhavá projektová príprava ohrozujú v prípade železníc plnenie cieľov stanovených v POO. Dlhodobá podpora alternatívnych pohonov, ako aj priama podpora budovania potrebnej infraštruktúry významne prispieje k znižovaniu CO₂ v doprave a zlepšeniu kvality ovzdušia.

Výsledkové indikátory pre zelenú transformáciu

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2030 cieľ
Priemerná koncentrácia PM _{2,5} v ovzduší (µg/m ³)	SK	14,7	17,5	16,9	13,8	-	-	-	8,6
	EÚ	14,6	14,9	14,5	12,6	-	-	-	8,6
Emisie skleníkových plynov (Celkové emisie bez LULUCF ⁷¹ , Pokles oproti roku 1990, v %)	SK	-43,9	-42,5	-42,6	-45,8	-49,6	-	-	-55*
	EÚ	-21,2	-20,7	-22,4	-25,7	-31,9	-	-	-55*
Podiel recyklovaného odpadu (% komunálneho odpadu)	SK	23,0	29,8	36,3	38,5	45,3	48,9	-	60
	EÚ	45,9	46,3	46,4	47,2	49,2	49,6	-	60
Podiel OZE (% na hrubej konečnej energetickej spotrebe)	SK	12,0	11,5	11,9	16,9	17,3	17,4	-	19,2**
	EÚ	18,0	18,4	19,1	19,9	22,1	21,8	-	32**

*Spoločný cieľ pre EÚ dohodnutý v Európskej zelenej dohode a právne ukotvený v [Európskom klimatickom zákone](#)

** Cieľ je stanovený na základe [Národného energetického a klimatického plánu](#), respektíve [Nariadenia EÚ](#)

Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prílohe č. 1.

Hlavným cieľom reforiem a investícií v pripravovanej národnej kapitole REPowerEU⁷² v rámci aktualizácie POO bude najmä diverzifikácia zdrojov energie⁷³ a odklonenie sa od ruských fosílnych palív. To sa dosiahne zvýšením energetickej efektívnosti či investíciami do odolnosti elektrizačnej sústavy umožňujúcej urýchlenie prechodu na obnoviteľné zdroje energie. Okrem vyššie spomínaných cieľov plánuje Slovensko zahrnúť do kapitoly REPowerEU aj také opatrenia, ktoré pomôžu v boji proti energetickej chudobe, podporia nízkoemisnú, respektíve bezemisnú dopravu a urýchlia rekvalifikáciu pracovnej sily na ekologické a súvisiace digitálne zručnosti. Aktuálne je kapitola REPowerEU v štádiu príprav a predpokladané odovzdanie kapitoly na posúdenie EK sa očakáva v apríli 2023.

Historicky prvý slovenský klimatický zákon by mal priniesť sprehľadnenie právneho klimatického rámca a výrazne tým zvýšiť potenciál dosiahnutia ambiciózných klimatických cieľov vrátane klimatickej neutrality najneskôr do roku 2050. Hoci sa Slovensku kontinuálne darí znižovať emisie skleníkových plynov, náročnejšia časť cesty smerom ku klimatickej neutralite krajinu ešte len čaká. Zmyslom návrhu klimatického zákona je preto poskytnúť účinné nástroje v boji proti klimatickej zmene a zosúladiť

⁷¹ Bez započítania záchyto v sektore využívania pôdy a lesníctva.

⁷² [Plán REPowerEU: cenovo dostupná, bezpečná a udržateľná energia pre Európu](#).

⁷³ Diverzifikácia v tomto kontexte nepredstavuje diverzifikáciu dovozu fosílnych palív, ale treba ju chápať ako širší pojem zahŕňajúci hľadanie možností náhrady prevažne importovaných fosílnych palív inými zdrojmi energie.

činnosť viacerých rezortov a relevantných aktérov. Vznikne Rada pre klimatickú zodpovednosť, ktorá bude ako nezávislý orgán dohliadať na kvalitu prijímaných strategických dokumentov a ich dodržiavanie. Zavádzajú sa tiež finančné sankcie pre ministerstvá, ktoré nebudú plniť stanovené klimatické ciele v sektoroch, za ktoré zodpovedajú. Verejnosť bude mať možnosť podať nový typ klimatickej žaloby v prípade nečinnosti orgánov štátnej správy pri dosahovaní klimatických cieľov. Zjednotí sa tiež zber, vyhodnocovanie a reportovanie dát vrátane ich zrozumiteľného sprístupnenia verejnosti a funkčného prepojenia na tvorbu klimatických politík.

Cieľom prijatého zákona o ochrane ovzdušia je dosiahnuť a udržať takú kvalitu ovzdušia, ktorá nemá výrazne negatívny vplyv na zdravie ľudí a nepredstavuje riziko pre životné prostredie a ekosystémy. Slovensko má dlhodobý výrazný problém s kvalitou ovzdušia a nadpriemerne veľa jeho obyvateľov je vystavených škodlivým prachovým časticiam⁷⁴, ktoré sa zvyčajne uvoľňujú pri spaľovaní tuhých látok. Permanentne zvýšená koncentrácia týchto malých prachových častíc preukázateľne zvyšuje úmrtnosť obyvateľov na ochorenia dýchacej a srdcovo-cievnej sústavy⁷⁵. Nový zákon upravuje monitoring a hodnotenie kvality ovzdušia a stanovuje prípustnú mieru znečistenia ovzdušia v krajine. Zároveň sa tiež posilnia možnosti vykonania dôslednej kontroly znečisťovania ovzdušia a ukladania sankcií zo strany štátu, ktoré sa výrazne zvýšia. Obce získajú právomoc obmedziť alebo zakázať prevádzkovanie vybraných malých zdrojov znečisťovania.

Odpočítané opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Reforma trhu s elektrinou	Aktualizovaný právny rámec uľahčí nové aktivity a prístup subjektov na trh s elektrinou, a zároveň zvýši celkovú flexibilitu elektrizačnej sústavy a zlepši možnosti pripojenia nových obnoviteľných zdrojov do sústavy SR. Implementované	Komponent 1: Reforma 2
Prijatie právneho rámca na podporu investícií do nových obnoviteľných zdrojov	Reforma legislatívy v oblasti podpory OZE posilní podporné mechanizmy na zvyšovanie podielu OZE v sektore dopravy, elektroenergetiky a teplárstva. Implementované	Komponent 1: Reforma 3
Zosúladenie podporných mechanizmov obnovy rodinných domov.	Implementačný plán zmapuje rôzne schémy podpory a zharmonizuje ich. V súčasnosti prebieha príprava plánu, pričom prvé návrhy sú aktívne konzultované s EK. Implementácia prebieha	Komponent 2: Reforma 1
Reforma nakladania so stavebným odpadom	NR SR schválila v júni 2022 novelu zákona o odpadoch , ktorá zvýši potenciál obehového hospodárstva v odvetví stavebného a demolačného odpadu a stavebníctva (najmenej 70 % stavebného a demolačného odpadu sa opätovne použije alebo zhodnotí). Jej súčasťou je tiež napríklad povinné zelené verejné obstarávanie stavebných prác orgánmi štátnej správy či zvýšenie zákonných poplatkov za skládkovanie. Implementované	Komponent 2: Reforma 3

⁷⁴ Pre nedostatočnú ochranu ovzdušia a prekračovanie limitných hodnôt prachových častíc PM10 čelí Slovensko dokonca žalobe zo strany EK.

⁷⁵ Podľa odhadov Európskej environmentálnej agentúry každoročne na Slovensku zomrie približne 5 000 ľudí kvôli znečistenému ovzdušiu.

Spustenie podpornej schémy na mobilizáciu úspor energie a zelenej obnovy	Spustené boli dve pilotné výzvy na zníženie energetickej náročnosti rodinných domov s celkovou alokáciou 30 mil. eur. Po ich vyhodnotení sa vykonajú eventuálne úpravy schém a ďalšie kolo bude spustené v druhom kvartáli 2023. Implementované	Komponent 2: Investícia 1
Prijatie zmien v zákone o dráhach, vrátane súvisiacich vyhlášok a predpisov	Legislatívne zmeny umožnia zjednodušiť požiadavky na parametre projektov, čím dôjde k zefektívneniu riešení, čo vytvorí podmienky na zrýchlenie tempa modernizácie tratí. Malá časť úprav bola zrealizovaná už v rámci novely zákona o dráhach (účinnosť od 1.12.2021). Rozhodujúcu časť reformy má priniesť novela vyhlášky o stavebnom a technickom poriadku dráh a ďalšia úprava zákona o dráhach (účinnosť oboch predpisov sa predpokladá v druhom štvrtroku 2023). Implementácia prebieha	Komponent 3: Reforma 1
Nadobudnutie účinnosti legislatívy prinášajúcej lepšiu koordináciu, integráciu a riadenie verejnej dopravy	Novým zákonom sa zjednotia štandardy verejnej osobnej dopravy a zefektívni sa objednávanie verejnej dopravy, ktoré je v súčasnosti fragmentované a nedostatočne koordinované medzi štátom, krajinami, mestami a obcami. Implementácia prebieha	Komponent 3: Reforma 2
Vyhlásenie výziev na nové schémy podpory na základe koncepcie rozvoja intermodálnej dopravy	Koncepcia rozvoja intermodálnej dopravy do roku 2030 (schválená vládou SR v apríli 2022) navrhuje základný rámec krokov potrebných pre systémový rozvoj ekologických druhov nákladnej dopravy. Na jej podklade sa vyhlásia výzvy na nové schémy podpory, ktoré budú zamerané na zaobstaranie intermodálnych prepravných jednotiek a spustenie nových intermodálnych liniek. Implementácia prebieha	Komponent 3: Reforma 3
Schválenie balíka opatrení na podporu alternatívnych pohonov	Opatrenia urýchlia vývoj alternatívnych pohonov v sektore dopravy. Pôjde napríklad o reformu distribučných taríf či opatrenia na zjednodušenie a zrýchlenie procesu výstavby infraštruktúry pre alternatívne pohony. Implementácia prebieha	Komponent 3: Reforma 4
Prijatie schémy dekarbonizácie priemyslu	Schéma je založená na transparentnom princípe ponukového konania otvoreného pre všetky priemyselné odvetvia. Podpora sa bude zameriavať na nízkouhlíkové procesy a technológie v priemysle a prijímanie opatrení v oblasti energetickej efektívnosti. Implementované	Komponent 4: Reforma 2
Reforma krajinného plánovania	Nový zákon o krajinnom plánovaní zlepši ochranu existujúcich krajinných štruktúr, ktoré významným spôsobom prispievajú k mitigácii a adaptácii na zmenu klímy. Na jeho základe sa užšie prepojí územné a krajinné plánovanie a výraznejšie sa podporia adaptačné opatrenia na zmenu klímy v krajine mimo chránených území. Návrh zákona bol predložený do MPK v júni 2022. Implementácia prebieha	Komponent 5: Reforma 1

Zoznam vybraných projektov pre regióny Muránska Planina a Poloniny	Na základe výzvy bol schválený finálny zoznam projektov na rozvoj mäkkého turizmu s vyššou pridanou hodnotou v dvoch národných parkoch - Poloniny a Muránska planina. Projekty budú zrealizované do konca druhého kvartálu 2026.	Komponent 5: Investícia 1
Vytvorenie špecializovaného policajného útvaru na odhaľovanie a vyšetrovanie environmentálnej trestnej činnosti	Odbor odhaľovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality národnej centrály osobitných druhov kriminality Prezídia Policajného zboru bol zriadený od 01. 02. 2022 a je na ňom zaradených 201 policajtov.	Komponent 16: Reforma 2
Nákup nových elektrických a hybridných policajných vozidiel	Najmenej 10 % vozového parku prejde obnovou elektrickými a hybridnými vozidlami. Zmluvy s dodávateľmi už boli podpísané a automobily by mali byť postupne dodané počas roku 2023.	Komponent 16: Investícia 2
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Spustenie tretieho bloku jadrovej elektrárne Mochovce	Nový jadrový blok v Mochovciach pokryje približne 13 % z celkovej spotreby elektriny Slovenska, vďaka čomu sa z pohľadu výroby elektriny stane krajina v roku 2023 energeticky sebestačná.	Slovenské elektrárne
Zákon o zmene klímy a nízkouhlíkovej transformácii Slovenskej republiky	Historicky prvý klimatický zákon pomôže zosúladiť dosiahnutie klimatických cieľov Slovenska a EÚ do roku 2030 vrátane klimatickej neutrality najneskôr do roka 2050.	Návrh zákona predložený do MPK
Aktualizácia Národného energetického a klimatického plánu (NECP)	Do konca júna 2024 bude schválené finálne znenie aktualizovanej verzie NECP v kontexte nových cieľov balíka Fit for 55 a iniciatívy REPowerEU. V súčasnosti prebiehajú práce na príprave materiálu a do konca júna 2023 bude EK zaslaný návrh aktualizácie NECP.	Súčasnú znenie NECP 2021-2030
Nový zákon o ochrane ovzdušia	Nový zákon (schválený NR SR vo februári 2023) cieľi zníženie celkového množstva vypúšťaných emisií, zvýšenie kvality ovzdušia a obmedzenie množstva vypúšťaných emisií priamo pri zdroji.	Zákon o ochrane ovzdušia
Prijatie koncepcie boja proti environmentálnej protiprávnej činnosti	Koncepcia má za cieľ priniesť zefektívnenie a modernizáciu postupov kontroly a procesov vyvodzovania zodpovednosti vrátane účinnej nápravy škôd na životnom prostredí. Dokument bol dňa 31.1.2023 predložený Vláde SR so žiadosťou o jeho prerokovanie.	Návrh koncepcie predložený do MPK
Schválenie cestovnej mapy pre obehové hospodárstvo	Cieľom tohto strategického materiálu je podporiť prechod slovenského hospodárstva na obehový model. Navrhnuté opatrenia sa zamerajú na stavebníctvo, potraviný a bioodpad, ekonomické	Štúdia OECD

	nástroje, udržateľnú spotrebu a výrobu. V roku 2022 bol úspešne ukončený projekt v spolupráci Ministerstvom životného prostredia (MŽP SR), EK a OECD, ktorého závery budú slúžiť ako analytické podklady pre tvorbu národnej cestovnej mapy pre obehové hospodárstvo.	
	Implementácia prebieha	
Schválenie novej Konceptie vodnej politiky do roku 2030	Hlavným poslaním koncepcie je zabezpečiť postupné obnovenie poškodených vodných útvarov, zastavenie znečisťovania vôd a poklesu množstva podzemných vôd, ako aj zabezpečenie dostatku pitnej vody v regiónoch. Definuje desať prioritných, na seba nadväzujúcich oblastí, ku každej priraduje ciele, opatrenia a časový rámec ich plnenia.	Konceptia vodnej politiky do roku 2030
	Implementované	

Pripravované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Výstavba nových zdrojov elektriny z OZE	Cieľ je do roku 2026 vybudovať nové kapacity aspoň v objeme 120 MW. V roku 2022 MH SR vyhlásilo prvú výzvu s alokáciou 39 mil. eur na výstavbu nových obnoviteľných zdrojov energie (OZE).	Komponent 1: Investícia 1
Modernizácia existujúcich zdrojov elektriny z OZE („repowering“)	Zvýšenie modernizovanej kapacity na výrobu elektriny z OZE (repowering) aspoň o 100 MW do roku 2026. V roku 2022 MH SR vyhlásilo výzvy na modernizáciu vodných elektrární (16 mil. eur) a bioplynových staníc (10 mil. eur).	Komponent 1: Investícia 2
Obnova verejných historických a pamiatkovo chránených budov	Do roku 2026 sa obnoví aspoň 117 000 m ² historických a pamiatkovo chránených verejných budov s povinným minimálnym 30 % znížením potreby primárnej energie. V roku 2022 spustilo Ministerstvo dopravy SR (MD SR) prvú výzvu s alokáciou 120 mil. eur, ktorá bude prebiehať najneskôr do konca roku 2024. Po nej bude nasledovať vyhlásenie druhej výzvy na zvyšných 120 mil. eur.	Komponent 2: Investícia 2
Nadobudnutie účinnosti optimalizovaného grafikonu železničnej dopravy	MD SR do 31.decembra 2023 implementuje objednávanie služieb osobnej železničnej dopravy na základe plánu dopravnej obslužnosti s cieľom posilniť dopravu na tratiach s najväčším potenciálom presunu cestujúcich z áut do vlakov.	Komponent 3: Reforma 2
Rozvoj infraštruktúry ekologickej osobnej železničnej dopravy	V rámci investícií do rozvoja železničnej infraštruktúry sa plánuje do konca roka 2026 realizácia ôsmich projektov modernizácie resp. rekonštrukcie železničných tratí v celkovej dĺžke aspoň 69 km ⁷⁶ . Jeden projekt je už kompletne zrealizovaný a na dva najväčšie projekty boli	Komponent 3: Investícia 1

⁷⁶ Splniteľnosť pôvodného cieľa významne ohrozuje mimoriadny rast stavebných nákladov výrazne nad cenovú úroveň, z ktorej sa vychádzalo pri nastavovaní cieľa. V súčasnosti nie sú pôvodne alokované zdroje dostatočné na splnenie cieľa. V rámci aktualizácie POO preto navrhuje NIKA znížiť cieľ zohľadnením výrazného rastu nákladov oproti cenovej úrovni predpokladanej pri tvorbe POO.

	vyhlásené verejné obstarávania na zhotoviteľa. Na zvyšných projektoch prebieha projektová príprava.	
Dispečerizácia železničných tratí	Do konca roka 2026 sa dosiahne dispečerizácia železničných tratí v celkovej dĺžke aspoň 100 km ⁷⁷ . V súčasnosti prebieha projektová príprava projektov.	Komponent 3: Investícia 1
Rozvoj cyklistickej infraštruktúry	Do roku 2026 sa do prevádzky uvedie aspoň 200 km novej cyklistickej infraštruktúry. V apríli 2022 vyhlásilo MD SR prvú výzvu na rozvoj cyklistickej infraštruktúry . V súčasnosti prebieha vyhodnocovanie projektov.	Komponent 3: Investícia 1
Budovanie infraštruktúry pre alternatívne pohony	Cieľom je zabezpečiť rýchlejší rozvoj osobnej a nákladnej dopravy na alternatívny pohon a modernizáciu vozového parku s alternatívnymi pohonmi. V roku 2023 bude preto cez vyhlásené výzvy podporené budovania nabíjajúcich bodov a čerpacích staníc pre vozidlá na alternatívne pohony.	Komponent 3: Investícia 4
Ukončenie výroby elektrickej energie z uhlia v elektrárni Nováky	Ukončenie podpory výroby elektriny z domáceho uhlia povedie k ukončeniu prevádzky tepelnej elektrárne Nováky, čo povedie k súvisiacemu poklesu celkových emisií CO ₂ v SR. Prebehne tiež transformácia regiónu horná Nitra, ktorá nebude závislá od ťažby uhlia.	Komponent 4: Reforma 1
Novela zákona o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia	Chystané zmeny (predložené do MPK) skrátia a zefektívnia procesy povoľovania integrovaných prevádzok. Posilnenie personálnych kapacít na inšpekciu a vytvorenie BAT ⁷⁸ centra na MŽP SR zlepši možnosti aplikácie špeciálnych povolovacích podmienok aj pre rozvoj zelených technológií.	Komponent 4: Reforma 3
Fungovanie schémy dekarbonizácie priemyslu	Vďaka projektom podporeným zo schémy dekarbonizácie priemyslu sa do roku 2026 znížia emisie skleníkových plynov aspoň o 1 232 926 ton ekvivalentu CO ₂ . V novembri 2022 bola na základe schémy vyhlásená prvá výzva na dekarbonizáciu priemyslu .	Komponent 4: Investícia 1
Novelizácia zákona o vodách	Pripravovaná novela zlepši hospodárenia s vodou v krajine tým, že vytvorí legislatívny priestor a kapacity v organizáciách zodpovedných za investície, ktoré prinesú zlepšenie regulácie vodného režimu a protipovodňovej ochrany, zmiernenie dôsledkov sucha a prispesú k obnove ekosystémov a biodiverzity.	Komponent 5: Reforma 2
Vyškoľenie policajtov v oblasti environmentálnej kriminality	V rámci budovania odborných kapacít policajného zboru bude na boj s environmentálnou kriminalitou vyškoľených najmenej 200 policajtov. Opatrenie je v procese implementácie a prvé školenia už začali prebiehať.	Komponent 16: Investícia 2
Majetkové vysporiadanie sa so súkromnými vlastníckmi pozemkov v chránených územiach	Do konca roka 2023 sa majetkovo vysporiadajú pozemky s rozlohou aspoň 14 000 ha. V decembri 2022 bola na úrovni MŽP SR schválená metodika pre majetkové vysporiadanie sa s neštátnymi vlastníckmi. V súčasnosti metodiku posudzuje EK.	Komponent 5: Investícia 1
Revitalizácia vodných tokov	Do konca roka 2024 bude revitalizovaných aspoň 52 km vodných tokov. V súčasnosti prebieha obstarávanie revitalizačných štúdií a zároveň bol stanovený konečný záväzný zoznam tokov pre revitalizácie.	Komponent 5: Investícia 1

⁷⁷ Nепripravenosť (potrebného rozsahu) projektov dispečerizácie tratí znamená riziko omeškania nesplnenia cieľa. V rámci aktualizácie POO preto navrhuje NIKA zníženie alokácie a cieľa o približne 20 %.

⁷⁸ Najlepšie dostupné techniky („Best Available Techniques“).

Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti		
Názov opatrenia	Bližší popis opatrenia	Odkaz na ďalšie informácie
Aktualizácia Národnej biodiverzitetnej stratégie a akčného plánu (NBSAP) do roku 2030	Cieľom aktualizovanej NBSAP (očakávané prijatie vládou SR v roku 2023) bude vytvorenie uceleného súboru aktivít a opatrení pre zastavenie trendu straty biodiverzity a urýchlenie prechodu na zelenú ekonomiku, ktorá dokáže účinnejšie využívať prírodné zdroje.	Súčasnú znenie NBSAP 2011-2020
Prehodnotenie rozsahu a spôsobu ochrany území ohrozených povodňami	Novela zákona o ochrane pred povodňami prinesie jasnejšie vymedzenie a pravidelnú aktualizáciu hraníc inundačných území ⁷⁹ a vytvorí regulačný nástroj na zákaz novej výstavby a nevhodných aktivít v týchto územiach.	Súčasnú znenie Zákona o ochrane pred povodňami
Revízia platieb a poplatkov za užívanie vôd	V súlade s Konceptiou vodnej politiky sa zavedenie nový systém platieb za poskytovanie vodohospodárskych služieb vrátane poplatkov za vypúšťané znečisťujúce látky do vôd, čo umožní lepšie presadzovanie princípu „znečisťovateľ platí“.	Konceptia vodnej politiky do roku 2030

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/3 (časť 3,5,8): Zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na ... dopravu (najmä na jej udržateľnosť), ... , energetickú účinnosť, Vo verejnom obstarávaní zvýšiť uplatňovanie kritérií kvality a nákladov životného cyklu.
- CSR 2020/3 (časť 5,6,7): Zamerať investície na zelenú a digitálnu transformáciu, najmä na čistú a efektívnu výrobu a využívanie energie a zdrojov, udržateľnú verejnú dopravu a odpadové hospodárstvo.
- CSR 2022/1 (časť 2): Zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti, a to aj využitím Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, RePowerEU a iných fondov EÚ.
- CSR 2022/1 (časť 4): Zefektívniť daňový mix a zabezpečiť, aby viac podporoval inkluzívny a udržateľný rast, a to aj využitím potenciálu environmentálnych a majetkových daní.
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.
- CSR 2022/3: Znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív a diverzifikovať ich dovoz; urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie ďalším zjednodušením prístupu k sústave, zavedením opatrení na zefektívnenie postupov udeľovania povolení a administratívnych postupov, ako aj modernizáciou elektrickej siete; znížiť závislosť od zemného plynu v sektore vykurovania a v priemysle; upraviť politiky obnovy budov tak, aby sa zrýchlila a stimulovala hĺbková obnova budov.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 2: Žiadny hlad
- Cieľ 3: Kvalita zdravia a života
- Cieľ 6: Čistá voda a hygiena
- Cieľ 7: Dostupná a čistá energia
- Cieľ 9: Priemyselné inovácie a infraštruktúra
- Cieľ 11: Udržateľné mestá a komunity
- Cieľ 12: Zodpovedná výroba a spotreba
- Cieľ 13: Ochrana klímy
- Cieľ 14: Život vo vode
- Cieľ 15: Život na pevnine

⁷⁹ Inundačné územie je územie priľahlé k vodnému toku, ktoré je počas povodní zvyčajne zaplavované vodou vyliatou z koryta.

4 Politika súdržnosti EÚ

Politika súdržnosti EÚ je jedným zo základných pilierov fungovania Európskej únie, a taktiež jedným z jej hlavných investičných nástrojov. Jej cieľom je podporovať projekty, ktoré pomáhajú odstraňovať sociálne a hospodárske rozdiely v rozvoji regiónov, zvyšovať ich konkurencieschopnosť a zlepšovať kvalitu života všetkých občanov. Finančná pomoc sa využíva predovšetkým na zvyšovanie hospodárskeho rastu a zníženie sociálnych, ekonomických a environmentálnych nerovností medzi štátmi a regiónmi. V roku 2022 bola vládou SR a EK schválená Partnerská dohoda na roky 2021 – 2027 a Program Slovensko, ktoré predstavujú základný rámec pre čerpanie zdrojov v rámci štvrtého programového obdobia.

Programové obdobia 2014 – 2020

V rámci programového obdobia 2014 – 2020 bolo z celkových takmer 17 mld. eur⁸⁰ ku koncu roka 2022 vyčerpaných necelých 65 %⁸¹. Celkový objem zazmluvnených projektov pritom dosiahol vyše 96 % z celkovej alokácie. Prijaté boli opatrenia, ktorých cieľom je zrýchliť implementáciu pri dodržaní transparentnosti a efektívnosti vynaložených prostriedkov. V zmysle požiadavky predsedu vlády SR boli aj v januári 2022 vyžiadané a predložené mesačné plány kontrahovania a čerpania jednotlivých rezortov, ktoré boli v roku 2022 na mesačnej báze pravidelne odpočítované. V roku 2022 sa plán kontrahovania rezortom podarilo naplniť na zhruba 84 %, pričom plán čerpania sa podarilo splniť v menšej miere (približne 62 %).

Tabuľka 4: Stav čerpania a zazmluvnenia projektov k 31. decembru 2022

Operačný program	Riadiaci orgán	Alokácia zo zdrojov EÚ v mil. eur	Zazmluvnenosť projektov v mil. eur (%)	Čerpanie v mil. eur (%)
Ludské zdroje	MPSVR SR	2 996,46	3 095,24 (103,3)	2 371,58 (79,15)
Integrovaná infraštruktúra	MD SR	6 009,9	6 329,8 (105,3)	3 812,86 (63,44)
Kvalita životného prostredia	MŽP SR	2 832,5	2 455,7 (86,7)	1 794,85 (63,37)
Integrovaný regionálny OP	MIRRI SR	1 935,7	2 065,8 (106,72)	1 042,75 (53,87)
Efektívna verejná správa	MV SR	354,6	343,8 (96,9)	285,01 (80,36)
Technická pomoc	MIRRI SR	159,07	153,25 (96,3)	148,44 (93,32)
Rybné hospodárstvo	MPRV SR	9,4	3,1 (32)	2,48 (26,46)
Interreg V-A SK-CZ	MIRRI SR	90,1	85,3 (94,7)	63,36 (70,30)
Interreg V-A SK-AT	MIRRI SR	75,9	76,3 (100,6)	49,15 (64,76)
PS INTERACT III	BSK	39,4	39,4 (100)	35,37 (89,8)
Spolu		14 503,18	14 647,9 (101)	9 605,89 (66,23)
Program rozvoja vidieka	MPRV SR	2 276,07	1 502,2 (66)	1 269,62 (55,78)
Spolu		16 779,26	16 150,18 (96,2)	10 875,52 (64,82)

Zdroj: MF SR, ITMS, MPRV SR, MIRRI SR

⁸⁰ Všetky operačné programy vrátane Programu rozvoja vidieka.

⁸¹ Oprávnenosť čerpať finančné prostriedky z programového obdobia 2014 – 2020 je do 31.12.2023.

Implementácia štandardných projektov z fondov EÚ bola negatívne ovplyvnená nástupom pandémie COVID-19, nezazmluvnené prostriedky však dopomohli k zmierneniu následkov pandémie. V roku 2020 MIRRI SR v spolupráci s MF SR pripravilo materiál⁸² s návrhom COVID-19 opatrení, na ktoré bola vyčlenená vyše miliarda z nezazmluvnených prostriedkov fondov EÚ⁸³. K 31. decembru 2022 bolo z vyčlenenej alokácie vyčerpaných takmer 90 %. Ďalším opatrením na elimináciu pandémie bolo vytvorenie systému podpory REACT-EU, vďaka ktorému sa navýšila celková alokácia dostupných zdrojov o 722,25 mil. eur. Na konci roka 2022 bolo z tejto alokácie zazmluvnených cez 650 mil. eur (90,39 %) a vyčerpaných približne 280 mil. eur (38,83 %).

Súčasná vojenská agresia Ruskej federácie a z nej vyplývajúce migračné toky ešte umocňujú negatívne efekty pandémie na hospodárstvo Slovenska. Na riešenie problematiky migračnej krízy súvisiacej s konfliktom na Ukrajine prijala EK komplexný balík pomoci s názvom „Flexibilná pomoc územiám“ (FAST-CARE). SR plánuje využiť disponibilné zdroje z fondov EÚ v objeme viac ako 300 mil. eur. Zdroje budú použité na výdavky súvisiace s prvotným prijatím utečencov a ich integráciou do spoločnosti.

Ďalším dôsledkom vojny na Ukrajine bol extrémny nárast cien energií. Preto sa v priebehu minulého roka hľadali možnosti využitia zdrojov politiky súdržnosti EÚ na kompenzačné opatrenia, ktoré by pomohli adresovať túto výzvu. V októbri 2022 EK predstavila v reakcii na iniciatívu Slovenska návrh legislatívnej úpravy s označením iniciatíva SAFE, ktorá s účinnosťou od 1. marca 2023 umožní využiť zostávajúce nevyčerpané zdroje z programového obdobia 2014 – 2020 (maximálne 10 % celkovej alokácie tohto obdobia). V tejto súvislosti schválila vláda SR v decembri 2022 materiál⁸⁴, ktorý definoval predbežne identifikovanú alokáciu vyčlenenú na opatrenia iniciatívy SAFE v objeme 1,056 mld. eur. Táto predbežná alokácia je priebežne aktualizovaná, pričom k 16. marcu 2023 dosiahla sumu 1,115 mld. eur Implementácia tohto riešenia vytvára predpoklady pre elimináciu rizika dekomitmentu a zníženia negatívnych dopadov kompenzačných opatrení v energetike na štátny rozpočet.

Programové obdobie 2021 – 2027

Prijatie nového zákona o príspevkoch z fondov EÚ⁸⁵ prinesie zásadné odbúranie byrokracie a tiež významnú zmenu v procese verejného obstarávania. Konečnej podobe politiky súdržnosti na obdobie 2021–2027 predchádzalo niekoľko zložitých rokovaní. Zahŕňali napríklad spôsob určenia výšky finančných prostriedkov pre každý členský štát EÚ.

Schválené boli kľúčové strategické dokumenty umožňujúce začatie čerpania prostriedkov v objeme takmer 13 miliárd eur. Výber prioritných oblastí podpory z fondov EÚ pre rozvoj Slovenskej republiky je podrobne uvedený v Partnerskej dohode Slovenskej republiky 2021 - 2027⁸⁶. Ciele politiky súdržnosti sa následne dosahujú prostredníctvom jednotlivých programov. Program Slovensko 2021 – 2027 (PSK)⁸⁷ predstavuje základný vykonávací dokument, ktorý definuje rozsah a formu podpory pre konkrétnu tematickú oblasť a definuje ciele, ktoré sa majú dosiahnuť. Kľúčové oblasti rozvoja sú rozdelené v súlade s európskou legislatívou do piatich cieľov⁸⁸. Špecifickým cieľom je Fond na spravodlivú transformáciu. Jednotlivé

⁸² [Kompletné znenie materiálu.](#)

⁸³ Podpora udržania zamestnanosti: 410,26 mil. eur (OP LZ), podpora zdravotníckeho systému: 204,30 mil. eur (IROP, OP II), podpora pre mikro, malé a stredné podniky: 330,20 mil. eur (OP II), podpora zložiek integrovaného záchranného systému: 51,00 mil. eur (OP KZP) a iné opatrenia na zmiernenie dopadov COVID-19: 109,30 mil. eur (OP LZ).

⁸⁴ [Materiál](#) s názvom *Návrh na riešenie dopadov energetickej krízy prostredníctvom EŠIF zdrojov programového obdobia 2014 – 2020 a rámec implementácie (SAFE-CARE)* pripravilo MIRRI SR v spolupráci s MF SR.

⁸⁵ [Zákon o príspevkoch z fondov Európskej únie](#) je účinný od 1. mája 2022.

⁸⁶ [Partnerská dohoda Slovenskej Republiky 2021-2027](#) bola schválená na rokovaní vlády SR dňa 6. apríla 2022 a oficiálne podpísaná EK dňa 18. júla 2022.

⁸⁷ Vláda SR schválila [Návrh programu Slovensko 2021 – 2027](#) 28. júna 2022 a následne bol [program](#) schválený Európskou komisiou 22.11.2022.

⁸⁸ Cieľmi sú Zelenšie Slovensko, Prepojenejšie Slovensko, Konkurencieschopnejšie a inteligentnejšie Slovensko, Sociálnejšie a inkluzívnejšie Slovensko a Európa bližšie k občanom.

špecifické ciele a aktivity Programu Slovensko vychádzajú zo štrukturálnych výziev identifikovaných EK a adresujú priamo CSR⁸⁹. Ide predovšetkým o opatrenia v oblasti vedy výskumu a vývoja, zdravotnej starostlivosti, inkluzívneho vzdelávania, začlenenia MRK, obnoviteľných zdrojov, obehového hospodárstva a udržateľnej dopravy, vhodného prostredia pre fungovanie SME, kvalitu digitálnej infraštruktúry a podmienok pre zelenú a digitálnu transformáciu.

Práve vytvorenie len jedného operačného programu a riadiaceho orgánu (MIRRI SR) je súčasťou najväčšej reformy eurofondov v histórii krajiny. Táto reforma umožňuje jednoduchšie a rýchlejšie reagovať na aktuálne geopolitické, ekonomické a sociálne výzvy. Súčasne vytvára predpoklady pre kombináciu investícií z rôznych fondov a cieľov politiky (napr. formou integrovaných výziev). Vo finále tak prináša očakávané zjednotenie pravidiel implementácie a zjednodušenie práce pre prijímateľov. V praxi by to malo znamenať jednoduchšie, rýchlejšie a transparentné čerpanie fondov EÚ bez zbytočnej byrokracie.

Koordinácia synergií a komplementarít naprieč rôznymi mechanizmami a nástrojmi je kľúčom k efektívnemu využívaniu verejných zdrojov EÚ a zvýrazneniu európskej pridanej hodnoty. MIRRI SR v spolupráci s ÚV SR preto vypracovali Systém implementácie synergií a komplementarít medzi Partnerskou dohodou Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, Programom Slovensko, POO a ostatnými nástrojmi podpory EÚ (implementačný mechanizmus)⁹⁰. Prínosom implementačného mechanizmu bude maximalizácia efektívnosti investícií zrealizovaných prostredníctvom fondov EÚ a eliminácia rizika vzniku potenciálnych duplicit vo financovaní operácií. Podrobnejšie sú jednotlivé synergie a komplementarity medzi fondmi EÚ, POO a ďalšími nástrojmi podpory EÚ definované v synergetickej tabuľke⁹¹, ktorú vypracovalo MIRRI SR v spolupráci s ÚV SR.

⁸⁹ Prepojenie PSK na európsky semester je zverejnené na tomto [odkaze](#).

⁹⁰ [Návrh implementačného mechanizmu, ktorý bol predložený do MPK.](#)

⁹¹ [Kompletné znenie dokumentu.](#)

5 Inštitucionálny rámec NPR

NPR podáva súhrnnú správu o stave plnenia opatrení, ktorými SR reaguje na špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko, a to bez ohľadu na zdroj financovania týchto reforiem a súvisiacich investícií. Povinnosť prípravy a zverejnenia NPR je daná primárne európskou legislatívou, sekundárne každoročnými uzneseniami vlády. Základné smerovanie opatrení zahrnutých v NPR určujú tiež sektorové stratégie a komplexný prístup stanovovania priorít na národnej úrovni. Koordinátorom NPR je MF SR, pričom pri príprave úzko spolupracuje s Národnou implementačnou a koordinačnou autoritou (NIKA), ktorá ako zodpovedný orgán na národnej úrovni, monitoruje a hodnotí stav a výsledky implementácie POO. Dôležitú súčinnosť taktiež poskytuje MIRRI SR, ktoré dohliada na premietnutie reformných priorít do investičných nástrojov v rámci politiky súdržnosti EÚ.

Inštitút finančnej politiky v spolupráci s ostatnými rezortmi zabezpečuje identifikáciu zdrojov zaostávania rastu slovenskej ekonomiky, každoročne ich prehodnocuje a kvantifikuje vplyvy vybraných štrukturálnych reforiem na ekonomický rast. Opatrenia zahrnuté v NPR majú mať jasne stanovený cieľ vrátane časového rámca plnenia. Na tvorbe takýchto kvalitných reformných opatrení pracujú analytické útvary na jednotlivých ministerstvách, ktoré sa majú zladovať s výsledkami revízií výdavkov a špecifickými odporúčaniami Rady EÚ.

Do prípravy a realizácie NPR sú primárne zapojení ministri zodpovední za ekonomickú, sociálnu, školskú, zdravotnú a environmentálnu agendu. Zvyšní ministri, splnomocnenci vlády a zástupcovia ostatných orgánov štátnej správy sa podieľajú na tvorbe dokumentu v rámci spolupráce vo vybraných oblastiach. Konzultácie s partnermi vrátane tretieho sektora prebiehajú priebežne počas roka. NPR sa zároveň ako nelegislatívny materiál predkladá do štandardného medzirezortného pripomienkového konania, ktoré dáva ďalšiu možnosť predložiť pripomienky k navrhovanému zneniu. Proces prípravy dokumentu je ukončený schvaľovaním na vláde SR. Financovanie opatrení NPR bude zabezpečené v rámci stanovených limitov výdavkov a počtu zamestnancov kapitol štátneho rozpočtu. Dôležitými nástrojmi na plnenie opatrení budú prostriedky z POO a fondov EÚ, ktoré sú d dispozícii na programové obdobie 2021 – 2027.

Na úrovni EÚ predstavuje NPR kľúčovú súčasť cyklu európskeho semestra a popri Programe stability zohráva ústrednú úlohu pri umožňovaní kolektívneho monitorovania a mnohostrannej diskusie o politických výzvach a spôsoboch ich riešenia. Mapuje stav plnenia CSR (z roku 2019, 2020 2022) a zároveň informuje o ročnom pokroku pri implementácii POO vrátane plánu realizácie opatrení v nasledujúcom roku. Od roku 2022 by mal tiež monitorovať napredovanie smerom k cieľom Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a princípom Európskeho piliera sociálnych práv.

Príloha č.1: Ciele a ukazovatele

Metodika stanovovania európskych a národných cieľov v roku 2030

K identifikovaným kľúčovým ukazovateľom je vhodné stanoviť si cieľové hodnoty a ich plnenie pravidelne vyhodnocovať. V uplynulej dekáde časť cieľov stanovila EK v rámci stratégie Európa 2020. Tieto ciele boli pravidelne odpočítované v NPR ako súčasť odpočtu Špecifických odporúčaní pre krajinu. Po roku 2020 EK zatiaľ neurčila pre krajiny až na výnimky (napr. zelené ciele v energetike a v životnom prostredí, zamestnanosť) žiadne cieľové hodnoty pre strategické ukazovatele. Avšak pre nastavenie hospodárskej a rozpočtovej politiky je vhodné stanoviť si ciele, pravidelne ich odpočítavať a v prípade nežiaduceho odchýlenia sa od trajektórie do cieľa prijať včas potrebné nápravné opatrenia.

Cieľové hodnoty boli prvýkrát stanovené pre NPR 2022 podľa metodiky detailne vysvetlenej v analytickom dokumente Reformný Kompas⁹². V NPR 2023 sú tieto cieľové hodnoty preberané bez zmeny. Ciele stanovené použitou metodikou vypĺňajú priestor pri absencii cieľových hodnôt zo strany EK. Kľúčovým princípom je kombinácia ambície s realistikosťou a to tak, že v prípade podpriemernej pozície Slovenska sa pre stanovenie národného cieľa preklápa progres krajín s najväčšou mierou zlepšenia za uplynulé obdobie v danej oblasti. To znamená, že ambiciózný cieľ sa dá považovať za dosiahnuteľný. Ciele sa navrhujú pre horizont desať rokov do roku 2030.

Pri výpočte sa v prvom kroku odhaduje priemer EÚ27 v roku 2030. V prípade, že EK stanovila dlhodobé ciele do roku 2030 v strategických ukazovateľoch, sú použité. V opačnom prípade je pre vážený priemer EÚ27 extrapolovaný trend na základe vývoja za predchádzajúcu dekádu 2010-2020⁹³. Výnimkou sú ukazovatele s kratším časovým radom, prípadne s nižšou frekvenciou reportovania (napr. PISA od roku 2006, DESI od roku 2015). Pri absencii váženého priemeru pre EÚ27, napr. z dôvodu menšieho počtu krajín vstupujúcich do výpočtu, sa používa aritmetický priemer (napr. PISA). V prípade ukazovateľov, ktoré určujú poradie, sú extrapolované hodnoty ukazovateľov pre jednotlivé krajiny a následne sa preklápujú do poradia.

V druhom kroku sa stanovujú cieľové hodnoty pre národné ciele. Uvažuje sa o troch situáciách. Ak je posledný dostupný údaj do roku 2020 pre Slovensko nad váženým európskym priemerom, cieľom je udržanie nadpriemernej pozície. Extrapolácia pre Slovensko v tomto prípade kopíruje rast pre EÚ27, pričom sa zohľadňuje konvergencia krajín a to tak, že sa výsledná hodnota pre Slovensko upravuje o podiel štandardných odchýlok v prvom a poslednom časovom bode. Zároveň platí, že ak existuje národný cieľ stanovený schváleným strategickým dokumentom, použije sa ten namiesto extrapolácie.

V prípade zaostávania Slovenska za priemerom EÚ27 sa národný cieľ stanoví na základe minulého vývoja piatich najviac sa zlepšujúcich ekonomík v rámci EÚ. Priemerný rast piatich najrýchlejšie sa zlepšujúcich ekonomík za poslednú dekádu slúži na určenie cieľa pre Slovensko, pričom pri dosiahnutí európskeho priemeru počas trajektórie, ďalší rast kopíruje priemernú dynamiku EÚ27⁹⁴. Využitie trendu zlepšovania sa v krajinách s najvyšším progresom predpokladá, že ich skúsenosť je prenositeľná do slovenského kontextu. To môže byť realizované napríklad ďalšou analýzou konkrétnych politík, ktoré tieto krajiny implementovali a ich možnou prenositeľnosťou. Tento kľúčový krok pri stanovovaní národných cieľov

⁹² V čase prípravy NPR 2022 bola metodika predmetom recenzného konania k analytickému dokumentu Reformný Kompas. Analýza bola schválená Odborno-metodickou komisiou a dokument bol oficiálne publikovaný v auguste 2022. NPR 2023 preberá metodiku schválenú v tomto dokumente. Detailný popis metodiky spolu s dátami a výpočtami pre jednotlivé ukazovatele je zverejnený na stránke IFP.

⁹³ Extrapolácia v tomto prípade používa násobok priemerného ročného zlepšenia v absolútnej hodnote ukazovateľa. Ide o absolútne zlepšenie v jednotkách, v ktorých sa ukazovateľ meria, poväčšine zlepšenie v percentuálnych bodoch.

⁹⁴ Výnimkou sú ukazovatele v dlhodobej udržateľnosti verejných financií, pri ktorých sú ciele dané ústavou (dlh) a odporúčanou hodnotou (S2).

kombinuje ambíciu Slovenska sa zlepšovať a dobiehať európsky priemer a zároveň je táto ambícia kompenzovaná realističnosťou dosiahnutia týchto cieľov na základe konkrétnych dát.

Tretím krokom je stanovenie trajektórie dosiahnutia cieľa interpoláciou. Aj keď tento krok nie je nevyhnutný pre účely stanovovania cieľov v kontexte NPR, je dôležitý pre budúce odpočtovanie. Zároveň sa neodporúča ciele aktualizovať v závislosti od budúceho vývoja, skôr sa vývoj hodnôt v ukazovateľoch odporúča použiť na reflexiu úspešnosti prijatých a implementovaných politík⁹⁵. V prípade dosiahnutia cieľa je možné presmerovať zdroje a reformné úsilie do oblastí stále preukazujúcich zaostávanie. Pri stanovení trajektórie sa nastavuje prvý rok tak, aby bol v súlade s predpokladanou účinnosťou implementácie reformných opatrení. Zároveň platí, že ministerstvo, ktoré je gestorom daného ukazovateľa (prípadne aj v spolupráci s inými rezortmi) môže navrhnúť odôvodnenú zmenu v trajektórii, avšak pri zachovaní hodnoty cieľa. Interpolácia v tejto fáze je lineárna od prvého roka predpokladanej účinnosti implementácie opatrení v danej oblasti.

V neposlednom rade je dôležité sledovať trajektóriu vývoja indikátorov, teda či sa približujú alebo vzdalujú cieľovým hodnotám. Na hodnotenie trendu sa inšpirujeme metodológiou Agendy 2030 a používame metódu porovnania trajektórie nevyhnutnej na dosiahnutie cieľa (Compound annual growth rate - CAGR) so skutočnou trajektóriou (CAGRa)⁹⁶. Následne sa porovná hodnota podielu (CR) so semaforom pre kvalitatívne vyhodnotenie plnenia. Ak je hodnota CR rovná alebo väčšia ako 0,95 hovoríme o výraznom prograse (zelená), ak je medzi 0,5 a 0,95 progres je mierny a zrýchlenie reformného úsilia je potrebné (žltá), pod 0,5 a nad -0,1 limitovaný alebo žiaden progres (oranžová) a pod hodnotou -0,1 ide o zhoršenie v danej oblasti (červená).

Tabuľka 5: Prehľad použitých ukazovateľov

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2030 Cieľ	Trend	
Kvalita inštitúcií	Vláda zákona	SK	58	64	64	63	57	54	-	49	↗
	(WGI, poradie), EÚ medián	EU	37	35	37	37	35	35	-	37	
	Kontrola korupcie	SK	79	83	77	81	71	80	-	48	↘
	(WGI, poradie), EÚ medián	EU	49	47	55	55	48	49	-	50	
	PMR index (cieľ pre 2028)	SK	-	-	1,52	-	-	-	-	1,30	↘
	(Hodnota indexu)	EU	-	-	1,40	-	-	-	-	1,30	
Produktivita	DESI index	SK	*	20	20	21	21	22	23	14	↘
	(poradie v rebríčku z 27 EU krajín)	EU							-		
	European Innovation Scoreboard (EIS)	SK	21	21	22	22	23	23	23	21	↘
	(poradie)	EU							-	-	
	Súkromné výdavky na výskum a vývoj	SK	0,40	0,48	0,45	0,45	0,49	0,52	-	1,2	↗
	(% HDP)	EU	1,4	1,44	1,46	1,49	1,52	1,5	-	1,73	

⁹⁵ Výnimkou by boli neskôr stanovené európske ciele, ktoré by boli schvaľované na národnej úrovni.

⁹⁶ [Technický manuál pre meranie progresu SDG](#).

Trh práce a sociálne veci	Miera zamestnanosti LFS	SK	69,8	71,1	72,4	73,4	72,5	74,6	-	76,5	↗	
	(LFS, 20-64 rokov)	EU	70,1	71,3	72,3	73,1	72,2	73,1	-	78,0		
	Miera zamestnanosti ESA	SK	42,7	43,6	44,4	44,8	43,9	43,8	-	47,4	↘	
	(ESA, celá populácia)	EU	45,1	45,8	46,4	46,8	46,1	46,8	-	47,4		
	Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia	SK	17,1	15,8	15,2	14,8	13,8	15,6	-	13,6	↗	
	(po transferoch, % populácie)	EÚ	23,7	22,4	21,7	21,1	21,6	21,7	-	17,7		
	Miera zamestnanosti žien	SK	58,8	59,7	59,6	59,6	57,9	66,4	-	66,8	↗	
	(LFS, 20-40 rokov)	EÚ	64,6	65,8	66,6	67,2	66,1	67,4	-	67,9		
	Miera zamestnanosti ľudí s nízkym vzdelaním	SK	35,9	37,3	36,4	36,1	34,0	26,9	-	49,4	↘	
	(LFS, ISCED 0- 2)	EÚ	52,5	53,9	55	55,7	54,8	54,9	-	56,5		
	Vzdelávanie	Podiel detí v predprimárnom vzdelávaní	SK	73,4	74,9	77,6	77,8	78,1	-	-	94,6	↗
		(od 3 rokov po začiatok povinného primárneho vzdelávania)	EU	92,5	92,5	92,3	92,9	93,0	-	-	94,6	
PISA		SK	-	-	466	-	-	-	-	473	↘	
(bodový priemer v čitateľskej gramotnosti, matematike a vede)		EU	-	-	484	-	-	-	-	481		
Podiel žiakov nedosahujúcich základnú úroveň v čítaní		SK	-	-	31,4	-	-	-	-	28,0	↘	
(PISA)		EÚ	-	-	22,5	-	-	-	-	21,3		
Podiel mladých predčasne ukončujúcich vzdelávanie		SK	7,4	9,3	8,6	8,3	7,6	7,8	-	6,0	↘	
(% vo vekovej skupine 18-24 rokov)		EÚ	10,6	10,5	10,5	10,2	9,9	9,7	-	6,0		
Priemerné umiestnenie najlepšej univerzity v TOP rankingoch		SK	651	651	668	784	835	834	784	706	↘	
(priemerné umiestnenie v Times, Sanghaiský rebríček a QS), EÚ medián		EÚ	384	316	319	336	334	353	356	353		
Podiel ľudí zúčastňujúcich sa vzdelávania dospelých		SK	2,9	3,4	4	3,6	2,8	4,8	-	7,0	↗	
(vek 25-64; za posledné 4 týždne)		EÚ	10,3	10,4	10,6	10,8	9,1	10,8	-	10,6		
Bývanie	Preplnenosť domácnosti	SK	37,9	36,4	35,5	34,1	30,1	n/a	-	16,5	↗	
	(% populácie)	EU	17,9	17,5	17,1	17,1	17,4	17,0	-	16,5		
	Náklady spojené s bývaním	SK	29,6	28,5	28,1	28,7	31,0	31,3	-	27,9	↘	
	(Podiel z celkovej konečnej spotreby domácností)	EU	23,8	23,6	23,4	23,4	25,5	25,0	-	23,4		
	Podiel populácie žijúcej v nájme s regulovaným nájomným alebo zdarma	SK	1,6	1,5	1,2	1,4	1,6	n/a	-	4,2	→	
	(% populácie)	EU	9,7	9,6	9,3	9,1	9,5	9,8	-	6,7		

	Očakávaná dĺžka života pri narodení	SK	77,3	77,3	77,4	77,8	77,0	74,8	-	80,6	↓
	(Počet rokov)	EU	80,9	80,9	81	81,3	80,4	80,1	-	82,9	
Zdravie	Úmrtnosť odvrátiteľná zdravotnou starostlivosťou	SK	168,3	173,7	165,3	163,5	-	-	-	119,6	↗
	(Počet úmrtí na 100-tisíc obyvateľov)	EU	93,2	92,1	-	-	-	-	-	64,5	
	Úmrtnosť odvrátiteľná prevenciou	SK	243,8	238,7	241,3	231,1	-	-	-	173,7	↗
	(Počet úmrtí na 100-tisíc obyvateľov)	EU	162,5	160,0	-	-	-	-	-	119,1	
	Rozdiel v očakávanej dĺžke života podľa vzdelania	SK	14,9	15,6	-	-	-	-	-	9,6	↓
	(Počet rokov, muži vo veku 25 rokov, rozdiel medzi ISCED 5-8 a ISCED 0-2)	EU	6,3	6,9	-	-	-	-	-	4,3	
	Priemerná koncentrácia PM2,5 v ovzduší	SK	14,7	17,5	16,9	13,8	-	-	-	8,6	↗
	(µg/m3)	EU	14,6	14,9	14,5	12,6	-	-	-	8,6	
Zelená transformácia	Emisie skleníkových plynov	SK	-43,9	-42,5	-42,6	-45,8	-49,6	-	-	55	↗
	(Celkové emisie bez LULUCF, Pokles oproti roku 1990, v %)	EU	-21,2	-20,7	-22,4	-25,7	-31,9	-	-	55	
	Podiel recyklovaného odpadu	SK	23,0	29,8	36,3	38,5	45,3	48,9	-	60	↗
	(% komunálneho odpadu)	EU	45,9	46,3	46,4	47,2	49,2	49,6	-	60	
	Podiel OZE	SK	12,0	11,5	11,9	16,9	17,3	17,4	-	19,2	↗
	(% na hrubej konečnej energetickej spotrebe)	EU	18,0	18,4	19,1	19,9	22,1	21,8	-	32	
Verejné financie	Hrubý dlh verejnej správy	SK	52,3	51,5	49,4	48,0	58,9	62,2	59,7*	40	↓
	(% HDP)	EU	84,3	81,7	79,7	77,5	89,8	87,9	86,0*	-	
	S2 - indikátor dlhodobej udržateľnosti	SK	2,4	2,4	2,5	3,8	7,7	10,6	9,6*	2	↓
	(hodnota)	EU	2,1	1,9	2,3	2,4	2,4	3,0	3,0*	-	

*ide o priebežné hodnoty

Tabuľka 6: Popis výsledkových ukazovateľov

Názov ukazovateľa	Definícia a zdroj
Vláda zákona	Vláda zákona odráža vnímanie toho, do akej miery majú jednotliví aktéri dôveru v pravidlá spoločnosti a či ich dodržiavajú, predovšetkým sa sleduje kvalita vymáhania zmlúv, vlastnícke práva, polícia a sudy, ako aj pravdepodobnosť zločinu a násillia. Zdroj: http://info.worldbank.org/governance/wgi/
Kontrola korupcie	Kontrola korupcie odráža vnímanie rozsahu, v akom sa verejná moc uplatňuje na súkromný prospech, vrátane drobných a veľkých foriem korupcie, ako aj „zajatia“ štátu elitami a súkromnými záujmami. Zdroj: http://info.worldbank.org/governance/wgi/
Index regulácie trhu produktov (PMR)	Hodnotenie krajiny v Indexe regulácie trhu produktov (Product Market Regulation Index). Meria reguláciu a bariéry v troch oblastiach: štátna kontrola, bariéry v podnikaní a bariéry pre obchod a investície (každá s tretinovou váhou). Index regulácie trhu produktov sa nezameriava len na podnikateľskú činnosť bežných podnikov, ale meria širšiu reguláciu (napr. regulácia sieťových odvetví). Zdroj: https://www.oecd.org/economy/reform/indicators-of-product-market-regulation/
DESI index	Index digitálnej ekonomiky a spoločnosti meria pokrok v piatich oblastiach – pripojenie na internet, ľudský kapitál, využívanie internetových služieb, integrácia digitálnych technológií a digitálne verejné služby. Zdroj: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi
Európsky porovnávací prehľad inovácií (European Innovation Scoreboard)	Index hodnotiaci postavenie krajín vo viacerých oblastiach ovplyvňujúcich inovácie (ľudský kapitál, atraktivnosť vedeckého prostredia, digitalizácia, financovanie, firemné investície, IT, intelektuálne aktíva, a pod.) Zdroj: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard
Súkromné výdavky na výskum a vývoj	Súkromné výdavky na výskum a vývoj ako percento HDP (súčet podnikových výdavkov na výskum a vývoj a výdavkov súkromného neziskového sektora na výskum a vývoj) Zdroj: Eurostat: [rd_e_gerdtot]
Miera zamestnanosti LFS	Zamestnanosť vo vekovej skupine 20-64 Zdroj: Eurostat [lfsa_ergan]
Miera zamestnanosti ESA	Celková zamestnanosť (domáci koncept) bez vekového ohraničenia Zdroj: Eurostat [nama_10_pe]
Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia	Podiel populácie v riziku chudoby (po sociálnych transferoch) a/alebo žijúcej v závažnej materiálnej a sociálnej deprivácii a/alebo v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce Zdroj: Eurostat [ilc_peps01n]
Miera zamestnanosti žien	Miera zamestnanosti žien vo veku 20-40 rokov Eurostat: [lfsa_egan], [lfsa_pganws]
Miera zamestnanosti nízkovzdelaných	Miera zamestnanosti ľudí so základným a nižším vzdelaním vo veku 20-64 (ISCED 0-2) Zdroj: Eurostat [lfsa_ergaedn]
Podiel detí v predprimárnom vzdelávaní	Podiel detí v predprimárnom vzdelávaní od 3 rokov do nástupu na povinnú školskú dochádzku Zdroj: Eurostat [educ_uoe_enra21]
PISA	Medzinárodné štandardizované hodnotenie vedomostí a zručností pätnásťročných žiakov. Hodnotí žiakov v troch oblastiach v matematike, čítaní a prírodných vedách. Index je priemerom hodnotení v jednotlivých oblastiach. Zdroj: https://pisadataexplorer.oecd.org/ide/idepisa/
Podiel žiakov nedosahujúcich minimálnu úroveň v čítaní	Podiel žiakov nedosahujúcich základnú úroveň (úroveň 2) v čitateľskej gramotnosti testovania PISA Zdroj: https://pisadataexplorer.oecd.org/ide/idepisa/
Podiel mladých predčasne ukončujúcich vzdelávanie	Podiel populácie vo veku 18-24 rokov s nízkym vzdelaním (ISCED 0, 1, 2, 3C), ktorá nepokračuje v ďalšom vzdelávaní alebo odbornej príprave Zdroj: Eurostat [edat_lfse_14]
Priemerné umiestnenie najlepšej univerzity v TOP rankingoch	Priemer umiestnenia najlepšej univerzity v krajine naprieč rebríčkami Times, ARWU a QS Zdroj: https://www.universityrankings.ch/
Podiel ľudí zúčastňujúcich sa vzdelávania dospelých	Podiel ľudí zúčastňujúcich sa vzdelávania a odbornej prípravy za posledné štyri týždne Zdroj: Eurostat [trng_lfs_01]
Preplnenosť domácnosti	Percento populácie žijúcej v preplnenej domácnosti Zdroj: Eurostat [ilc_lvho05a]
Náklady spojené s bývaním	Podiel nákladov na bývanie na konečnej spotrebe domácností podľa národných účtov Zdroj: Eurostat [nama_10_co3_p3]

Podiel populácie žijúcej v nájme s regulovaným nájomným alebo zdarma	Podiel populácie žijúcej v nájme s regulovaným nájomným alebo zdarma Zdroj: Eurostat [ilc_lvho02]
Očakávaná dĺžka života pri narodení	Priemerný počet rokov, ktoré sa dožije práve narodené dieťa za predpokladu, že súčasné hodnoty miery úmrtnosti v každom populačnom ročníku zostanú zachované. Zdroj: Eurostat [demo_mlexpedu]
Úmrtnosť odvrátiteľná zdravotnou starostlivosťou	Miera úmrtnosti odvrátiteľnej zdravotnou starostlivosťou alebo inými slovami miera liečiteľnej úmrtnosti zahŕňa úmrtia, ktoré je možné odvrátiť včasnou a efektívnou diagnostikou či adekvátnym zásahom zdravotnej starostlivosti a liečbou pre ľudí do 75 rokov. Určená ako počet úmrtí na 100 tisíc obyvateľov. Zdroj: Eurostat [hlth_cd_apr]
Úmrtnosť odvrátiteľná prevenciou	Miera úmrtnosti, ktorej je možné predísť najmä účinnými zásahmi v oblasti verejného zdravia a primárnej prevencie (t. j. pred prepuknutím chorôb/úrazov, pre obmedzenie ich výskytu) pre ľudí do 75 rokov. Určená ako počet úmrtí na 100 tisíc obyvateľov. Zdroj: Eurostat [hlth_cd_apr]
Rozdiel v očakávanej dĺžke života podľa vzdelania	Rozdiel v rokoch dožitia medzi mužmi dosahujúcimi najviac základné vzdelanie a mužmi dosahujúcimi vysokoškolské vzdelanie vo veku 25 rokov Zdroj: Eurostat [demo_mlexpedu]
Priemerná koncentrácia PM_{2,5} v ovzduší	Ukazovateľ meria populačne váženú priemernú ročnú koncentráciu tuhých častíc v mestských aglomeráciách. Meria sa v µg/m ³ vzduchu ako priemerná hodnota za rok. Jemné častice (PM _{2,5}) sú tie, ktorých priemer je menší ako 2,5 mikrometra. Zdroj: Eurostat [sdg_11_50]
Emisie skleníkových plynov	Percentuálna zmena v množstve emisií skleníkových plynov mimo ETS (vyjadrené ako CO ₂ ekvivalent) v porovnaní s rokom 2005. Indikátor zachytáva trendy týkajúce sa agregovaných antropogénnych emisií CO ₂ , NO ₂ , CH ₄ , HFC, PFC a SF ₆ súhrnne nazývaných skleníkové plyny (vyjadrené ako CO ₂ ekvivalent). Celkové množstvo nezahŕňa emisie sektorov obchodovania s emisnými kvótami a z využívania krajiny a lesov (LULUCF). Zdroj: Eurostat [env_air_gge]
Podiel recyklovaného odpadu	Podiel recyklovaného komunálneho odpadu Zdroj: Eurostat [CEI_WM011]
Podiel OZE	Podiel konečnej energetickej spotreby z OZE a hrubej konečnej energetickej spotreby. Konečná energetická spotreba z OZE sa vypočíta ako súčet hrubej konečnej spotreby elektriny z OZE, hrubej konečnej energetickej spotreby z OZE energie určenej na výrobu tepla a chladu a konečnej energetickej spotreby z OZE v doprave. Zdroj: Eurostat [nrg_ind_ren]
Hrubý dlh verejnej správy	Hrubý dlh verejného sektora ako podiel HDP Zdroj: Eurostat [gov_10dd_edpt1]
S2	Indikátor S2 vyjadruje, o koľko sa musí trvale zmeniť štrukturálne primárne saldo (v % HDP), aby súčasná hodnota budúcich štrukturálnych primárnych sald pokryla dnešnú úroveň dlhu. Zdroj: Fiscal Sustainability Report 2021

Príloha č. 2: Zoznam skratiek

AES	Adult Education Survey
AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce
APDN	Akčný plán na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce
BSK	Bratislavský samosprávny kraj
CAGR	Compound annual growth rate – zložená ročná miera rastu
CEPOL	European Police College
CPP	Centrum poradenstva a prevencie
CSR	Country Specific Recommendations, Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko
DESI	Digital Economy and Society Index
DIČ	Daňové identifikačné číslo
DPH	Daň z pridanej hodnoty
DRG	Diagnoses related groups, diagnostické skupiny
ECB	Európska Centrálna Banka
EDIH	European Digital Innovation Hubs
EIS	European Innovation Scoreboard
EK	Európska komisia
EPSP	Európsky pilier sociálnych práv
ES	Európske Spoločenstvo
ESA	European System of National and Regional Accounts
EUROPOL	European Police Office
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
IFP	Inštitút finančnej politiky
INTERPOL	International Criminal Police Organization
ISCED	International Standard Classification of Education
LRV SR	Legislatívna Rada Vlády SR
LFS	Labour Force Survey
MD SR	Ministerstvo dopravy SR
MF SR	Ministerstvo financií SR
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
MPK	Medzirezortné pripomienkové konanie
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MRK	Marginalizované rómske komunity
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR

NBSAP	Národná biodiverzitná stratégia a akčný plán
NECP	Národný energetický a klimatický plán
NEET	Not in Education, Employment or Training
NIKA	Národná implementačná a koordinačná autorita
NKIVS	Národná koncepcia informatizácie verejnej správy
NPC	Scenár nezmenených politík
NPR	Národný program reforiem
NR SR	Národná Rada SR
NSOV	Nižšie stredné odborné vzdelávanie
ODP	Obdobie dôchodkového poistenia
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OP	Operačný program
OSN	Organizácia spojených národov
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PAS	Porucha autistického spektra
PFS	Personál finančnej správy
PISA	Program for International Student Assessment
PMR	Product Market Regulation
POO	Plán obnovy a odolnosti SR
PSK	Program Slovensko
RRZ	Rada pre rozpočtovú zodpovednosť
SME	Malé a stredné podniky
SR	Slovenská republika
SUDV	Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚV SR	Úrad vlády SR
VO	Verejné obstarávanie
VVal	Výskum, vývoj a inovácie
WGI	Worldwide Governance Indicators